

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00339

GEKLIBENE VERK

Leib Kvitko

Permanent preservation of this book was made possible by

Jacob Meisel

in memory of

Marcus Meisel

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

לייב
קוויטקא
געקליבעניע
ווערק

פארלאג „סאוועטסקי פיסאטעל“

מאסקווע • 1967

צונויפגעשטעלט — בעטי קוויטקאָ

שטיי
גאר
פארגעסן
—

שטיי אוף פארטאָג

פּויל זיך ניט, שטיי אוף פארטאָג, זיי מויכל,
און הער די קראַען אינעם טאָל.
וועסט הערן, ווי אין ווייט און הייכן
גרויסארטיק קלינגט דאָס ווידערקאָל,
דאָס יונגווארג שרייט דאָס אלטווארג איבער,
דער שריי קלאפט אָן אין בערג, וואָס זעסט זיי ניט,
און שפּרינגט צוריק צום טאָל אריבער
און ווערט אף ברעקעלעך צעשיט.

פארטאָג, נאָך איידער זאכן נעמען ראשן,
הייבט אוף צום אלעם ערשט דאָס קאָל —
אין פעלד, אין וואלד, באם טייך — א שלאָל נעפּאשעס.
צונויפגעזונגען אלע מיטאמאָל.
וויסט הערן, זען, דאָס הארץ זאָל קוועלן,
פון ראכוועס־שיינקייטן דערקוויקט,
איז קום צום אָנהייב פון דער שטעלונג,
צום ערשטן טאקט פון דער מוזיק.

1946

צו אלדי גוטע יאר

צו אלדי גוטע יאר — מע האָט קיין צײַט נײַט.
פון אלע זײַטן רײַסט
מיט אומגעדולד דער טאָג.
א מאָנטיק שפּרינגט ארויס,
סע שפּרינגט אריין א פּרײַטיק,
און אלעמען באזאָרג, און אלעמען דעריאָג!

מע קאָן נײַט,
אוי, מע קאָן קיין רעגעדע נײַט ווארטן,
די דאָניעס בײַסן זיך,
עס צײַט, עס גלוסט זיך מײַען.

אָט דאָ וועט די פּאבריק זײַן —
דערווײַל נאָך שטעקט א פּארקן,
און דאָ, וווּ דערנער וואקסן,
וועט ווײַנשטאָק בלײַען.

באנאכט איד הער זיך איין אין קײַנגען פון פּורגאַנעס,
עס קײַנגט דאָס יונג טשוהון אין נאכט אף שטיין:

„געדולדיק האָבן מיר דאָס דאָרף-גוטס
פארלאָדן אין וואַגאַנעס,
געדולדיק איצט מיט שטאַט-גוטס פאָרן מיר אהיים“.

ליג איך לאַנג די נאַכט-טשוהונען-שפראַך צו הערן,
און שטייען שטיי איך אוף — כ'האַב עפעס גוטס
געלערנט:
געדולד, געדולד, געדולד,

געדולדיק זײַן — אַרײַנצווועבן שײַן, געזונט
אין אונדזער וואַכיקײַט, אין אונדזער גרונט!

1925

דער העמשעך

כ'בין אופגעשטאנען גאָר פארפריי.
כ'האָב קוים מיט מי פון זיך אראָפגערוקט
די שווערע נעץ פון שלאָף.
די קאָסע זון אין סאָד, די ווייניק קלאנגען
האָבן אופגעמונטערט מינע קרעפטן פריש.
דער מויעך לעבט. די פון נעכטן
אָפגעהאקטע שנור פון אומצופרידנקייט
מיט זיך אליין פארקניפט זיך ווידער.
די האנט איז פעסט. די ארבעט גייט.
אין מויעך דלובעט דער גערעכטער
פיקהאַלץ מיטן קופער־שפיץ, וואָס פיקט:
„ווייניק מאַרד. ווייניק פּאַי. ווייניק
האַרץ. ווייניק עכטע לייַדנשאַפט.“
דער גוף פון אינווייניק ברענט. א גלאַז
מיט לויטער קילן וואסער מינעט
אין מיין האנט. איך שפאר זי אָן אין מויל,
און אָפגעלאָשן ווערט מיט קילן טרונק די בראַנד
פון יאַסליעס־ראַנד ביז טיפסטער טיף אין מיר.
און נאָר דער פיקהאַלץ הערט ניט אוף
צו פיקן זיינס.

1938

איך האָב נאָך הייַנט עפעס א זאך

איך האָב נאָך הייַנט עפעס א זאך,
וואָס כ'וועל עס טאָן מיט פארגעניגן.
כ'האָב פארגעסן, וואָס א סאך
מיט רויע זאכענישן לייגן
און ווארטן, כ'זאָל זיי נעמען אין די הענט.
זיי וואָלטן, ווען זיי קענען,
גוואלד געשריגן:
"מאך עפעס פון אונדז,
דער אומגעדולד אונדז ברענט!"

איך ווייס, —
ווייל מיר אליין דאָך בייסן זיך די פינגער!
מיין דאָרשט צו מי —
א שטענדיק ערשט־געבוירענער, א יונגער —
צעשווענקט די מידקיט,
ווי שארפער שטראָם דעם שטיין.
ווי גוט איז טאָן פאר דיִנעטוועגן,
ליבע, געבענטשטע היים!

1948

אליין זיך פארפלאנצט

איינמאל, סאָף זומער, אין גארטן
פארגרייט איך אן אָרט פארן פלידער:
איך גראָב אויס די יאָדליקעס קליינווארג
און לייג בא דער זייט זיי אנידער.

א פלידער־קוסט וועט בא מיר וואקסן,
ער מאַנט א פריי אָרט פאר די בלומען.
זייט מויכל אונדז, יאָדליקעס קליינווארג,
אן אנדער אָרט וועט איר באקומען.

* * *

סאָף זומער איז ארבעט א גומע:
אראָפנעמען, זעצן, פארזייען.
און איך האָב אין קליינווארג פארגעסן
און ערשט זיך דערמאָנט מיט די שנייען.

פארגעסן... ווי קאָן מען פארגעסן?!
געווארט, ניט דערווארט זיך, געשטאַרבן...
זיי האָבן א קאָל דען צום שרייען?
דאָס קליינווארג געפאלן א קאַרבן...

זיי קומען באנאכט מיר צו כאָלעם.
אָט שטייען זיי בערלדיק דיקלעך
און שיינען מיט שטעכלקעס גרינע.
איצט ליגן זיי מיסטיקע שטיקלעך...

אין מיין קום איך ווידער אין גארטן,
צום פלידער צוערשט וויל איך גייען.
און דאָ... אוי, ווער בליאסקעט עס דארטן?
דאָס קלייננווארג, די יאָדליקעס שטייען!

זיי האָבן געווארט — ניט דערווארט זיך,
סע האָט זיי געגרוילט און געפרעסטלט,
ביז מ'האָט זיך אליין אָף די וואַרצלען
ארופגעשטעלט פעסט, זיך פארפעסטיקט.

די ערד, אונדזער מאמע געטרייע,
האָט ווייך זיי פארדעקט און געכניעט,
איצט שטייען זיי פעסט, און זיי בליאסקען
צו מיר מיט די שטעכלקעס נייע!

1944

די גרויסע שיינקייט

עסיען

מיר טיילן אָפּ פון דרויסן־רוים
א פירעק רוים פאר זיך.
מיר טיילן אים אין שטייגן איין;
א שטוב, א זאל, א קיך.

דאָס אָפּגעצוימטע צירן מיר,
און שיינעם לאד פארפירן מיר,
מיר פרעגלען דאָרט און זייערן,
מיר פוצן דאָרט און שיייערן,
אז שענער ווי דער רוים אָן ענד
זאָל זיין אין אונדזערע פיר ווענט!

און דאָך, צו אלדי גוטע יאָר,
דאָס שיינקייט בלייבט דאָך פאָרט
פון יענער זייט, אין דרויסן גאָר,
דאָס גרויסע שיינקייט דאָרט!

גיי שפאר א זון־אופגאנג אריין
אין שטיינערנע פיר ווענט.

דעם פויגל־פלי, דעם פליגל־פאך,
דעם פרייען יאם, וואָס בלענדט.

דעם רעגנבויגן שפאר אריין
אין דיין באגרענעצט הויז,
דעם ביימער־יאַמטעוו פונעם וואַלד,
די פריינג־שאַכט, וואָס ברויזט!

און ווי דעם קינד מע גיט אין האנט
די וועלט אין פאַרמען קליינע,
אז נאָענט זאָל דעם זיין באקאנט
דער בער, דער צוג, די פלייען,

אזוי באקומען מיר די וועלט —
צו זיך אין שטוב אריינגעשטעלט.
נאָר דו אין דרויסן קום ארויס —
געניס די פראַכט אין גאַנצער גרייס!

דו ווילסט אין הייך — די הייך איז דיר,
די דרויסן־אַרדענונג איז דיר:
די לופט, דער ווינט, דער דורכגעשוויים
פון יונגע פרויען אין שפאציר!

זי איז פון דיר פאר דיר באפרייט,
דאָס אלץ איז דיר באשערט,
דו שליס זיך אָן אין אַטעמצוג
פון הימל מיט דער ערד!

1947

א לויב דעם ניי-געבוירענעם

אַ, וויפל ניס צום איבערלעבן ווארטן,
אַ, וויפל גענג און שטערענישן הארטע,
און וויפל סאָד און טרעפעניש געגארטע,
אַ, וויפל ניסן אומדערווארטע ווארטן!

וואָס ווייסט די קוקאַלקע, וואָס ליגט פארבלעטערט?
זי ווייסט פון איצט, פון נעכטן צי פון שפעטער?
און אז אין דריטן גילגל פליען וועט עס
מיט פליגל אלס א שמעטערל אין עטער?!

קיין שענערס, גליקלעכערס — ניט צו געפינען,
ווי צולייגן דאָס הארץ און צו באזינען,
אז אלעמאָל דו ווערסט אפסניי באגינען
און נייע כיעסן דו טוסט געפינען!

דאָס זיין א קינד, און פרעגן, זען און הערן,
דערנאָך דאָס יונג זיין, מיט דעם שלאָל באגערן,
דערנאָך דאָס לאנג-דערווארטע פארטיק ווערן,
אלס מאן דאָס גליק אנטדעקן ווי א שטערן!

דאָס זיין א קינד, דאָס פרעגן, זען און הערן,
דערנאָך דאָס יונג זיין, מיט דעם שלאָל באגערן,

דערנאך דאָס שטויגענדיקע פארטיק ווערן,
אלס ווייב דאָס גליק אנטדעקן ווי א שטערן!

און דאן דאָס ווונדערלעך זיך בעמען טיילן
אף קינדער, אַנלעבן דער וועלט א כייִלעק,
און דאָ לאַז ווײַל זיך גיין! דו קארג ניט, צײַל ניט!
וויִל דאָס איז אייביק שיין און אייביק הייליק!

1940

דער ברונעם

דעם ברונעם איז צום הארצן, אז מע שעפט אים,
אז דער עמער דרינגט צום קאלטן דעק
און באַברעט מיט זײַן לײַף דעם גרונט און וועקט
די קוואַלן אונטער ערד און מערט די קרעפטן.

סע שײַנט דאָס ברונעם־פּאַנעם, און סע קוועלט
פון קלינגעוודיקן פּלאַפּל פונעם עמער,
וואָס טאנצט אראָפּ דאָס וואסער נעמען
מיט א פארנייג, מיט לאַהעטן שעפּ!

און ווי דעם ברונעמס פּאַנעם ערשט באַלעבט זיך,
ווען כאווע קומט, די עמער ריין געפּוצט.
זי ציט געהיט ארויס דאָס אַנגעשעפטע,
כאַלירע ניט צעפּליעסקענען דאָס גוטס.

פון ווייטן קומען רייטער צוגעריטן,
דאָס דאַרשטיק פּערד באקומט צו טרינקען דאָ,
עס היילכט אין ברונעם אָפּ דער קלאַפּ פון טלאָ,
דער פארגעניגנפולער פריסק פון טרינקערס לייפן.

און אַט געטראָפֿן האָט, דער ברונעם איז דעם ווינטער
אליין מיט זיך געבליבן ניט געשעפט.
האַט אים דער שטויב דאָס פּאַנעם גרוי פארקלעפט
מיט פּויליס, מיט מאַך די כּיעסן פארשפינט אים.

א ברונעם איז צום הארצן, אז מע שעפט אים,
אז דער עמער דרינגט צום קאלטן דעק
און באַברעט מיט זיין לייף דעם גרונט און וועקט
די קוואַלן אונטער ערד און מערט די קרעפטן.

1936

ווי הייסטו?

ווער ביסטו, בלימעלע ווייס,
פונוואנען געקומען?
א מענטש צי א ווינט
האט דיך פון דיין היים
אוועקגענומען?

ווי קומסטו צו מיר אהער,
פון מיר ניט קיין געזעצטע?
ווי הייסטו דען, מיין דופטיקע,
מיין הויכגעשעצטע?

דו ציסט זיך ניט אין דער הייד,
די שכיינים דיך ניט קימערן.
צי קענסטו ווינטערן אויך
צי נאָר זומערן?

צי בלייבסטו ביז אָסיען נאָר —
און געענדיקט?
צי קומסטו נאָך איבעראיאָר
צי עפשער גאָר אף שטענדיק.

טאקע בא מיר א נייעם דאָר,
בא מיר א לעבן פארפירן?!
זאָסטו מיר איבעראיאָר
נאָך ווייסינקע געבירן!..

1944

א שמועס

סע זאָגט דער דעמב:

— בין גרויס, בין פעסט, בין פול מיט זאפט,
בין דעמב פון דעמב, בין פול מיט קראפט,
אוי, איך וויל זיך באוועגן,
ווי בין איך מעקאנע דעם פערד אף די וועגן!

סע זאָגט דאָס פערד:

— בין פֿאַינק, בין גרינג, בין פערד פון פערד,
איך שפרינג אין צוים, איך מעסט די ערד,
אוי, די הייך טו איך לויבן,
ווי בין איך מעקאנע דעם פויגל פון אויבן!

דער פויגל זאָגט:

— מיין היים — די הייך, די ברידער — פרעסט.
און אף דער ערד איך בוי מיין נעסט,
אוי, גלוסט זיך מיר שרייען:
ווי בין איך מעקאנע דעם מענטשן דעם פרייען!

1938

וועגן פֿלױמען

וועגן די פֿלױמען, זייער „הויכגעבאָרן“,
איז נאָך דאָס וואָרט ניט געזאָגט געוואָרן.
ס'וועט אמאָל ליכטיק א קלונג טון אין רוים
וועגן וויגדער פון שעפונג, דער אונגעערשער פֿלױם,
וועגן אַדערדעך דינע אין לייביקן שוואם,
וועגן בלױקיט פון הויט און פינקיט פון טאם,
וועגן קילקיט, וואָס לעבט ארום קערל,
וועגן דעם, ווי דער אַוונט באהויכט זיי מיט פערל,
וועגן דעם, ווי באזונדערס סע קושט זיי די זון.
דאָס לױבגעזאנג זיי — א קלונג וועט ערשט טון.

אזוי איז די מיינונג פון ווערעמל ווייס,
וואָס זיצט אינעם הארץ פון דער פֿלױם און פארבייסט,
פארברענגט דאָרט און פילט דאָרט דעם עמעסן טאם,
און זאָגט עס דער וואָרעם — איז ווייסט ער מיסטאם!

1940

די פרוכט און די ביימער

מע טראַגט אריין די פרוכט אין שטוב,
מע לאַזט דעם סאָד אין דרויסן,
סע כאַפט אים אָן דער ווינט באַם טשוב
און טוט צו דר'ערד אים שטויסן.

מע עסט די פרוכט געקאָכט צי רוי,
צי באַדט זי זיך אין זאָפט פון סלוי,
צי שטייל אין טיפער פלאַש פארברענגט,
מיט זאָמד פארדעקט, מיט ספירט פארשווענקט,
צי ליגט זי גאָר אין וואַזעס גרויסע —
און נאָר דער סאָד — ער בלייבט אין דרויסן.

און רעגן אף די ביימער גיסט,
און צוגעקילט, ער הוסט און ניסט.
— מיר וואַלטן זיך צעלאָפן גיך,
האַט יעדער נאָר איין פוס באַ זיך.
אוי, נעמט אונדז אויך אין שטוב אריין,
מיר ווילן אויך מיט קינדער זיין,
סע קומט באַנאכט דער פראַסט נאָך אָן!..

וואָס קאָן מען פאר די ביימער טאָן?
פארבינדט מען זיי די פיס מיט זעק,
און וויסער שניי די קעפ באדעקט.

1929

דער רעגנבויגן

געשענקט קארניי טשוקאָווסקין

איך האָב אייך אין קאלינינדאָרף געזען, מיינע פריינט,
און שטאַרץ מיט אייך, מיט אייער ווערק, איך וועל אייך פארגעדענקען.
וואָס האָט איר דען געטאָן אזוינס דער ערד, וואָס זי צעשיינט,
וואָס זי האָט זיך צעפֿאַזט אזוי איר גאנצע גוטס אייך שענקען??

מיין מאמען כ'האָב באגעגנט דאָ אין פריידאָרפער קאַזווירט,
ניט וויכטיק, ווי מע רופט זי, א געזונט אין איר געבייך.
איר זון בין איר, און טייער איר, כאָטש ניט פון איר געבירט,
און זי איז הארציק־טייער מיר, צום הארצן ביז געוויין.

מיין שוועסטער איז אַדי, וואָס כ'האָב אין וויינגאַרטן געטראָפן,
איך האָב מיט איר באקענט זיך דאָ, איר מי געזען אין בליט.
ווי מוטיק איז די פרוי בא אונדז! איר הארץ איז שטאַרץ און אָפן,
פון זינט איך האָב גערעדט מיט איר, איז שטאַרצער קלינגט מיין ליד.

א רעגן איז אראָפגעפאַן שווער, ווי מיט א ראָד,
האָט דורכגעיאָגט, אריינגעקנאקט, ווהיין מע קאָן נאָר קריכן,
סע אַטעמט אָפ די ערד, אזוי צעפארעט פון דער באָד,
צעפייגט זי זיך און טריקנט זיך די הייס־צעשווענקטע דיכן.

און באלד די ערד א כאפ זיך אוף און אופגעקלאפט די אויגן,
בא ביידע עקן רעגנבויגן נעמט די ערד זיך אָן
און וויגט זיך, און פון וויגן זיך צעשמעקן זיך די סטויגן,
די ריוון און די ראכוועסן מיט מיאטע און מיט מאָן.

די מעלקערן קאַווירטלערן א רעגע שטייט און קלערט,
שוין אלע וואַלקנס אָפגעגאן — אלץ פּרייער ווערט און קלערער.
בא ביידע עקן רעגנבויגן האלט זיך אָן די ערד
און היידעט זיך, און איר מיט איר, און איך מיט אייך, כאוויירים.

1938

רויערד

פעסטער די לאַפעטע
אין די הענט!
ס'האַט ערשט זיך די ערד
מיט איִזן באַקענט.

זי ווערט זיך מיט פּניאַקעס,
זי ברעכט זיך און לעכצט
און לייגט אונטער שטיינער
און ביינער, זי קרעכצט.

זי לאַזט זיך ניט נעמען!
דאָס איִזן זי קלעפט!
צו זיך מיט אַקשאַנעס
דאָס איִזן זי שלעפט!

די לאַפעטע אַבער —
זי שניידט ווי אַ שווערד,
זי וויל דאָ ניט שווינען
ניט זיך, ניט די ערד.

און איינער דעם צווייטן
זיי טרעטן ניט אָפּ.
נאָר מיר טרעט די ערד
און די לאַפעטע אָפּ.
איך גראָב אַלץ און גראָב.

1943

בערעזע קרויזקאָפּ

די יאָדלעס יאָדדן רינגלען די בערעזע אום,
זיי טויען זיך צו איר און דארן.
נאָר קרויזקאָפּ וויל וואקסן פריי, די סאמע זון
די זאפטן אירע זאָל א סארפע טון.
און איר איז ענג — פון יאָדלשן געדרענג —
נו, זאָל דאָס מיך ביט ארן?

מיין האק איז שארף, מיין פאָד איז שווער,
וואָס פאלש פארייניקט איז — צעשיידט זיך.
איך גיב דעם פלאם אָפּ, וואָס צום פלאם געהער,
די ווונדן קיל איך מיט א הויפן ערד,
און ליכטיק ארום קרויזקאָפּ סע ווערט —
צו אלע עקן וועלט זי קוקט און פרייט זיך.

1939

אין פעלד

סע גייט אוועק דער פאסטעך מיט די שאַף,
סע קומט אָן די לעוואָנע מיט די שטערן.
דאָס הימל־פעלד איז גרויס, איז אָן א סאָף,
די שטערן פאשען זיך, ביז גרויס זיי ווערן.
סע וויגט זיך אף כידושים דער קאַמבין —
ער שלעפט אף זיך די שאַטנס פונעם אָוונט,
סע טוט אים אויס צוריק די העלע שיין,
די לאַמפן־קייט, וואָס הענגט איבער אים נאָענט.
א נייַער אומבײַט קומט, א פרישער פֿליין
פון מענטשן אפן פעלד צעגייט זיך.
פון זאנגען־קעפ זיי שאפן בערג מיט וויין,
זיי שיטן וויין, און וויין אין שיטן פרייט זיך.
סע גייט אוועק פון הימל־פעלד צום סאָף —
צוריק גייט אָפ לעוואָנע מיט די שטערן.
און ווידער קומט דער פאסטעך מיט די שאַף
אף פאשען זיי צו זעט און פעט צו ווערן.

1938

א לויב

ווי זאָל איך ניט לויבן יענעם, גאָר דעם ערשטן שטויס,
ווען פון דאמף און נעפל־וואַלקן איז די ערד ארויס,
און דעם לייב צוליב שיינקײַט געבוירן, צוליב מילך — די קי,
צוליב שפּאס — דעם העלפּאנד, צוליב פּרישקײַט — דעם פּרי.

נאַכדעם דעם מאַן און ס׳ווייב צום לעבן און צום ליבן,
און אומיסטן ניט קיין האק און ניט קיין פּליגל זיי געגעבן,
נאָר א פּייגעלע א קליינס זיי באזעצט אינעם קאָפּ:
און אליין מאכט א האק, אליין טאַקט פּליגל אינך אָפּ.
נעמט זי, די וועלט, אין די הענט און מאכט זי אינך בעסער,
און איז זי אינך ענג, איז פּליט און מאכט זי אינך גרעסער!
און נאָך דערפּאר וועל איך רימען יענעם ערשטן שטויס —
ווייל איבער אים ביסטו און איך אף דער וועלט ארויס.

און סאמע ווי? — אף דער בעסטער פון אלע זייטן!
און סאמע ווען? — אין דער שענסטער פון אלע צייטן!

1938

דאָס הויז

מיסטאם די מוירע צו באפאלן ווערן אינעם שלאָף
האַט דעם באַלכני געיאָגט א נעסט זיך בויען,
אף אַפגעטיילט זיין פונעם רוים מיט פעסטן שטאָף,
דעם פעסטן שטאָף די שאַ פון שוואַכקייט צו פארטרויען.

דער דראַנג צו איינפלאַנצן א נייע צווייג אין שטאם,
דעם העכסטן לויך געניסן, דעם העכסטן טייעג — ליבע —
האַט אויך געמאַנט: פון אלץ אין וועלט זיין אַפגעצאמט,
אויך דאָס האַט בויען זיך א נעסט געטריבן.

* * *

און מיר, פון זינט אַן מיר האָבן דערקענט,
ווי ווונדער־רייך עס גלאַנצט די וועלט
מיט אירע בערג און גריבער,
און גראַד, אז אין די נעכט
דער שטערן־אויצער בלענדט,
און גראַד, אז אף דער דלאַניע
ווערט דער מין פון ווייץ דערקענט,
ווען דאפקע אַפגעזונדערט פונעם זאק

מע קוקט אים איבער, —
און ווייל מיר ווייסן דאָס, דעריבער
איז אונדז דאָס הויז, די אייגענע פיר ווענט —
נאָך גייטיקער, נאָך הארציקער, נאָך דיבער!..

1946

דער ערשטער זינגער

פארבאָרגן צווישן בייםער
אין בלעטערשן געמיש,
דאָרט צוויטשט דער ערשטער צוויטשער
אזוי באהארצט און פריש.
ער צוויטשעט אזוי מונטער,
כאָטש קיינער האַלט ניט אונטער:
צוויטש!

איך זע דיך ניט, איך ווייס ניט,
פונוואַנען, ווער דו ביסט,
איך הער אָבער, ווי מונטער
דיין צוויטשען וועקט און גריסט.
איך הער, און ס'מאכט מיך מונטער,
און כ'האלט מיט האַרץ דיך אונטער:
צוויטש!

איך ווייס, ביסט ניט קיין אַדלער,
קיין וואַלקנס ברעכסטו ניט.
געוויס איז ווייט דיין צוויטשען
פון נאכטיגאלס אַ ליד.
נאָר ווייל ביסט פלייסיק, מונטער,

האלט אויך דער וואלד דײך אונטער:
צוויטש!

און כאָטש דו ביסט א ברעקל,
מיסטאם א צוויטש די גרייס,
דאָך הערט די גאנצע וועלט דײך,
ווען גיסט דײַן הארץ איר אויס,
די גאנצע וועלט ווערט מונטער
און האלט דעם זינגער אונטער:
צוויטש!

1944

פריינטשאפט

קוקורווע און סאַנישניק
וואקסן אין שכינעס,
א זומער א גאנצן
פארברענגט מען איינינעם.

פאפעשוי — א פארהילטע,
און סאַנישניק — אָפן.
א קאַפּ בא א קעפּל —
אין וואכן, אין שלאָפן.

א זומער א גאנצן
אין ווונדער פארברענגט מען,
מע בראַט זיך אין היצן,
אין רעגנס מע שווענקט זיך.

געבענטשטע מיט פעסטקייט
פון הימל און ערד,
מיט קערנער געפרעסטע
באזעצטע מע ווערט.

איין קאָפּ איז אַ שוואַרצער,
מיט געלן באַרעמט,
דער צווייטער — אין וויקעלעך
פעסט פאַרקעמט.

מע ווערט מיט דער שעפע
אזוי שוין פאַרשטאַפּט,
אַז מע בענקט נאָך דער האַנט,
וועלכע דרייט זיי אַראָפּ...

1945

די זון האָט פארשפעטיקט

— די זון האָט פארשפעטיקט —
איז טונקל דער טאָג,
— די זון האָט פארשפעטיקט —
פארשפעטיקט דער זומער,
צוויקן די הינדלעך
אין זיפּל פארקלאָגט,
די נעבעכלעך צוויקן פארומערט.

זיי האָבן זיך ערשט אף די פיסלעך געשטעלט,
און אַלץ, וואָס מע ווייסט, איז א צוויקע צו טון,
זיי ווייסן נאָך ניט, אז ס'איז דאָ אף דער וועלט
א ווארעמע, ליכטיקע זון!

דאָס ווייסן די ביימלעך,
וואָס אַקאַרשט פארפלאַנצט.
עס שמיצט זיי דער רעגן,
דאָך פריילעך מע גלאַנצט,
מע קרעכצט, — נאָר די כעדווע
דאָך ווערט ניט פארשטערט,
דער איקער איז האַלטן זיך
פעסט אין דער ערד!

עס שריידערט, עס שויבערט,
עס לייגט זיי שיר אויס, —

איז וואָס? אַרץ קעדייַ איז,
די זון מוז ארויס!
זיי ווייסן די קונצן,
דאָס לאַזט זיך גיך אויס!
די זון מוז זיך ווייזן,
די זון מוז ארויס!

1946

נאַכן הייסן שניט

בלאַטע־טיאַפּקענדיקער דרויסן,
סע קומט פון הארבסט דער טונקלער אָל,
די פּייערלעך פון זאכן, פון גערוישן
ווערן שמעלער, ענגער.
געשאַגן קלינגט דאָס קאַל
און קאַן צוריק קיין ווידערקאַל ניט ברענגען.

שריאָפֿ־שריאָפּ,
איידלער שוך פון שטאַט
א שטיקל שטיינדל טאפט.
און רעגן אף די ראַגן ביז איז.
ווינט אַ בייזער,
און קאטער, דער קאטער, דער שטאַטישער העלד,
פארפארעט די נעזער.

די שיד, פארקייִלעכדיקט פון בלאַטע,
ווי די פלעצל־מעץ,
טעלעפען זיי אין קאַטער נעץ...

נאַר ס'איז מיר ליב דער אָל פון הארבסט,
סע פרייט מיין בלוט.

סע פרייט און קוויקט,
ווייץ לאנד מינס,
לאנד מינס —
ברייטס און שטארקס —
נאך הייסן שניט
זיך קיץ דארף,
זיך גרייטן דארף
פאר נייער שארף
פון הייסער זון און הייסן שניט.

שפרינגט אריבער איבער שטאט מיין אויג,
מיין ניקטער אויג,
צום פעלד, צום סטויג,
צום יונגן יישעוו,
צום ווייטן אייגנס,
צו גרויער זארג פון סטעפעס הארטע,
וואס לערנען איצט דעם טאג פון רעגן:
צי ברענגט עס גוטס פאר אונדזערטוועגן,
אף אקער-פעלד,
אף זאמד,
אף סטעפ,
אף אונדזער גרויס סאוועטיש לאנד!

1937

געאַרגינען

די גראָזן ליגן קוטשעסווייז
אין אָפגעקיסטן שווייס נאָך זומער,
שוין איינגעזייערט איז די ערד
אף האַרבסט־געשמאַקן זאַפט.
דער דאָך האָט, ווי די מיל,
נאָך אָפטן זומערדיקן שטומען
מיט אַזע רינוועס פיר
א רייד געטאָן מיט קראַפט.

איך גראָב די געאַרגינעס אויס.
באַם הייפּט — פּרישע וואַרצלען שטעקן.
ווי כאַזערלעך זיי שטופן זיך
צו זייער מוטערס צייץ.
באַם אָפּטרייסלען פון זיי די ערד
דערזע איך ברוינע ווערעם־עקן,
וואָס צאַפּלען שערעצדיק,
אופגערגט פון מינע שמיץ.

אין סאַמע כּיעס זיך אַריינגעקוועטשט,
אוי, ווערעם, מאַרץ־געניסער!

און איד אף וואָס בין דאָ??
אף וואָס דאָ קלאַפּט אַ האַרץ??
נעמט אָן דעם מיִשפּעט מיִנעם,
באַקומט די מיסע —
פאַר מאָרדן, גאַזלענען,
פאַר לעסטערן דאָס צאַרטס!

1946

ערשטער הארבסט-טאָג

לעצטע זומער-טעג,
איינער פון צווייטן שענער.
סע לויפן אין דרויסן
אין קורצינקע הויזן
אויסגעוואקסענע הענער.

הינדעלעך פיקן ניט מער
מיט דער קוואַקע,
פיקן אליין שוין
און שפרינגען און האַקען.
איבער די גאסן,
איבער דעם ליקל
שפרינגען זיי דורך
דאָס שמאַלינקע בריקל.

פיסלעך מיט בענדלעך
שארן דעם וועג.
הינדעלעך און הענדלעך —
זוניקע טעג.

אַבער א נאכט,
א נאכט א שווערע,

קומט און מאַנט:
הארבסט זאָר ווערן!

קומט אזא נאכט
מיט ראש און קויעך,
פאסט אָן די נאכט
און שפאסט דעם מויעך,

קרעכצן די ביימער,
הירושען די פערד,
קרעכצט די ערד.

— אף מאַרגן דער דרויסן —
איז וואַלקן־געיאָג:
— דער אָנהייב פון אַסיען —
ערשטער טאָג.

1935

א רעגן פארנאכט

דער הימל — איין גרויסער אַנברעגיקער רעגן,
גיסט אף דער ערד אָפּ
דאָס גרויע פארמעגן,
נאס ביז דער שוועל.
זעט אויס די שטאַט
דורך שויבן פארשוויצטע —
א קרום צעקריצט געמעל.

די מאמע דעם קינד האָט געזאָגט:
ס'איז פארקילט.
זיצט עס א שטילינקס
און, זיצנדיק, שפילט.
שטיי, ווי א קעצל, דאָס שפילכל באקוקט.

און אונטן, פון אונטער א טויער,
קינדיש א קעצעלע קלאָגט,
קלאָגט, וואָס סע קאָן ניט אוועק

פון אונטערן טויער,
פון טרוקענעם פלעק.

מיסטאמע דאכט זיך זיי ביידן —
די זון איז דערטרונקען אין רעגן.

1936

.

די אלטע מורעשקעס אין הארבסט

דער זומער גייט צו ענד.
א ווינט צעקעמט מיט הארטן קאם
אין בייזע הענט
דעם טײַך — ביז מוטנע ספערן,
דאָס גראָז — ביז דאר צו ווערן.

וואו איז דער מוט, די האַזע
פון קריכערלעך,
פון שפרינגערלעך
אין גרינער וועלט פון גראָזן?
ווער ס'האַט זיך געעקט,
ווער אין שאַף אוועק,
און ווער — אין רײַזעס זיך געלאָזן.

סע דרייט זיך אום א מורעשקע אליין,
דער בלאט איז דאפקע גאנץ נאָך, שייך.
נאָר קיינעם טרעפט זי דאָ ניט, קיינעם,
כאַטש נעם און דריי זיך דאָ אליין אום.

אנו, א ברעקל זון זאָל בראַטן! —
נאָך דאפקע שייך דער בלאט, נאָר הוילע שאַטן.

זי טרעפט, די מורעשקע, א צווייטע,
זי שטעלט זי אָפּ, דערפרעגט זיך, פרייט זיך:
— פארוואָס א דארינקע אזא, נו, זאָג שוין, נו?..
און יענע ענטפערט איר:
— און דו?

1939

און ווידער

ערשט צוויי — דריי כאדאָשים צוריק
בין איך דאָ געווען אין די ערטער,
אדאָרט האָב איך בעזעמס געפֿליקט,
אין גראַז האָט א קוואַל זיך געשטיקט
פון פריילעכן פרישן געלעכטער.

און זון־בלומען האָבן די קעפּ
אַן דאָרט, ווי אן איידע כאכאָמים,
אף טרוקענע שטעקנס געשטרעקט.
און דאָרט האָבן שניטערס געשעפט
פון פעלד־יאם דאָס ברויט און די בסאָמים.

און איצט איז דאָ ווייס מיטאמאָל,
ווי אלץ וואָרט געשען אין א מיסע:
אווו איז דאָס בונטקייט פון טאָל,
דער פעלד־ראש, די ריוועס אָן צאָל,
אז אלץ איז איין דרימלענדע ווייסקייט.

אין אַפרו, אין שלאָף האָט די ערד
פארגראָבן זיך טיף הינטער שנייען.
אין יוירן, אין טראַגן פארקלערט,

זי שטארקט זיך אפסניי אונדז דערפרייען,
זי זעט אונדז אין טרוים און באגערט,
מיר זאלן זי גראָבן און זייען.

איז שלאָף דיר געזונטיגקערהייט,
א בראַכע אין יעדער דיין זעמדל.
מיט דיר איז, מיט דיר קינד־און־קייט:
אף גליטשערס, אף ליזשעס צעשפרייט,
זיי שיסן פון ריגוועס די סטרעמפלעך,
זיי שטרעקן זיך אויס אף דיין ברייט —
אף שניי דיִנעם מענטשעלעך שטעמפלען!

1940

די זונען-שיין

א קלייניקניט די זונען-שיין!
אפילע אייז-צעפלעך פון דעכער,
ווי לויטערער קרישטאָלן-בעכער,
צעפינקלעך זיך,
ווען ס'קומט אין זיי א שטראל אריין.

און כאַטש צעגיין איז זיי באשערט,
אריינטריפן אין ברודיק ריטשקעלע
אף דר'ערד, —
דאָך קלינגט א פרייד
אין זייער טריפן:
אונדז האַט די זון אדורכגעשליפן!

1948

א ווינטער-בילד

א זעגמיל שורשעט מיט דער זעג
באם ווינטער-וואלד דעם זוניק-ווייסן.
עס קלאפן העק,
און ראָבן שטעלן זיך אוועק
אין הויף בא פרישן מיסט צום איבערבייסן.

אין יעדער הויף קימאט איך טרעף
א קינד מיט ארבעט זיך באשעפטיקט,
אין זעלבן סוק א ינגל טרעפט
און ווערט ניט מיד צו שלעפן העפטיק
די האק פון סוק, וואָס האלט זיך קרעפטיק,
אין קלעם באהעפט.

דער טאָג איז אָנגעצויגן פול פון ראנד ביז ראנד
מיט שיינער מי אין ראכוועסדיקן לאנד,
ווי אָנגעצויגן ס'איז א וואָלאָנטשעל מיט ניגן,
און איך, מיט ווערקצייג אין דער האנט,
גיב אויך זיך אָפּ דעם פארגעניגן.

1946

געצינג

אך, איז דאָ אַ האַק באַס שאַכן מײַנעם בעני שענקער,
נאָך אזא מין האַק איך טו דאָך שטענדיק בענקען.
נאָך אזא מין גרינגער שווערקײַט, נאָך אזא מין שאַרף,
מיט אזא מין טיפן אײַנבײַס — פּונקט ווי איך באַדאַרף.
סאָסנע בראַקט זי ווי די לאַקשן, יאָדלעס שניצט זי גרינג,
ווי דער כאַלעף באַ דער באַרד איז זי אײַדל, פּלינק,
ווי מע שניידט אַ קאַרנלעקעך, שניידט זי פּרישן דעמב,
גלײַכסט אַ טיש מיט איר אַרום, ווי מיט דער שער אַ העמד.
כ׳האַב געהאַלטן אין די הענט זי, האָט זי מיר געשפּילט.
אפן האַלץ די ווונטשן מײַנע אלע אויסגעפּילט.
אויסגעפּילט און אויסגעשפּילט און אויסגעטאַנצט און שטראַלט.
ווער סע האָט אזא מין האַק — איז יענעמס דאָך דער וואַלד!
טוט מען אזא הייב מיט איר, אַ פּאַכע, ווען מע דאַרף,
אוי, בין איך דעם פּרײַנט מעקאַנע, וואָס זײַן האַק איז שאַרף!
ס׳האַט זיך זייער ניט געוואַלט מיר מיט דער האַק צעשײדן,
נאָר צעשײדן פּאַרט געמוזט זיך — לײַט זאָלן ניט רײַדן:
„פאַר אַ האַק אן אײַגענער דאַרף אַ מענטש זיך זאָרגן!“
אַ געמוטשעט לעבן איז אַ האַק באַ יענעם באַרגן.

1946

גאַטס בעהיימעלע

זע, א האלבינק קערעלע א רויטס,
און שווארץ, אוו ס'איז דער יאָדער...
זיבן פינטעלעך... ס'א זשוק גאַר! ס'איז טויט?
שלאָפט עס? פוילט זיך? אָדער?..

ווי זשע קומט עס איצט אין הויז,
סאמע איצט אום ווינטער,
דאָס גאַטס בעהיימעלע א רויטס,
און ווי קומט עס לעבן טינטער?

אין א שאַל, אף וואטע כ'זעץ עס אוועק,
און פעטרישקע, כאַטש עפעס גרינס, אהין איך לייג, —
טאַמער שלאָפט עס טאקע — שלאָפט בעשאַרעם —
זאָל דער פריילינג קומען דעם צו כאַלעם.

ס'וועט פארשלאָפן, נעבעך, אלע יאַמטעווס:
ס'י דאָס גליטשן, ס'י דאָס שליטלעך
און דאָס גני-יאָר מיט די יאָלקעס,
זיידעס — פרעסט אין הויכע היטלעך...

אין דער שאַל, בא וואטע — פעטרישקע אין שוין
וועט עס שלאָפן, ביז ס'וועט ווערן ווארעם...
ווי פארשלאָפט מען אזא גוטס,
גאַטס בעהיימעלע דו נארישס!

1946

איז זאָאָגאַרטן

מיט רעכט באוונדערסטו דעם לייב —
ווי אומבארירט ער איז, ווי ציכטיק!
ווי סראָרעדיק דעם קאַפּ א הייב,
און ווי זײַן עק־פראנדז טוט א שוועב,
און ווי זײַן מאַלכעס־פעל איז ליכטיק!

ארופלייגן די האנט כ'פארלאנג
אף זײַנע אויגאנעס, וואָס גלײַען,
איך וויל דערפילן יענעם דראנג,
וואָס א פייגעלע דערלאנגט,
ווען פון דער האנט סע רײַסט זיך פלײַען.

און ווען דער לייב דערלאנגט זײַן ברום —
דערציטער איך, — די וועלט צערוקט ער.
ער רוקט אראָפּ צו דר'ערד די זון,
ער דרייט צו זיך די מידבערס אום.
מיט לייבן־קוק די וועלט באקוקט ער.

און מיטאמאָל, מיר ווײַזט זיך אויס,
ער טוט פון שטייג א שפרונג ארויס,

בארירט מיין ליב מיט זיינע ליפן.
און ווען קיין סטרוזש וואָלט ניט געווען,
וואָלט מיט די קינדער שלעכטס געשען
און מיר געפעלט וואָלט א פאַר ריפן!

1934

די עלטער

אין באַד איז מיר צו הייס, אין יאם איז מיר צו קאלט,
מע זאָגט, אין מיַינע יאָר איז מען א קאפל דול,
דעם עמער דאָד פון ברונעם איך דערשלעפ נאָך פול,
און גלייך און פעסט אים אין דער האנט איך האלט.

אום זומער שלאָף איך נאָר אין דרויסן, דאָס איז עכט,
און איך באדויער אלע מאָל איין זאך,
וואָס איך האָב דורכגעלאָזן אין מיין לעבן נעכט
און אויסגעשלאָפן זיי אונטער א דאך.

מיך ארט דען, וואָס צו לאנג דעם ביסן איך באטראכט,
צי קומט ער אין מיין מויל ווי שטיין, צי ווייך ווי מאָך?
און ס'ארט מיך ניט, וואָס זאכן, וואָס פון זיי מע לאכט,
דערזע איך שוין ניט בוילעט זייער לעכערלעכען טאך.

וואָס יאָ מיך ארט און שרעקט מיך אלץ — איז דאָס:
דער ווייניש-בוים, וואָס כ'האָב פארפלאַנצט,
אַט דער, וואָס טראָגט די ווייניש פון א היפשער מאָס,
די זיסע און די שטייפע מיטן פלאמעדיקן גלאניץ.

וואָס אָט דער ווייניש־ל־בוים, גלייך ער וואָלט פיס פארמאָגט,
גייט אָפּ פון יאָר צו יאָר אלץ ווייטער פון זיין אָרט.
דאָס זע איך דאָך בעכוש, מיט צייכנס, ווי ס'איז טאָג,
עס גלייבט זיך קוים, און דאָך — אזוי דאָך איז עס פאָרט!..

אָט היינטיקס יאָר האָב איך געמוזט שוין לויפן ווייט,
ווען ס'האָט מיך א פארנאכט נאָך ווייניש־ל שטארק פארקלעמט.
די ווייניש־ל האָבן איבערגעוונקען זיך פארשייט,
וואָס כ'האָב דאָס נייע אָרט שוין ווידער ניט דערקענט!..

1938

די וויג

צו מיר איז אָנגעקומען,
אז מ'האַט אָפּגעשאפט דאָס וויגן,
מע האַלט, אז געזינטער איז,
סע זאָל דאָס קינד פארגליווערט ליגן.
איך גלייב דער וועלט — זי איז גערעכט מיסטאם,
און מיר ליגט נאָך ביז היינט די וויג אין טאם.

מיט צוגעמאכטע אויגן
אינהערן דאָס קאָל פון מאמען,
סע פליסט פון ריינסטן קוואל,
פונדאנען דייע טרוימען שטאמען.
זי וויגט די וויג, באוועגט מיך מיט דער וועלט,
וואָס כ'האַב אליין מיט אויגלעפּלעך פארשטעלט.
כ'זאָל זיין א קינד, וואָרט איך דערקלערט א קריג,
אז לעבן זאָל די וויג!

1937

זומער פארטאָג

דער טאָג באַגינט,
דער טוי אָף גרינס,
אָף גרינס, אָף גראָז.
עס פינקלען ראָז
די שפיצן פון סעדער.
א קאפעלע זון
אָף יעדער
בוים און בלום.

שטארן שרייען
אין א ראָד:
„ניטאָ קיין ווערעמלעך
אין סאָד!“
די סעדער
אָפגעשיט מיט פרוכט.
אָט פרוווט,
א ווערעמל זוכט
אין גאנצער סוויווע,
דאָס זיינען סעדער קאָלעקטיווע.

די סעדער פול מיט פרוכטן
אף דורך און דורך,
טו א צווייג א שטורד —
וועט זיך נעמען שיטן!

ניטע!
זיי האלטן נאך אין ווקס —
אין סאמע מיטן.

1938

מיר שיטן בעסטן אַפקלייב

מיר שיטן בעסטן אַפקלייב,
בעסטן ווייץ און גערשטן,
אונדזער לאַנד — דאָס פריידיקסטע,
אונדזער לאַנד — דאָס ערשטע!

טיפער אונדזער אקער,
ברייטער דעם פארזיי!
די זין די רויטע היטן אונדז,
די העלדישע ארמיי!

מיר גרייטן ריינעם האַבער,
באוול, טיי און קאַרן;
אונדז — א גרויס גערעטעניש,
דעם פיינט — אין אויג א דאַרן!

טיפער אונדזער אקער,
ברייטער דעם פארזיי!
די זין די טרניע היטן אונדז,
די העלדישע ארמיי!

און איבער הויכע פעלדער
פידלען ווינטן לינדע,
אוי, סע וואקסן קינדערלעך,
אוי, סע וואקסן רינדער!

טיפער אונדזער אקער,
ברייטער דעם פארזיי!
די זין די רויטע היטן אונדו,
די העלדישע ארמיי!

און אויב סע וועט זיך טרעפן,
אויב מע וועט באדארפן, —
ביטן מיר דעם אקער־קלונג
אף א שווערד א שארפן!

טיפער אונדזער אקער,
ברייטער דעם פארזיי!
מיט זין מיט טרייע גייען מיר,
מיט העלדישער ארמיי!

1925

יאַמטעוו

מיט פּינערע טענער,
מיט שטארקערע טענער
גלֹסט זיך א נעם טון
העכער און שענער,
גלֹסט זיך א נעם טון דעם דרויסן באם הארץ,
אזוי ווי די זון,
אַט דער בלענדנדער טעלער,
אין וויג פון בורשטינען,
אין לויטערקייט העלער.

מיר — אף גרויסע וואסערן,
אפן הויכן יאם,
אף ווייטן שווים אנטשלאָסענע,
דורכן ווינט און שווינד — מאַטראַסן מיר,
מיר — דער קאפיטאן!

ווי וואַגיקע פּיירעס —
צעצוויטעטע ווערטער,
פון גרענעץ צו גרענעץ,
פון יאמים ביז גערטנער
יאַמטעווט דעם יאַמטעוו דאָס אייזן, דאָס ברויט.

פאבריק־הענט און פעל־הענט,
און בויער און בערגער
זעצן די פאן
איז די הייכן באגערטע!

מיר — אף גרויסע וואסערן,
אפן הויכן יאם,
אף ווייטן שווים אנטשלאסענע,
דורך ווינט און שווינד — מאטראסן מיר,
מיר — דער קאפיטאן!

1926

ג' עזרא נגען

אומרו

און ס'טרעפט באנאכט, אין שלאָף, זי הערט,
איך דריי זיך ארץ און קאָן ניט שלאָפן,
פון מאָל צו מאָל מיין בעטל קרעכצט,
סע רעדט צו איר פון עפעס שלעכטס,
מיט אומרו ווערט איר הארץ פארלאָפן.

זי כאפט זיך מיט איר שלאָף צו ראנגלען,
איר יונגער שלאָף איז קלעפיק-זיס,
און קלעמט די אויגן, קלעמט די אנגען,
נאָר ס'שטעלן זיך אראָפּ די פיס
אין בלאַנדזשעניש צו מיר דערלאנגען.

„איך קאָן ניט שלאָפן“, — זאָגט זי קוים
פון שטארקן שלאָף נאָך טרוימענד-שיקער.
זי שפארט זיך צו אף מיין געלעגער
און גלעט מיין קאָפּ און צו מיר רוימט —
און יאָגט פון זיך אף מיר איר טרוים,
און יונגן שלאָף מיט רו דערקוויקטער
אין מיין געמיט זי הויכט אריין.

און זי ווערט וואך. און איך שלאָף איין.

1946

א גליד אין דריי טיילן

1

איך האָב דיך ליב ביז גאָר, ביז גאָר,
ווי גלייך כ'האָב אַליין דיך באשאפן,
אַליין פון א שטאַף א באזונדערן.
און לאַנג דיר צוגעקלויבן האָר,
איך זאָל מיט זיי די וועלט באַגאפן,
און לאַנג דיר צוגעקלויבן אויגן
און איבער זיי צוויי שטרענגע בויגנס,
איך זאָל מיט זיי די וועלט באַזונדערן.
גליד בא גליד אזוי דיך צוגעקליבן —
אף שטענדיק לעבן און שטענדיק ליבן.

2

איך לויף צו דיר אין היצן און אין קרירעס,
ווי ס'לויפט דער צוג געטריי אף זיינע ווירעס.
קיין פלאַג, קיין שום פאראט דעם אַדלער פרעסט.
ער באַדט אין וואַלקנס זיך און ליבט זיין נעסט.
און העכער וואַלקנס נאָך און העכער רעגן
איך פלי אף הויכע אומבאקאנטע וועגן,
און ציען ציט צום הויז פון שטיין און לייס —
ווייל ווי דעם אַדלער איז מיר ליב מיין הייס.

צוזאמען, צוזאמען דרייען מיר די ראָד,
 צוזאמען, צוזאמען פליקן מיר אין סאָד,
 טאנצן אין א ראָד,
 פאָרן איבער יאמען —
 אפילע די ווייטעקן האָבן מיר צוזאמען.
 צוזאמען, צוזאמען גייען מיר אין גאנג,
 צוזאמען געשפאנט פון פארלאנג צו דערלאנג,
 זינגען איין געזאנג,
 לייגן וועגן שיינע —
 אפילע דאָס בענקען בענקען מיר איננינעם.

אייניק און לייביק און אַגעמיין —
 נאָר דער טויט קומט צו יעדן אַליין,
 יעדן באַזונדער רוימט ער אין אויער, —
 און דאָס טוט מיר באַנק, באַנק אומגעהייער!!

1935

דו...דו

איך זע פונווייטן דורך מיט מענטשן ריידן,
ווי דו הערסט אויס, ווי דו שטימסט איין,
אָ, וויפל טיפער זין און אייד'לע שיין
אין שווינגן דינעם, אין דיין וואָרט באשיידנס.
און וויפל ליכטיקייט עס טראָגט אריין
א שמייכל דינער אינעם ריידן.

דיך אַפּזוכן אין אוילעם, אין טונקל צי אין ליכטיק
צווישן פענעמער, געשטאלטן פיל, דערזעען דורך —
מיין גרונט און פעסטונג, מיין שאַלעם-בונד מיט זיך!
צי וואָלט איך רעכט געהאט צו זאָגן אף זיך א יך
און פילן, אז מיין אָרט פארנעם איך ריכטיק,
ווען מיר וואָלט ניט באשערט געווען צו קענען דורך?

1946

דין נאמען

בעטין

האָסט ניט קיין ראשיקן נאָמען,
האָסט אַרעמע פינגער, די קלענסטע — א ביסעלע קרום.
קינד מיינס, מיין קינד,
ווי גייסטו אום?

פרויען אף גאסן, ווי וואלדישע שוואַמען.
ווי גייסטו אום? ווי גייסטו אום?
ווי שפאנסטו איבער דעם פלאץ,
אז אוואָס יאָגן אזויפיל ארום?

מיין בלוט איז אונטער זיבן הויטן,
די הויטן זיינען הארט,
דאָך פיל איך א זעלטן געפיל א צארטס,
פיינסטע גערוכן, וואָס קוויקן און לייטערן.

זאָג:
וועסט קיינמאל פון מיר זיך שוין מער ניט
דערווייטערן?..

1927

איך לעב ניט לויטן זיקארן

איך לעב ניט לויטן זיקארן —
איך לעב, ווען דו ביסט מיט מיר.
פון זינט ביסט אוועקגעפארן,
הענגט מיין הארץ בא דער טיר.

זיבער מיט זיבער באגעגנט זיך —
טוט א קלונג,
אויג מיט אויג באגעגנט זיך —
טוט א פונק,
און דאס הארץ דערביי א שפרונג...

זינט איך געדענק זיך, בין איך יונג —
ס'לאזט ניט צורו מיך
דאס שיינס, דאס איידלס!
עס וועקט מיך, עס ווינקט, עס בלענדט,
עס טראגט מינע הענט
בארירן דעם זון־אופגאנג,
די האנט א מיידלס.

פון זינט ביסט אוועקגעפארן,
הענגט מיין הארץ בא דער טיר.

איך לעב ניט לויטן זיקארן —
איך לעב, ווען דו ביסט מיט מיר.
די שכיינעטעס שמייכלען און גאפן,
וואָס כ'גיי אזוי אָפט אין קיך.
איך שעם זיך צו זאָגן זיי אָפּן,
אז דאָרטן זוך איך דיך,
אז דאָרטן אַטעמט דאָס ליכט
פון פרויען־הענט, וואָס רוימען,
ווי דיִנע די הויִלע הענט.
איך גיי אָף זיי קוקן און שטויגען —
ווען כ'וואָרט זיי א גלעט טאָן געקענט!

1946

מיטוואך...

באגינענדיקער שימער.
רוט מיין זויבערע אף קלאָרן בעט.
עס קוקט אריין דער טאָג דער פרישער,
פאלט זיין שיין אף אירע אויגן,
גלעט זיי, גלעט...

אין פארטאָגנדיקן שימער
עפנט זי די אויגן אף,
טונקלען זיי מיט טונקלע פונקען
אף די פענצטער, אף די כפיצים,
אויך אף מיר א פונק ארוף...

פון אונטער קאָלדער ריזל שטיף
און קומט ארויס א שמייכל;
קומט אף ליפלעך,
וויגט זיך, שינט.
זי ציט מיר אויס א דרימלענד הענטל:
— איז יאָמטעווי הינט?..

אַ, מיין פעפערקע, מיין קליינע,
דו, מיט וויסע דרעמל־הענטלעך,

דו, מיט ליפעלעך פארבויגן —
וויססט א יאמטעוול, מיין קינד?..
היינט איז מיטוואך... פראסטער מיטוואך
גראד אצינד.

1918

שטיינער איינציקע

שטיינער איינציקע, מיין קינד,
ציגל סטאַסנווייז צעוואָרפן —
פאר דער שוועל פון אונדזער מאַרגן,
פארן קרייז פון אונדזער גליק.

מיט שמייכל דיִינס, מיט ארבעלעך פארשארט,
לאַמיר פורעמען דאָס גליק,
מיר האָבן ביידע בליענדיקע יאָר
און געזונטע אַדערן מיט יונגן בלוט.

זע: איך פארווארף א קלעטערן־געשטעל,
מיט שטריק און ברעטער איינגעפרעסט אין ווענט...
קינד, מיט דיִינע און מיט מיִינע הענט
וועלן מיר אויסטאַקן א שוועל...

שלאַנק וועט זיין דער אויסגעבויטער טרוים,
ווי א גאַטיש טעמפל־שפיץ פארשפיצט,
און מיִיסע־בילדער אויסגעשניצט
אף יעדער ראם און יעדער זוים.

און שטעל דיר פאַר: איך בין דאָרט דאָ,
און שטעל דיר פאַר: דו ביסט דאָרט דאָ.

און ביידע — פאר דער ליוסטרעס פרייד,
אין שוימיק וועבעכץ אַנגעקליידט,
לייענען שטיף, אהין, צוריק,
ווי געטראָפן ס'האַט דאָס גליק...

און דו גלייבסט דאָרט יעדער וואָרט,
און איך גלייב דאָרט יעדער וואָרט.

1917

כ'האָב געקליבן

כ'האָב געקליבן, כ'האָב געקליבן
אין מיין הארצן פרייד,
כ'האָב באהאלטן, זי באהאלטן
שטילערהייט —
כ'האָב געמיינט: די זון, פארגייען וועט זי רויט,
וועל איך קאָנען פאר דיר שטייען
מיט מיין פרייד.

איז דאָך אָבער זון פארגאנגען אזוי בלאס,
שטיי איך עלנט מיט מיין הארצן אף דער גאס.
עפשער האָסטו, עפשער האָסטו דאָס געוואָסט,
אז עס זאמלט פרייד מיין הארץ אין ברוסט,
אז פארגייען וועט די זון היינט בלאס —
עפשער האָט פארגלוסט זיך דיר א שפאס,
דיר און זון עס האָט זיך דאָס פארגלוסט...
שטיי איך עלנט מיט מיין הארצן אף דער גאס...

1917

קום ניט, מיין פריינט

פראָסט האָט מיין קליאמקע געפענטעט
און פראָסטיק פארכאסמעט מיין טיר.
קאלטבלוטיק אף וועלט קוקט מיין פענצטער,
אזוי סטאם זיך קוקט דאָס אף איר.
איך וויל איצטער קיינעם ניט זעען,
איך וויל ניט, זאָסט קומען, מיין פריינט,
כ'האָב געסט איצטער — אומעט און שטיקייט,
מיין הארץ איז פארנומען אף היינט.
קום מאַרגן... עפשער נאָך שפעטער,
ווען ס'וועט זיך פארהוילן אין בלעטער
מיין בענקענדיק הארץ שוין צוריק.
וועסט טרעפן מיין טיר דאן א גרינגע,
צוריק אויך מיין שטימע די יונגע,
מיין העפקערדיק פריילעכן בליק...

1917

דיין פערדל

האַסט דורכגעשוועבט אף דיין פערדל
פאר מינעם א פענצטער,
מיין שענסטער.
איך זוך דייך —
ביסט שוין ניט פאראנען,
נאַר אף די גרינע קאשטאנען
פיבערט דיין אימפעט אף בלעטער,
און ס'רייכערט דער שטויב פון די ברעטער,
וואָס רוען באם פארקן.

וויסטו? מיר כאַלעמט זיך צארטקייט,
די צארטקייט, מיט וועלכער דו גלעטסט דיין
פערדל —

זיין האלדז און זיין רוקן —
דיין פערדל!
כיוואָלט אין פאַרכט פאר אים בוקן,
די אנגסטן פארטרויען,
פארטרויען אין אויער:
„טראַגסט מיין ליבן פאר מיין הויז פארביי,
הייבסט אוף א ווינט נאַר
ווי א קנול קורני,
וועהן זשע קומט מיין ליבער אין אַוונט,

ווי זיין נאכטלעגער טוט ער באשטעלן?
ווייסט ער, ווי ס'בענקען:
איך,
מינע שוועלן?..”

1918

א באגעגעניש

אין מעטראָפּאָליטען, אין ווייכן בלענד,
אין ניקל־ליכטיקן, ווי ריינסטער שפיגל,
האַב איך דערזען אין אַפּשיין אירע הענט,
זיי האָבן זיך אַ הייב געטאַן ווי פּליגל.
ס'האַט מיר דערמאַנט די יונגע יאָר —
ניט יענע יאָר פון ביזן וואָר,
נאָר די, וואָס כ'האַב געזען אין בענקשאפט־שפיגל.

אין מעטראָפּאָליטען, אין ווייכן בלענד,
דאָרט הויכט אַ מילדע צוגרופט פון טונעלן,
ס'האַט אַפּגעהויכט איר קאַפטל פונעם העמד
און אַנגעבלאָזן עס אין צוויי — דריי שטעלן.
ס'האַט מיר דערמאַנט די יונגע יאָר —
ניט יענע יאָר פון ביזן וואָר,
נאָר די, ווען כ'האַב געיאָגט אין טרוים אין שנעלן.

און איצט, אז כ'האַב דערלעבט די יאָר,
דאָס האַרץ איז פּריש, דער קאַפּ איז קלאָר,
די יאָר, וואָס הייבן אוף די פּיס צום טאַנצן.

איך פאק אין שויב דעם שוים פון דיִינע האָר,
איך וואג דאָרט זען, ווי דיִינע אויגן גלאַנצן.
מע גאנוועט ניט דאָס גליק אין מיינע יאָר,
און ווארטן הייסט — פארשפעטיקן אינגאנצן!

1938

וואסיליסע

כ'וועל צווארטן באם פלויט און זי באגריסן,
די בראַנזענע באַלאַרקע וואסיליסע,
איך וועל זי וועגן בונטע ציכלעך פרעגן,
וויאזוי זי פארבט זיי, ווי זי זוימט די ברעגן,
זי פרעגן, וועלכן וויינטרויב ליבט זי בעסער,
זי פרעגן, ווי די טשערעדע ווערט גרעסער,
זי פרעגן וועגן פרעכטיקן קאַלווירט,
ווי זי דעם הויף פון שאַף און קעבלעך פירט.
— וואסיליסע, אויב איר'ט גיט פארגעסן —
פירט צו מיר דאָס הינטל ביינער עסן...

כ'וועל עסן וויינטרויב נאָר בא וואסיליסען —
דאָס איז פון אלע וויינטרויבן דער זיסטער.
כ'וועל ריידן וועגן פולקייט פון די שטענגלעך
און ווי געדיכט די פולע טרויבן הענגען.
איך וועל זי פרעגן, צי סע פאסט איר קרעלן,
איר זאָגן, וועלכע אויגן מיר געפעלן,
און פרעגן, אין די בערג צי קאָן זי לויפן,
צי וועט מען וויינטרויבן ביז שפעט פארקויפן.
— וואסיליסע, אויב איר'ט גיט פארגעסן —
ברענגט צו מיר דאָס הינטל ביינער עסן!

צו ווייזן וועט זי מיך אין שטיבל פירן
 די וואָל, מיט וואָס מ'האַט זי געטאָן פרעמירן,
 די וואָל פון ווייסע שאַף מיט קרייזלעך.
 די שיינע ציין צעשיינען באם באווייזן
 דעם שייך געשטריקטן טעפיד, וואָס מיט פארבן
 איז אָנגעלאָדן, ווי דער יאם מיט קארבן.
 און אַט איז אויבס געטריקנטע, אַט פאַמידאַרן...
 און וואסיליסעס בראַנזע-ברוסט איז הויך געוואָרן.
 — וואסיליסע, אַף אן עמעס, ניט פארגעסן —
 ברענגט צו מיר דאָס הינטל ביינער עסן!

היינט טינקעוועט איר שטיבל וואסיליסע,
 און נאָר אין רוקן קאָן איר זי באגריסן.
 איין האנט סע קלעפט, די צווייטע האלט דעם לייטער,
 איין קלוב איז נידעריקער פון דער צווייטער,
 איך רעד צום הונט: „אך, דו...“ און קוק צו איר —
 נאָר זי אין וואנט פארטאָן, די וואנט זי שמירט.
 — אך, וואסיליסע, איר וועט נאָך אים ניט בענקען?
 איך געם דעם הונט. אין אַוונט כ'וועל אים ברענגען.

1939

א דועט

— זאָלן לאַכן אלע,
זאָלן שפּעטן אלע,
דו נאָר, דו, מיין שיינע,
דו וועסט זיין מיין קאלע!

— הייב און פון די אויגן,
הייב ארום דעם יאָלעם,
ס'האַט זיך דיר געכאַלעמט,
כאַלעם בלייבט אַ כאַלעם.

— איבער אלע גריבער
וועל איך דיר אריבער,
איבער אלע הייכן
וועל איך דיך דערגרייכן,
היי,
זינגערקע, שפּרינגערקע,
סאַָוויי!

ס'טעלערל פון הימל
וועל איך דיר דערלאנגען,
וועל איך דיר דערלאנגען,
וואָס דו טוסט פארלאנגען!

— בעסער פון די סעדער
ברענג מיר א פאַר עפל,
ס'טעלערל פון הימל
איז ליידיק ווי דיין קעפל.

— איבער אלע גריבער
וועל איך דיר אריבער,
איבער אלע הייכן
וועל איך דיך דערגרייכן,
היי,
זינגערקע, שפרינגערקע,
סאַלאַוויי!

כ'גיי דיר בלומען רייסן,
וועלכע קיינמאל וועלן,
פויגל-מילעך זיסע
גיי איך פאר דיר מעלן.

— אלע בלומען וועלן,
וועלכע זאָלסט ניט רייסן,
פויגל-מילעך, ווייס איך,
מעלסט מען אין א מיסע.

— איבער אלע גריבער
וועל איך דיר אריבער,

איבער אלע הייכן
וועט איך דיך דערגרייכן,
היי,
זינגערקע, שפרינגערקע,
סאלאוויי!

1938

א ליבע-ליד

א יך האב די שילער
געפירט אף שפאציר,
אוי, די נעשאַמע
טיאַכקעט אין מיר!

רייט ער פארביי
און קוקט אזוי טריב.
ער האט מיך ניט ליב —
זי האט ער ליב!

זי האט די שילער
געפירט אף שפאציר,
איז ווי האט ער פריילעך
געשמייכלט צו איר!..

כ'ווארף אים א בלימל —
בלייבט עס אף דר'ערד.
צו איר נאָכן בלימל
שפרינגט ער פון פערד...

א י ך האָב געטראָגן
די ערשטע די פּאָן —
אוי, אז מיין לעבן
הייבט זיך ערשט אָן!

רײַט ער פארביי
און קוקט אזוי טריב.
ער האָט מיך ניט ליב —
ז י האָט ער ליב!

ז י האָט געטראָגן
די צווייטע די פּאָן,
איז ווי האָט ער פּריילעך
א וונק איר געטאָן!

א י ך ווארף אים א בלימל —
בלייבט עס אף דר'ערד.
צו איר נאָכן בלימל
שפּרינגט ער פון פּערד...

1930

עלף טעכטער

וואָס מיין אלטיטשקע האָט מיר געבראכט צו טראַגן,
דאָס האָב איך געהאט, אָט דאָס פלעג איך פארמאָגן:

עלף טעכטער, ווי די בעכער,
איינע פון דער צווייטער העכער,
איינע פון דער צווייטער ברייטער,
איינע שענער פון דער צווייטער,
איין כיסאָרן האָבן זיי —
עסן, עסן ווילן זיי!

קויפן מיר א הערינג — האָט ער גאָר איין עקל,
נעמען מיר אים טיילן, מיט כאַכמע, סע זאָל קלעקן:

סאַרע, ריווקע, ראַכל, קיילע,
עלקע, שפּרינצע, טיבל, ביילע,
פייגע, פריידע און די קלענסטע —
און דער קלענסטער קומט דאָס שענסטע!
איין כיסאָרן האָבן זיי —
גרויסע ריפטלעך ווילן זיי!

טרעפט זיך, ווי סע טרעפט זיך, און סע פעלט דער גראַשן,
זיצט מען אַנעם הערינג, ס'לעמפל אויסגעלאָשן:

טוט מען פיסנע פלעצל פיקן,
פיקן, פליקן, ס'הארץ דערקוויקן,
און די שטארקע ציינער קנאקן —
מיינע מוידן האָבן באקן!
איין כיסאַרן האָבן זיי —
נאדן, נאדן דארפן זיי!

* * *

איצטער טוט א קוק אף מיר:
קענאַרע פריש, א כאַלע!

עלעף טעכטער?
ס'א געלעכטער!
ס'א געלעכטער —
עלעף טעכטער,

כ'האַב זיי אויסגעגעבן אלע,
מ'האַט זיי אויסגעכאפט בא מיר!
איך האָב כילעק אינעם לאַנד,
אומעטום אין דעם פארבאנד,
יעדע בעט מיך: „קום צו מיר!“
און איך, איך ווייס ניט, ווײן אפרי'ר!
כ'זאַג אייך — א געווינס א ריינס!
כ'פאַר אין לאַנד אף רייזן.

עלעף טעכטער!
ס'א געלעכטער?

ס'א געלעכטער —
עלעף טעכטער!?

און פארמעגלעכע — אן איין!
כ'זאג איין, א געווינס א ריינס!
קלאפן קלאפט מען מיר אין טיר
און מע פרעגט זיך אן בא מיר,
צי כ'האב ניט נאך א מיידל איינס,
ווי יענע מינע, נאך איין שיינס!

1938

יאווּדאַכע

מע קלינגט פארשלאָפן אין ווינסן קרויסטער.
פוערטעס איילן.
טונקעלע קיידער און וויסע פאטשיילעס.

ווער א פעקל סע טראַגט,
א מאטאַנע אין פויסטל,
אין באיאָרטע לייבער — א מאקע אף צו היילן.

מע זעצט זיך דערווייל אף לאנגע טרעפ.
דאָס דאר געביין,
וואָס אָן די אונטערהויזן,
קוקט ארויס
מיט בענקשאפט נאָך אַוונטיקער לופט פון סטעפ.
מע זיצט אזוי,
ביז דריבנער ווערט דער בלוז
פון קלאנג צו קלאנג
און שטארקער ווערט דאָס בילן פון די גלעקער.

א קרויסטער נאָך פאראן.
א גאלעך נאָך פאראן, —

סע קומט ארויס יאוודאָכע פון איר הויז,
קומט אין קלויסטער און קוקט אין אלע עקן
צו דערקענען דאָ די זוינעס פון איר מאן
און צו פארקלאָגן זיי און צו דערשרעקן...

*

יאוודאָכע שלעפט צום טײַך דעם פאק מיט גרעט.
...אויך אין אומגערעטעניש געראָט
קורײַ און בודיקעס.
וואקסן גלײַך ווי עפעס רעכטס — הויך און ברייט.

באם הימל בעט מען רעגן נאָך,
צום קלויסטער קומען „זינדיקע“
די וועגן נאָך צעווייקטע און צעדרייט.
יאוודאָכע שלעפט צום טײַך דעם פאק מיט גרעט.

דער פארטאָג — ווי מיר זיך ווינטשן —
פריי און פריש.
שלענגלעך וואכן אוף
בא סאמעטענע פיסלעך פון קאמיש.

יאוודאָכע קלאפט דאָס וועש אין שטיין און טײַנעט,
גלײַך דער מאן וואָלט דאָ דערבײַ זײַן.
טײַנעט, שעלט און קלאפט דעם שטיין,
גלײַך דאָס וואָלט דער מאן געווען.

טײַנעט, שעלט אויך זיך אליין:
צו פערציק יאָר געגלוסט א מאן.
געוונען א קינד, א ווייטעק רײַסט,
זי מיימעטט דעם שטיין, דעם שטיין, דעם מאן.

דאָס טייכל איז רו. די זון דערוף — ווייס.
א שיפל אף דעם —
גלייך א בוקעט.
אין שיפל א פישער,
דאָס שיפל שווימט צו:
איר קרעפטיקער מאן...
(א בענקעניש רייסט).
זי גלעט מיטן וועש דעם שטיין, און זי גלעט:
— גיי
טרינקען טיי,
דו...
1926

זײטיקע באגערן

ס'האָבן באגערן ביז איצט זיך געווארעמט
אין יינגלשן פוּד,
אין יינגלשן מאָד.
און איצטער מיט דאָרשט
און מיט אזעס זיי שפארן
מיט פויגלשן ליארעם:
„נאָד!...“
נאָד!...
נאָד!...“

באגערן, באגערן!
איר הונגעריקע מעוועס —
איר פליט נאָד באלאָדענער שיף פון מיין טאָג.
קארג מיר די מאנגלען,
די נויט, דער געראנגל?
פעלט מיר צום רומל נאָד אייער געיאָג!

ניט זיס איז דאָס פאָכען
פון פליגל פון אייערע,
ניט ניכע איז מיר

איִנער גלוסטיקער פיק. —
מע פרוווט מיך אף וואסער,
מע פרוווט מיך אף פייערן,
מע רופט מיך א פרענט זיין צו ענדלאַזער בריק.

פליט אייך, באגערן,
איר הונגעריקע פייגל.
מיך בראַט גאַר, מיך קרעפטיקט
דער ווינט פון מיין גלויבן,
דער ברען-ווינט דער פריסעק
קלאפט אין מיין שלייף. —
די אויגן איך זשמורע,
און שפאר אפן שטורעם,
און שנייד אים און זייף!..

1925

קליפקע

קום שוין גיכער, קליפקע מיינע,
בא דעם סטויג דאָרט אין דער נידער.
וואָס, דיין הערשאַ? ניט זיין אייסעק!
וואָס זשע, זאָג, ער מישט זיך ווידער?

קום שוין גיכער, קליפקע מיינע,
מיט די פיסלעך די פארברענטע,
כ׳האַב אַ נײַס דיר צו דערציילן,
נאָך אַ מײַסע אַ בעלענדע.

פון אן אַקס מיט זיבן גריוועס,
פון אַ וועווריק מיט אַ האַרן,
ווי פון ביידע זיינען קליפקעס
קליפקעס, פונקט ווי דו, געוואָרן!

אוי, זאָלסט זעען, ווי זיי נארן,
ווי זיי ווינקען, ווי זיי רייצן...
נאָר איך זאָג זיי: „ניין, איך ווארט דאָ,
אַט־אַ קומט זי, אַט־אַ גייט זי...“

1916

זאָל איך קרענקען

- ניט דאָס פּאַנעם, ניט די ציינער —
אינעווייניק לאַכט אין מיר,
לאַכט דאָס כּיעס אין די ביינער,
זינט איך האָב שפּאַצירט מיט דיר.
— לאַכט דאָס כּיעס אין די ביינער —
נאָר פּון דיר, פּון דיר אַליין נאָר!
— איידלער פּון דיין איידלען פּאַנעם —
זאָל איך קרענקען, צי סע דאָ.
ס'קאַנען בלייבן מויל־סימאַנים,
אויב דעם גרינגסטן קוש דײַך טאָן.
ס'קאַנען בלייבן מויל־סימאַנים
אף דיין איידלען ליבן פּאַנעם!
— קושן דײַך זאָלסטו פּאַרווערן —
כּײַקאָן עס טאָן דאָך צופיל שטאַרק.
— דיך ארומנעמען זאָלסט שטערן —
טאַמער טוט עס דײַך א וואַרג.
— דיך ארומנעמען זאָלסט שטערן —
כּײַקאָן פּון גליק צעגאַנגען ווערן!

1935

ביקלעך

זי האָט געפּאשעט אירע ביקלעך
און זיך יאשטשערקעט געפּאנגען,
און די ביקלעך, אוי, די ביקלעך,
זיינען ערגעץ־ווי פּארגאנגען.

גייט איר נאָך דער ווילדער יאָסקע
אין די אַזעסדיקע ברויטן, —
פּאר די ביקלעך, פּאר די ביקלעך
וועט דער טאטע וועלן טויטן.

זי גייט פּאַרנט, גייט ער הינטן,
אַוונט פּאַלט אַף פעלד און כאטעס, —
און סע טוט אין אים א סאַרפע
און א ברי אים אין די פּיאטעס.

און זי פירט אים ווייטער, ווייטער,
און זי וויגט אין גאַנג די אַקסל,
יאָסקען דאַכט: זי איז א שייטער,
און דער שייטער ווערט צעוואַקסן.

יאָסקען דאַכט, אז אָט פּאַרכאַפט אים,
אַט־אַט פּאַלט ער אינעם שייטער,

סע צעפלאמט אים, סע צעשטראלט אים,
סע פארגאנצט אים, סע צעבייט אים.

און ער כאפט ארום דאָס מיידל
און מיט פֿייער־ווערטער שטיקט זיך:
„טויזנט, טויזנט וועל איך געבן!
איך וועל געבן טויזנט ביקלעך?“

1916

א כאַסן אָן א קאלע

זײַנען מיר ארויסגעפאַרן
אפן ערשטן שליטן,
אפן ערשטן שליטן,
אלע מעכוטענעסטעס —
די קאלע אינדערמיטן,
די קאלע אינדערמיטן.

אוי, אוי,
זינגען אלע,
נאַר סע שווינגט אליין די קאלע.
אוי!

זײַנען מיר ארויסגעפאַרן
אפן צווייטן שליטן,
אפן צווייטן שליטן,
אלע מעכוטאַנימלעך —
דער כאַסן אינדערמיטן,
דער כאַסן אינדערמיטן.

אוי, אוי,
זינגען אלע,

נאַר סע שווינגט אזוי די קאלע.
אוי!

זינגען מיר ארויסגעפאַרן
אפן דריטן שליטן,
אפן דריטן שליטן,
קאלעס צאד און כאָנסס צאד —
די קלעזמער אינדערמיטן,
די קלעזמער אינדערמיטן.

אוי־אוי,
שפילן אלע,
וואָס זשע שווינגט אזוי די קאלע?
אוי!

ווי מיר זען ארויסגעפאַרן,
פליט פארביי א רייטער,
פליט פארביי א רייטער,
האַט די קאלע אופגעפלאמט,
ווי א פייער־שיטער,
ווי א פייער־שיטער.

אוי, אוי,
שווינגן אלע,
נאַר סע זינגט אליין די קאלע...
אוי!

שליטעלעך, איר שליטעלעך,
מעגט צוריק שוין פאַרן,
מעגט צוריק שוין פאַרן,
כאַסן־לעב, אוי, כאַסן־לעב,

אז וויי צו דיִינע יאָרן,
אז וויי צו דיִינע יאָרן.

אוי, אוי,
אויקען אלע.
זעט, א כאַסן אָן א קאלע —
אוי!..

1935

אן אלטער ניגן

— איי, נאכמעניו! — שרייט אויס דער פאן צום מעשאָרעס. —
נא יארמארקו מארש און קויף אַקסן דעם פאַרעץ! —
האַט נאכמען גענומען דעם בייטל מיט געלט,
דעם שטאַק אין דער האנט און געגאן אין דער וועלט.

גייט ער און גייט
און א סטאדע דערזעט,
און פאסטעכער ליגן
און זינגען א ניגן:

. . . . .

האַט נאכמען פארגעסן אין פאַרעצלס רינדער,
אין פאַרעצלס רינדער און אין ווייב און קינדער.
און סאַכריש ער טוט זיי א פרעג:
— איי, פעטערלעך, כאַשעווע לינט,
וואָס קאַסט אזא ניגן בא היינטיקער צייט?

זאָגן די פאסטעכער: זיבן פריאַלן!
זיבן פריאַלן טוט נאכמען באצאָלן
און גייט מיטן ניגן זיין וועג.

גייט ער און גייט,
און א בויד ער דערזעט,
און קלעזמער דארט ליגן
און זינגען א ניגן:

. . . . .

האָט נאכמען פארגעסן אין פאַרעצלס רינדער,
אין פאַרעצלס רינדער און אין ווייב און קינדער,
און סאַכריש ער טוט זיי א פרעג:
— איי, קלעזמערלעך, פריילעכע לייט,
וואָס קאָסט אזא ניגן בא היינטיקער צייט?

זאָגן די קלעזמערלעך: דרייצן פריאַלן.
דרייצן פריאַלן טוט נאכמען באצאָלן
און גייט מיטן ניגן זיין וועג.

איז ער אזוי אין מארק געקומען,
הערט ער די שיינע אַקסן ברומען.
נעמט ער זיך דינגען,
און ווידער זיך דינגען,
און פאטשן מיט הענט
און אונטערצושפרינגען,
און אָפגעמאכט, שלעפט ער דעם בייטל ארויס
און טרייסלט פון דארטן — א גאַרנישט ניט אויס...
— צאָל! — שרייט דער סויכער. — צאָל אָפ דאָס געלט!
— צאָל! — שרייען סאַכרים, — קלעפ וועסטו קריגן!

צענעמט אונדזער נאכמען די ליידיקע הענט,
עפנט דאָס מויל און זינגט זיי דעם ניגן:

.....
גייט ער פון מארק צוריק אָן די רינדער,
קומט אים אנטקעגן ס'ווייב מיט די קינדער:
— וואָס האָסטו, נאכמען, געבראכט אונדז פון וועג,
וון זיינען, מאן, די מאטאָנעס, איך פרעג?

בייגט ער איין פארן ווייבל דעם קאָפּ,
עפנט דאָס מויל, און ער זינגט איר אָפּ:

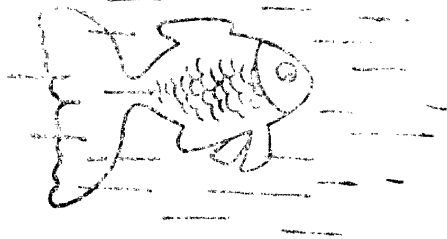
.....
נעמט דאָס ווייב די האָר אף זיך רייסן,
מיט דער פאטשיילע דעם מאן נעמט זי שמייסן.
באלד קומט דער פאַרעץ און שטעלט זיך אוועק;
און אף די אַקסן ער טוט אים א פרעג.
הייבט ער אוף צום פאַרעץ דעם קאָפּ,
עפנט דאָס מויל, און ער זינגט אים אָפּ:

.....
דאָ האָט דער פאַרעץ באפוילן אים בינדן,
בינדן צום סלופ, מיט ריטער אים שינדן.
שטייט ער באם סלופ, די רוט אף אים שפרינגט,
אַבער געהויבן זיין ניגן ער זינגט:

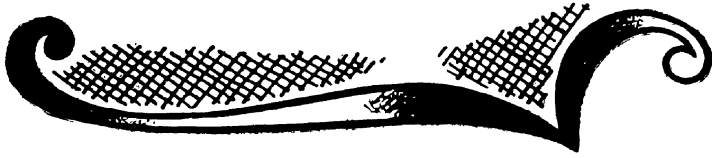
.....
1937

דגים
פישעלע
לאכט

דאָס פישעלע לאַכט

דער טאטע שטראַפּט מיך:

— נא דיר גאַר אזוינס!

ער לויפט, ער שפּרינגט, ער רוט ניט, ווי אַ כאַרט,

שוין ווידער זיך אין טינד געשווענקט, פארשוין?

ווען וועסטו זיצן רויק אף אן אַרט?

די מאמע שטראַפּט מיך:

— נאָר סע לויפט ארום.

אין אלץ סע לויפט אריינצוקוקן.

אַן הארטע ביינער וואקסט בא מיר מיין זון,

א פעלער האָט מיין זון — א ווייכן רוקן...

און אין אקוואַריום מינעם אפן טישל

לאַכט דאָס גאַלדן פישל

און דרייט זיך, קערט זיך, שווימט זיך מאַלע־כײַן:

— וואָס דען איז גוט, א הארטער בייך,

און זיצן רויק, ווי א שטיין?

כ'מאַל זיך אויס, כאַכא — ווי מ'וואַלט אף מיר דאָ קוקן,

ווען איך, כאַלילע, האָב א הארטן רוקן!

ניט דאָ געדאכט, ניט זײַן קיין נאסער!
ניט דאָ געדאכט, ניט שווימען רונד־ארום!

— אוי, פישל, פישעלע, דו לעבסט דאָך נאָר אין וואסער —
און איד — איך לעב דאָך אומעטום!

1938

גערויש און שטילקייט

— וואָס ליארעמסטו, אַסינע־בױם,
און ציטערסט און פלאטערסט,
און שטרעקסט זיך און עקסט זיך,
און נייטסט דיִינע בלעטלעך
זיך איבערצוקערן?

— איך ליארעם,
מע זאָל מיך דערזען,
מע זאָל מיך דערהערן!

— עס רוישט ניט דער בארנבױם.
מיט פיירעס באשווערט,
שטייט ער פעסט אף דער ערד
און פרוכפערט באשיידן.
נאָר די, וואָס געניסן
די פרוכט זײַנע זיסע,
זיי רימען דעם בארנבױם,
און זיי פאר אים ריידן!

1940

דער קאַכלעפל

דרייט זיך דער קאַכלעפל אום אינעם טאָפּ
און מישט דאָרט און נישטערט, דעם שוים שוימט אראָפּ,
און הייבט פונעם דעק אָפּ, און וויגט זיך אין קאָך.
דאָ שרייט ער: גענוג! און דאָ פאָדערט ער: נאָך!
דאָ זידט ער אויס, און דאָ שטעלט ער זיך אַיַן —
און פאסקנט און זעלצט און שמעלצט אַרײַן,
א שמיץ מיט די גרויפן, די ציבל א שטויס,
און פֿייער מיט וואסער צעקריגט און גלייכט אויס.
דעם ארבעס א שעפ און דעם קרייטעכץ א שלעפ,
און מישט זיך און קריכט אין די שכיינישע טעפ,
ער וואָלט אָן א סאָף נאָר געדרייט זיך אין טאָפּ,
ווען ס'שטעלט אים זײַן אייגענע גייווע ניט אָפּ:
ער הייבט זיך און גיט צו פארזוכן א לעק —
און דעמלט איז פארטיק — מע לייגט אים אוועק...

1944

אויסגעטראכטע יאגד

די קאץ ווארט אויס די פארנאכטיקע שאַ,
ווען קיינער אין הויף, אינעם סאָד איז ניטאָ,
זי כאפט זיך אריין צווישן ביימער,
א קאפל, א קאפעלע טרוימען,
אז זי איז א ווילדע און ווילד איז ארום,
אף "קיצעניו־קיץ" זי קוקט זיך ניט אום.
אז לאנג איז איר עק, לעאַפארדיש לאנג,
אז רויבערש־געוואגט איז איר ווילדער גאנג.
זי רוקט זיך אין גראַז געהיט און באדאכט,
צו יאגד, וואָס איר גלוסטונג האָט אויסגעטראכט.
א רוק זיך — און ווארט, א רוק זיך — צוריק,
א שפרונג מיטאמאָל און א פאק און א פליק,
און גיך, ווי א מאזיק, צורעכט געמאכט
די יאגד, וואָס איר גלוסטונג האָט אויסגעטראכט.
נאָר זאט ווערן גייט זי צום הויז, צום באַלקאָן —
פון שיסעלע מילך, וואָס א קינד גיסט איר אָן.

1933

די טריסקאווקע

ווען רײַף סע ווערט נאָר די טריסקאווקע —
צעלאַכט זי זיך פון פרייד,
זי טוט א שפּאַר אין דרײַלינג בלעטלעך,
וואָס האַלטן זי פאַרשטעלטערהייט,
דער דרײַלינג וועכטערלעך פאַרשטעקן
די טריסקאווקע הינטער זיך,
מע שרעקט זי אָן מיט טויזנט שרעקן:
„אַט כאַפּט מען דיך, אַט פאַקט מען דיך!“
דאָס רויטע קעפעלע, עס האַלט זיך
הינטערן דעכל פון די דרײַ,
און קוקט ארויס און ווינקט ארויס
און גאַרט א שפרונג טאָן אף דער פריי:
„איך בין שוין רײַף,
איך בין שוין גרויס —
לאַזט מיך צו דער וועלט ארויס...
איך וויל גיט ווערן דאַר און פויל —
איך וויל צום קינדעלע אין מויל!“

1945

קונדייסים

ביזוואנען כ'האָב אליין ניט אינגעזעצט קיין רויון,
איז האָב איך זיי אלס מאַשלאַ בלויו באַנומען —
פאַר מיידלעכס בעקלעך, ליפעלעך, פאַרפומען
און אנדערע פּאַעטישע שאַלמויון.

און דאָ גיט מיר דער גערטנער קוסטעס־שטעקלעך,
זיי זיינען גריין און הויך, די וואַרצלען — בערדיק,
ער הייסט זיי אונטערשערן קורץ פון ביידע עקן,
און זעצן ביו די פּאכוועלעך מיט פּערדן־מיסט פאַרערדיקט.

און כאַטש ער האָט מיר דריי קאַלירן אָפּגעקליבן:
צוויי ווייסע שטיק, דריי רויטע און צוויי ראָזע —
דאָך האָבן זיי מיר, ווי קונדייסים, אָנגעבלאָזן:
זיי זיינען אופּגעגאַנגען געלע אלע זיבן...

1944

די קאץ און דאָס פייגעלע

— פייגעלע, וואָס פלאַטערסטו?
גייסט דאָך אויס פון היץ!
דו קום צו מיר, צום קעצעלע,
מיט מיר א קאפּל זיץ.
דיך רופט דיין פּריינט דער בעסטער.
איך ראט דיר ווי א שוועסטער,
דאָ שטייט א שטייגל פּוסט,
דו וווינ דיר, ווי דו גלוסט.

— כ'האַב אין וואַלד, אין וואַלד אין העלן
טויזנט צווייגן אף צו שטיין,
טויזנט לאַנקעס אף צו גיין,
טויזנט סיבעס זיך צו פרייען,
ווי זאָל מיר א שטייג געפעלן?
קאץ דו, וואָס דו ביסט,
וואַרטסט אף מיר אומזיסט!

כ'האַב אין וואַלד, אין וואַלד אין העלן
טויזנט סאַסנעס אויסצושפּרינגען,
טויזנט לידער אויסצוהינגען,
אין דער הויכער לופט צו רינגלען —

זאל מיר גאר א שטייג געפעלן??
קאץ דו, וואס דו ביסט,
ווארטסט אף מיר אומזיסט!

— פייגעלע, וואס פלאטערסטו?
דיין אלטער פריינט דרך רופט,
די קויעכלעך וואס פאטערסטו
אף פלען אין דער לופט??
סע ראט דיר ווי א שוועסטער
די קאץ, דיין פריינט דער בעסטער,
אין שטייג איז שפיין צעשיט,
און איך דאס טירר היט!

— טויזנט מאל איך זאל דא שטיין,
טויזנט מאל איך זאל דא גיין,
טויזנט מאל איך זאל זיך פרייען,
טויזנט מאל איך זאל דא שפרינגען,
טויזנט מאל איך זאל דא זינגען,
טויזנט מאל איך זאל דא רינגלען
אינעם גרויסן הימל העלן —
וועסטו אויך מיר ניט געפעלן.
קאץ דו, וואס דו ביסט,
ווארטסט אף מיר אומזיסט!

1938

א ריז

סע גייט א שטרוי, א לאנגע שטרוי —
היי, היט זיך, ווער ס'אין וועג!
זי הייבט זיך אופ, זי גייט אזוי,
ווי גלייך אין א געשעעג!

זי שטעלט זיך אופ און וואלגערט אום
און רייסט זיך דורכן גראָז.
היי, היט זיך, קריכט דאָ ניט ארום,
ווער שוינען ס'ווייל די נאָז!

עס גייט א שטרוי! ווי קאָן עס זיין,
א שטרוי זאָל גיין, נו, זאָגט?
ווער זאָגט עס דען? ס'א מערעשקע,
א מערעשקע זי טראָגט!

פון אונטער שטרוי מע זעט זי קוים;
דאָס ברעקל טראָגט דעם ריז!
נאָר אויב דאָס ברעקל טראָגט די שטרוי,
איז ווער איז דאָ דער ריז?!

די שטרוי איז טאקע מער ווי מער!
די מי איז זייער גרויס!
נאָר ווער פארטראכט זיך — גרינג צי שווער,
ווען בויסטו זיך א הויז!

1945

דאָס כאזערל עסט, מע זאָל עס עסן

אוי, איך, כאזערל, לויף אהיים,
מע וועט מיר געבן פיש מיט כריין.
פון אלע טעפעלעך —
באַרשטש מיט קרעפעלעך,
פון אלע שיסעלעך —
אלץ צו ביסעלעך.
איך עס און פרעס און נאָך איך בעט,
זיין זאָל איך געשמאק און פעט,
און דערפאר מע וועט מיך נעמען,
און דערפאר מע וועט מיך בינדן,
און דערפאר מע וועט מיך קוילען,
און דערפאר מע וועט מיך שינדן,
און דערפאר מע וועט מיך זאלצן —
און מע וועט מיך אופעסן
גאַר-גאַר אינגאנצן!

1936

שאכמאטיסטן

צוויי פינטעלעך פליגעלעך האָב איך געזען
אף איינעם א גרינעם בלאט.
זיי זיינען געוויס שאכמאטיסטן געווען
און האָבן געשפילט שאכמאט.
זיג־זאג און א שפרונג און גערוקט זיך,
א ביסל געטראכט און פארקוקט זיך.

די שווארצינקע פינטעלעך האָב איך געזען,
פון אויג זיי ניט געלאָזט.
דאָס לערנען זיי עפשער זיך שפרינגען און גיין
אין זייער וועלט פון גראָז?
צי זוכן אזוי זיך עסן?
צי אנדערע גאָר אינטערעסן?
זיי האָבן פארענדיקט און זיינען אוועק,
און איך האָב צו פרעגן פארגעסן.

1945

קרויט

דאכט זיך, ניט מער ווי א קרויט,
און דאך האָט עס זיינע מאנערן.
פרוּוו נאָר פארזעץ עס באַם פלויט,
עס וועט דיר קיין הייפּטלֵר ניט ווערן!

געקנייטשט און געאַדערט געדיכט,
א קאַטשן לייגט גראַב, א געפאַקטער;
דאָך טראַגט עס א צאַרטקייַט אין זיך,
אַן איידלען, קאַפּריזונעם כאַראַקטער:

עס וויל ניט, עס וואַקסט ניט פאַרשטעלט
באַם פלויט צי באַם שטאַל, באַ געבייען.
ס'האַט לייב, אַז ס'איז אָפּן די וועלט,
סע וואַקסט, אַז מע זעצט עס אין פּרייען!

1935

די הון

— דו נארישע הון, דו נארישע הון,
האַסט פליגל און קענסט קיין פלי ניט טון.
זאַסט האַבן געדאנקען, איז וואַסטו געטראכט,
דו וואַסט מיט די פליגל גימנאסטיק געמאכט.
סע זאָלן די פליגל דיר ווערן שטארק,
די הון, זי זאָל פליען אריבערן בארג.
א הון בא די וואַלקנס, די פליגל צעשפרייט!
וואַסט זען פון אויבן די וועלט, ווי זי גייט.
דו וואַסט דאָך פאר נאכעס אין הימל געקוועלט —
צו פליען איז ווונדער, פון דעם טרוימט א וועלט!
וואָס דארפסטו מיט פליגל גאָר הינערפלייש זיין?
זאַסט האַבן געדאנקען, טראכסטו זיך איין.
— כ'זאָל האַבן געדאנקען, וואַלט איך באטראכט,
ווי פעטער די יויך אינעם טעפל מע מאכט.

1938

ווהיין שפאנט ער?

צעשטעלט זיך בא טירן, בא שפארעס,
שטעלט אָפּ די מינוט דאָס געוויף!
א ווארע, א ווארע, א ווארע!
דער האָן טרעט אריין אינעם הויף!

דער קאַפּ מיט דער קרוין איז פאריסן,
געהויבן די שפּאַרן ער שטעלט,
זיין גאַלדענע הויב, ווי די פליסן,
מיט אדע קאַלירן צעקוועלט.

ער זעגט מיט דעם קאַפּ בא דעם שפּאַנען,
ווי גלייך ער צעזעגט זיך א וועג.
ניט אנדערש — די וועלט איז מעקאנע
זיין שווארצן, זיין גלאנציקן עק!

מיסטאם הערט די קאץ אוף צו דרימלען,
שטייט אוף, און זי קוקט, ווי ער שפּאַנט,
מיסטאם הערט די גאנדז אוף צו ווימלען
און שטייט מיט רעספעקט בא דער וואנט.

די קו מיסטאם אופגעהערט עסן,
זי קוקט, מאלעגירעט ניט מער,
דער כאזער — אין פרעסן פארגעסן,
פון קינע אן אייגל צעטרערט.

דער הונט וויל די הינטלעך ניט זייגן,
פארכידעשט אף צוויי נאָר ער שטייט,
ווייל אלע — מע קוקט אויס די אויגן:
ווי שיינ ס'איז דער האָן, ווען ער גייט!

און טאקע, די הונ שטייט פארגליווערט,
די שרעקיקע הינדלעך מיט איר.
זי קוקט אף דעם ליכטיקן גיבער
מיט שרעק און מיט אָפּשיי אָן שיר.

די וועלט אָבער גייט, ווי זי גייט זיך —
דאָס ווייסט ניט דער האָן נאָר אליין —
ער מיינט, צוליב אים אלץ סע דרייט זיך
ארום און באוונדערט זיין כהן.

סע דרימלט די קאץ, ווי זי דרימלט,
אין גוטע כאלוימעס אף זון,
די גאנדז מיט די גענדזעלעך ווימלט —
ווי שטענדיק, אין עסן פארטאָן.

די קו האלט דעם קאָפּ טיף געבויגן
און קייט, גלייך קיין האָן איז ניטאָ,
דער כאזער — אויב ס'טרערט אים אן אייגל,
איז נאָר, ווייל דער טאָפּ האָט א דנאָ.

דער הונט ליגט פארשלאָסן די אויגן
און הערט נאָר די הינטלעך אליין:
ווי זשעדנע די פרעסערלעך זויגן,
ווי ס'איז יעדער פרעסערל שיין.

די הון נאָר אליין שטייט פארגליווערט,
די שרעקיקע הינדלעך מיט איר.
זי קוקט אף דעם ליכטיקן גיבער
מיט שרעק און מיט אָפּשיי אָן שיר.

וויין שפאנט ער פארביי אלע כיייעס,
דער שטאַלצסטער פון אלעמען זיי?
וויין שפאנט ער מיט שטאַלצע האווייעס?
דאָס שפאנט ער צו געבן א קריי!

1938

אף דער אויסשטעלונג

אוי, האָבן כאַזערלעך געשריגן,
געשפרונגען, איינגעלייגט די וועלט,
די כאַזערטע, די מוטער, איז געלעגן
און נאַכגעקוקט און אַנגעקוועלט.

מיט כיטרע אייגעלעך דרינגט צו זיי,
און מיטן עקל ווינקט צו זיי:
— שרייט, לאַזט זיך ניט פאַרגעסן!
ווער קאָן דען בעסער פון אייך פרעסן!
איר קאָנט דאָך אַלע פרעסערס פון דער וועלט פאַרשעמען!
שרייט, וועט מען אף דער אויסשטעלונג אייך נעמען!

האַט מען טאקע זיי אין א וואַליר געבראכט,
טאקע זיי באַזעצט אין אזא פראכט,
און מענטשן שטעלן טאקע לעבן זיי זיך אָפּ
און שאַקלען שטארק פאַרכידעשט מיטן קאַפּ:
אוי, כאַזיריב, טאַטעניו!

און די כאַזערטע אינמיטן ווי א באַרג,
און ווי א באַרג דאָס קליינזארג באַ איר בויך און קאַרק,

דאָס עקל העפקער־פעטרישקע פארדרייט,
מיט די כיטרע אייגעלעך דערפרייט:
— וואָדען, צי זינען מיינע אכט און צוואנציק שטיק
ניט מאַרע־כיינן!?

הינט איך אליין?

1938

דער אינדיק

דעם אינדיקס עק
געזאָגט האָט צום קאַפּ:
— דו גייסט אלץ פון פאַרנט
און טרעטסט מיר ניט אָפּ!
דאָס שנינדל בין איך דאָך...
גיי הינטן — איך פיר!
— נו פיר... — זאָגט דער קאַפּ אים, —
נאָר מיך ניט פארשמיר...
פירט דער הינטן דעם פאַרנט!
איז שייך זעט מען אויס!
מע פאלט אין א בלאַטע,
מע קריכט קוים ארויס.
מע טרעפט אין א פייער,
מע סמאליעט זיך אָפּ.
— אוי-וויי! — שרייט דער אינדיק. —
ווען עק ווערט א קאַפּ,
איז בעסער דעם אינדיק
שוין ליגן אין טאַפּ!

1938

דאָס קעלבל

דאָס קעלבל וויל א טרונק,
צום טיכעלע א שפרונג.

דאָס וואסער גלאט און ריין,
סע זעט דאָרט זיך אליין
דאָס קעלבל און סע שטוינט:
„א כײַע דאָרטן וויינט!“

דעם קעלבלס שווארצע אויגן
צום וואסער־בילד געבויגן.
אין שרעק, געהיט סע פרווט
א זופ טאָן — און סע זופט.

סע זופט און שרעקט זיך ווילד
פאר דעם, וואָס אפן בילד,
פאר שווארצן בליק דעם זעלבן.

א קעלבל בלייבט א קעלבל!

1947

דער שטשור מיטן וועווריקס עק

— דעריבער בין איך שטארק באטריבט,
ווייל וועווריק איז פיל מער פון מיר באליבט.
פאר וואָס, פאר ווען דערגייט מען מיר די יאָר?
מיט וואָס איז וועווריק בעסער פונעם שטשור?
צי בין איך דען ניט גלייך מיט אים אין שטאט,
מיט שארף פון ציין, מיט לויך, וואָס איך דערהאלט,
מיין האַב־און־גוטס, מיין קראפט איז דאָך נאָך גרעסער,
דערצו בין איך א בעסערער צעפרעסער.
מיסטאמע האלט די וועלט דערפאר פון שנעק,
ווייל וועווריק טראַגט א גרויסן בעזעם־עק!
איז אין מיין שטוב א פעלץ הענגט אף א שטעקן,
איז ער אינגאנצן נאָר פון וועווריקס עקן!
און אויב די וועלט איז יאָ אזוי פארבלענדט,
אף יעדן נישט איר ליבע זי פארשווענדט —
איז טו איך אויכעט אָן אן עק אזא
און גיי פארנאכט שפאצירן זיך, כאַכאַ,
כאַכאַ!

1938

טרערן

איינמאָל האָט די ציבעלע געהערט,
אז עס לאָזט דער מענטש אמאָל א טרער —
צי פון אומדערווארטער פרייד
צי אמאָל פון גרויסער לייד,
אָט די טרערן שעצט מען אָן א שיר —
ווער עס זעט זיי, ווערט פון זיי גערירט.

מינעט זיך די ציבל בלאָוו און בלאָס:
„סטײַטש! — צעציבלט זי זיך שטארק אין קאס. —
און די טרער, וואָס ציבל רופט ארויס —
פעלט איר העלקײַט, פעלט איר אויס אין גרייס!?!
ווען מע שניידט מיין ליַיב,
ווען סע שרייט מיין ליַיב
פונעם מעסער־טרייב, פון די ציינער־רייב —
שיסן טרערן פונעם אויג ווי באַב!
איז פארוואָס פאר זיי בייגט קיינער ניט דעם קאָפּ?!“

טוט דער קנאַבל זײַנע צײַנדלעך א צעשפּאַר:
„ציבע נאַר, אױ, ציבע נאַר!“

די סיבע איז א ציבל דאָך די גרייס —
פון ציבל-טרערן לאכט דער מענטש זיך אויסו“

1946

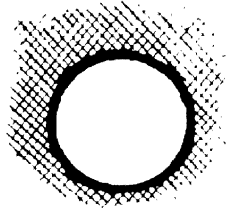
די באשיידענע

„איך בין ניט אזוי באוואוסט,
און איך שעם ניט אין דער וועלט —
ניט ווי יענע דריידלעך פוסט,
וואָס פאר הוילער זון מע קוועלט.
איך בין ניט פון די בארימטע,
כ'האַב מיר מיַנע גענג באשטימטע;
פאר דער העלער זון, וואָס גלוסט,
האלט איך בוזעמלעך פארשטעלט.
ניט צו זאָן יעדן שפינקע
זויגן פון מיַן ווייסער ברוסט...
ערשט פארנאכט, ווען זון פארגייט,
טו איך זיך אן עפן ברייט,
און דער קישעף פון מיַן דופט
יעדן איינעם צו זיך רופט...“

— — — — —
אַט אזוי שיט שטילע רייד
יעדן אַוונט ניַן מאַס רייד
און מיט דופט מיך נעמט ארום —
אונדזער ווייסע טאבאק־בלום!

1938

צ'ו דער זון

אף דער זון

די זון איז ארויס,
די זון איז ארויס,
ווער ס'שטייט אף דער זון —
יענער וואקסט אין איר אויס.

דער בוים ווערט צעפיקט,
די בלום ווערט צעבליט,
פון דער זאפטקער ערד
אלע שפראַצונגען ציט —

צו דער זון, צו דער זון,
צו דער פריילעכער זון.
יעדעס מינדסטע געוויקס
איז אין וואקסן פארטון.

און איך מיט די פריינט
בין אין דרויסן ארויס,
אינעם קאָן, אינעם טאָג,
אף דער זון וואקס איך אויס!

1944

האסטיק-לאסטיק

האסטיק-לאסטיק
צי זיך אויס,
טו זיך אָן באַד,
גיי ארויס!

ווייל דער טאַג דאָך
האַלט שוין ווייט,
טאַנצט און פילדערט
שוין א צייט.

שוין דער פאַסטעך
בא די פי,
זון בא בערגלעך
אף די קני.

טוי אף בלומען
פונעם סאָד,
הימל-בלוי איז
גרויסע ראָד.

1918

פון זאמד

אלע זאמדן נעמט אהער,
מיט דער האנט און פוס א קער,
לאַמיר אופשטעלן א הויז
און א סעדל מיט א רויז,
און א גרויסן פארק ארום,
וועכטער שטעלן אומעטום.
האַט מען זאמדן, זאמדן פיל —
קאָן מען מאכן, וואָס מע וויל.
וויילט איר פעלדער? — נאט איך, זייט!
און א וועלדל נעבן שטייט.
און א פויער הייבט א האק.
מיט קארטאָפליעס שטייט א זאק,
אַט א לאַשעק, אַט א ציג,
און א קעצל אין א וויג.
און א קו פליט אפן דאך,
לייגט אן איי... ניין, איך לאך!
ווייסט איר, פון וואָס אלצדינג שטאמט?
נאָר פון פראַסטן, פייכטן זאמד!

1918

גערעטעניש

וואָס פאר פּורן
אפן ברוק?
וואָס פאר קלאַנגען:
„טוק, טוק!“

וואָס פאר רעדער
אף ברוקיר
קלאַפן, קלינגען
אָן א שיר?

פון פארטאָג,
פרי פארטאָג,
פאָרן פורן
אפן ברוק.

שטייט נאַר אוף —
זיינען דאָ.
שאַפן גייסט —
זיינען דאָ.

וױ א װעג,

וױ א שטעג,

פּאָרן פּורן

גאַנצע טעג.

גרוזאַױקעס

מיט געלאָד —

צו די דערפער,

צו דער שטאַט.

פון ראטױרט,

פון קאַױרט,

פון די באַנען,

צו די באַנען

אַלץ מע פירט.

פירן פורן

נאַכאַנאַנד

גרויס גערעטעניש

אין לאַנד.

1937

כאזערלעך

— אנא־וואנא, בריגאדיר,
עפן אוף פון שטאל די טיר!
ווייז די נייע, שיינע
כאזערלעך די קליינע!

— שפעטער, קינדער, כעוורעלייט,
איצטער דאָ ניט ראשן,
כ'האלט דאָך איצט די כאזערלעך
גראָד אינמיטן וואשן.

— אנא־וואנא, בריגאדיר,
עפן אוף פון שטאל די טיר,
לאָז זיי דאָך א גלעט טאָן —
מאָגערע צי פעטע?

— שפעטער, קינדער, כעוורעלייט,
האַט איר דען פארגעסן?
סע דארפן דאָך די כאזערלעך
גראדע איצטער עסן.

— אנא־וואנא, בריגאדיר,
עפן אוף פון שטאל די טיר!
גיכער שוין באווייז זיי —
ראָזעווע צי ווייסע?

— שפעטער, קינדער, כעוורעלייט,
שטייער, ניט געלאָפן,
כ'לייג אוועק די כאזערלעך
גראדע איצטער שלאָפן.

— אנא־וואנא, בריגאדיר,
קינדער בעטן זיך בא דיר!

— שא, שא, כאוויירימלעך,
סע שלאָפן די כאזירימלעך!
אַט־אַ רוען זיי זיך אויס —
לאָז איך זיי צו איך ארויס!

1939

דאָס זשוקל

א רעגן! א רעגן!
סע גיסט מיטאמאָל
אי רינוועס אי ריטשקעס
פון באַרג און אין טאָל.

סיי בימער סיי טוועס —
זיי ציטערן נאס,
קיין מענטשן, קיין פייגל,
קיין הינט ניט אין גאס.

און איינס נאָר א זשוקל
מיט פיסעלעך רויט —
עס דרייט זיך מיט ריטשקעס
און שפילט מיטן טויט.

אַט קערט זיך דאָס איבער —
אוי, גול־גול, און אויס!
אַט שטעלט דאָס א פיסל
און רייסט זיך ארויס.

אַט טוט אים אין קעפּל
א טראָפּן א קלאַפּ,
און אונטן א בולבע
אַט טוט עס א כאַפּ.

נאָר דאָ טוט א שפענדל
א קרים זיך, א לויף,
א נייג זיך צום זשוקל
און נעמט עס ארויף.

דאָס שטעלט זיך אינמיטן
און האַלט זיך גוט צו,
עס שווימט זיך דאָס שפענדל
און טראָגט ערגעץ־וווּ.

די ריטשקע, זי בלעבלט,
און זילבערט און בלענדט.
עס טראָגט זיך דאָס שפענדל
פאר שטיבער, פאר ווענט.

און קומט צו א שטיבל
און טוט זיך א שטויס.
אריין אין א לעכל,
אריין אין א הויז.

דאָ ווינט א מישפּאַכע
מיט קינדערלעך דריין,
זיי כאַפּן דאָס זשוקל
און לאָזן עס פריין.

1917

קראַען און שוואַלֶבן

1

שטייט באַ פרעמדער נעסט די קראַ,
און זי שרייט אַזוי אראַפּ:
קראַ־קראַ!
געפאַקט אַ נעסט!
קראַ־קראַ!
זי האַלט זיך פעסט,
איך האָב ניט געבויעט,
איך האָב ניט גערויעט,
און כ'האַב,
און כ'האַב
אַ נעסט!

די פיס ניט גערירט זיך,
מיין פּיסק ניט געשמירט זיך,
און כ'האַב,
און כ'האַב,
און כ'האַב!

— שעם זיך, שעם זיך, קראַקע־קראַ,
וואָס דו שרייסט אַזוינס אראַפּ!

און די שוואַלב,
 און די שוואַלב,
 אָן אַ שרײַ,
 בויעט שווער,
 בויעט שווער
 איר געבײַ.
 און ניט פויל
 מיטן מויל,
 מיט די פיס,
 היץ־און־הער,
 פון דער ערד
 צום קארניז.

ארבעט שווער,
 בויעט שווער,
 בויעט פעסט,
 קלעפט פון ליים,
 קלעפט פון ערד
 זיך איר נעסט!

ליבע שוואַלב, ליבע שוואַלב,
 נא דיר פון מיין פרישטיק האַלב!

1946

כ'ווייס א סאָד

כ'ווייס א סאָד,
כ'ווייס א סאָד,
ווי עס וואקסט א זאך אין סאָד.

ברעקלעך זוימען
זעץ איך איין —
וואָס מיט זוימען
וועט דאָ זיין!

אונטער ערד סע וועט דאָרט יוירן,
איידלע בלעטלעך געבוירן,
גרינע, דינע פעדערלעך.

און די דינע — אומדערהערט! —
ברעכן דורך די שווערע ערד,
ברעכן דורך, שטעכן דורך
אזא שווערקייט, אזא גרייס —
און צו זון מע שפראַצט ארויס!

נאָר דאָס טשוביקל פון גראַז
האלט זיך אָן בא עפעס-וואָס!

אונטער גראָזן אין דער ערד
אזא גרויסע פיירע ווערט.
נעם באם טשוביק, צי ארויס;
אוי, א ראָזע ווי א רויו,
נאָר ס'איז פעסט אזוי און שווער —
אונדזער שיינע, זיסע מער!

1944

דער קאוון

א מיִסע, א געשיכטע,
א טרעפעניש, א ליד,
ווי פון א טרוקן קערל
א קאוון האָט צעבליט.

פאראנען ערד א פאסיקל
בא אונדז לעבן דעם פלויט,
צעאקערט כ'האָב דאָס פאסיקל,
א קערנדל פארזייט.

פארטריקנט כאַטש דאָס קערנדל,
געוואלגערט אונטער טריט,
האַט דאָך פאַרט א בלעטעלע
פון דעם ארויסגעבליט.

געגאנגען רעגנס, רעגעלעך,
דאָס בלעטל ווערט א בלאט,
דער בלאט ציט אויס גאָר פינגערלעך
און ווערט א גאנצער יאט!

נאך רעגנס און נאך רעגעלעך,
נאך זונען און נאך ווינט —
און די בלעטער-בלעטעלעך
געבוירן גאר א קינד!

א קאוונדל א קליינינקעס,
א קיילעכדיקס, א גרינס,
האלט זיך בא א האדענע
מיט העלדזעלע א דינס.

געוואקסן איז דאָס קאוונדל,
געוואקסן איז מיין גליק,
ארומגעצאמט מיט בערעלעך
פון ינגלעך-צינגלעכס בליק.

ביז איינמאל נאך א ווארעמעס,
איך גיב א שפרונג צום אָרט, —
טרעף איך שוין קיין קאוונדל,
נאָר שוין א קאוון דאָרט!

מיט פאסיקלעך, מיט שטרייפעלעך
און מיט א וויסער באק.
איך פרוו עס צווישן קניעלעך,
הא-הא! סע טוט א קנאק!

איך האָב געכאפט א מעסערל,
געטאָן א ריר און — טראך!
דער קאוון איז צעפאלן זיך,
אָ, דימענטן א סאך!

א האלבס געשענקט דעם שוועסטערל,
א האלבס פאר מיר אליין,
ס'איז יעדער אף מיין קאוונדל
מעקאנע מיר געווען.

פארענדיקט מיטן קאוון שוין,
געבליבן שיסלעך צוויי,
האָב איך פאר די הינדעלעך
א טרונק געשטעלט אין זיי.

און מיט די שווארצע קערעלעך
איך זעץ זיך בא דער טיר,
און מאך א בייטשל פערעלעך —
מיין שוועסטער א באציר.

א מייסע, א געשיכטע,
א טרעפעניש, א ליד,
ווי פון א טרוקן קערל
א קאוון האָט צעבליט.

1916

מאָן

א גוט־מאָרגן, סעדל, פעלד,
עפֿלבוים און קאַרן!
זעט די מאַנען, קוקט זיי אָן,
ווי גרויס, ווי שיין געוואָרן!

נעכטן ערשט די מאַנענ דאָ
אין גרינעם כ׳האַב געלאָזט זיי;
איצט איז שווער דערקענען זיי —
אין פערל־קליידער ראָזע!

נעכטן ערשט נאָך גרינע דאָ —
גרויסע שוין אצינדער!
זאָלן וואקסן אַט אזוי
אלע ליבע קינדער!

1918

דאָס בלאַזל-בלימל

קוק נאָר אָן דאָס בלאַזל-בלימל,
ווי פון הוילער לופט געוועבט,
קוים-קוים פעדערלעך — דאָך זע נאָר,
ווי עס אַטעמט, ווי עס לעבט!

הויך וואקסט אויס דאָס בלאַזל-בלימל,
ווי א טורעמל אין גראַז.
און א ווינטל טרייַ באדינט עס —
ווען מע דארף, טוט דאָס א בלאַז.

אויסגעבויט איז שלאנק און לופטיק
אַט דאָס טורעמל-געבײַ:
ניט געזייט און ניט באזאָרגט עס —
וואקסט עס אויס דאָך פראנק-און-פריי!

אופגעוואקסן — טוט עס פלייסיק,
וואָס צו טאָן דעם איז באשערט:
זוימענדלעך אף פאראשוטלעך
לאָזן פאלן אף דער ערד...

כאַטש דאָס ווינטל טראַגט אַף העפקער,
לאַזט באַזונדער יעדן אָפּ,
דאָך בעשאַלעם לאַזט דער זוימען
זיך אין פּרעמדער פּרעמד אראָפּ.

ווי מע פּאַלט — אַדאַרטן בלייבט מען,
דאַרטן גריבלט מען זיך איין.
דאַרטן וואַקסט מען, קויכעס קלייבט מען
אַף אַ שטאַרק געוויקס צו זיין!

1946

ציקאַריע

ציקאַריע האָב איך פאַרווייט,
די עמעסע, די דופטיקע!
די גרויסע זוּימעלעך פאַרנייט
אין בייט מיט ווייך-ערד דופטיקער.

געגלֹסט האָב איך, באַגערט:
אין צאַפּנדיקער ערד,
בא שניי-בערעזעס קלאַרינקע
זאַ אויסוואַקסן ציקאַרינקע.

די דופטיקע, די ריכטיקע,
די ביטערלעך-געדיכטיקע,
וואָס כ'פּלעג באַקומען קליינער הייט
פון באַבען מיַנער צוגעגרייט,
מיט ציגן-מיַך פאַרפלאַמבירט,
וואָס ליגט נאָך היינט אין טאם באַ מיר.

איצט קום איך טאַג-בא-טאַג אַרויס
און קוק מיר מיַנע אויגן אויס.

נאָר די דערווארטע קומען נישט,
ווי איינגענומען שטומעניש!

און היינט פארטאָג, איך גיב א קוק,
צוויי רייען זיך ארויסגערוקט!
צוויי רייען שפראַצלעך קלאַרינקע —
אוי, זאָגט, איר זייט ציקאַרינקע?!

1945

שוין צוגעגרייט

זיך צוגעגרייט שוין בורעקעס,
קארטאָפֿל, קרויט און ציבל,
סע טוען אָן די פויערים
די לייבלעך און די שטיווה.

שוין אוגערקעס און קאווענעס
פארזייערט אין די פעסער.
מיט זאלץ און קריפ באוואַרנט זיי
און צוגעדעקט מיט פרעסן.

און ראדיאָ אריינגעפירט —
דאָס גאנצע לאנד צו הערן!
און לערנביכער איינגעקויפט —
נאָר עפן אוף און לערן!

אַט נאָך א ביסל עפנט מען
די אויסגערוטע שולן,
דער שווארצער פאר אף פעלדער ליגט
ווי גוטע קאראקולן.

און סירקע הונט גייט אום אזוי
מיט אויסגעשמירטע לאפעס;
דאָס הינדעלע — א סטאטעקל,
כאָטש נעם עס און כאָטש כאפּ עס.

און אלע ריידן ווייניקער
(זיי קאָנען ווערן שטומע),
דער פעטער ארבעט שוויגנדיק,
אפילע אויך די מומע!

די פויגלען שטייען אָנגענעצט
און פורקען אף די פלויטן,
בא ביימעלעך בא אייניקע —
אך,
שיילן זיך די הויטן.

1929

פראָסט-ליד

אינעם דרויסן שטייט דער פראָסט,
ווי ער שטייט, אזוי זיך שטייט ער,
גייסט ארויס צו אים — ער לאָזט,
נאָר וווּ דו גייסט, אהינצו גייט ער.

האַט מען וועש ארויסגעהאנגען,
איז דער פראָסט דאָס וועש באפאלן
און באשיט עס מיט קריסטאלן.
האַט מען וועש ארויסגעהאנגען —
כאפט דער פראָסט
און מאכט עס הארט,
הארט און פראַסטיק
און פארדארט.
ווי ס'איז אופגעהאנגען.
שטעל אוועק דאָס וועש —
עס שטייט.
טו א שטופ דאָס וועש —
עס גייט.
עס איז אוועקגעגאנגען!

אויב די זון דערלאנגט מיט שטראלן,
גייען אויס די שנייקריסטאלן,
און דאָס וועש אין גאנג וועט פארן.

ווינטל, ווינטל, רייטערל,
אף מיין דאשעק רייט:
פראָסט, דער פראָסט, דאָס שניידערל,
מיר דאָס נעזל שניידט.
פראָסט, דער פראָסט, דאָס צופערל,
צופעט אין די באקן.
די שליטנס אף די שנייען
קנאקן!

1932

א נייער שליטן

מע ווייסט, אף וואָס א שליטן טויג,
אף שלעפן און אף פירן,
אף אָן א סאָף צו שליטלען זיך,
די צייט ניט צו פארלירן.

נאָר גיי א גאנצן שליטן מאך,
וועט דאָס א וואָך פארנעמען!
דארפסט צוועקעס, בלעך און האנט־געציג.
א זעג, א האק, א קלעמער!

אמיין האָב איך גאָר צוגעטראכט
א שליטן, וואָס צעפאלט ניט,
אָן אינסטרומענטן — דאָך געמאכט!
אָן צוועקעס — דאָך ער האלט זיך!

איך האָב א לאנגן אייזן־פרענט
אזוי באטראכט, געבויגן,
אז ס'איז ארויס א שליטן — פראָסט
א פראכט שטייט פאר די אויגן!

1947

מיטן שליטל

אָנגערוקט דאָס היטל,
א נעם געטאָן דאָס שליטל,
צו דעם באַרג דאָרט מיטאַמאַל —
און פון דאָרט אין טאָל.

כ'קען זיך שליטלען ליגנדיק
און זיצנדיק און וויגנדיק,
אויך אף אלע פיר —
ווי סע גלוסט זיך מיר.

טוט א קרים דאָס שליטל,
פאלט אראָפּ דאָס היטל,
פאל איך אויכעט מיט,
נאָר דאָס שליטל ניט.

שליטל פאַרט אליין אוועק,
מיטן לאַנגן שטריקל־עק.
טוט א גליטשע ווי א שאַל —
און סע בלייבט אין טאָל.

נאַר מיין שליטל ווארט ניט לאנג,
כ'פלי אראָפּ צו דעם — דערלאנג,
און איד הייב אָן נאַכאַמאַל:
פונעם באַרג — צום טאַל!

1940

אפן גליטש

גליטשן, גליטשן, גליטשן ווידער,
ווארעם ווערט אין אלע גלידער,
פלאם אין בעקלעך,
קראפט אין הענט,
אין די אויערן פייער ברענט!

מיט א שריטל,
אן א שריטל,
אף א קלאַץ, א דראַנג, א ריטל,
אף די קני צי אפן היטל,
היי, אלציינס!
יאט און יאט —
גליטש איז אויסגעגאָסן גלאט!

פראַסט האָט ליב צו זיין אין דרויסן,
פראַסט האָט ליב א גליטש א גרויסן!
פראַסט האָט ליב, אז מ'איז ניט מיד!
לאַמיר זינגען אים א ליד:

שמידער, שמידער,
מיט גלעזערדיקע גלידער,

קומסט אף גאנצן ווינטער,
האלטסט זיך מיט אונדז אונטער,
ציסט אונדז פון די טויערן,
שנעלסט אונדז אין די אויערן,
מאכסט פאר אונדז טרוקן!
שטעלסט פאר אונדז בריקן!
און אף בארג און אף טאָל
שטעלסט פון אייזן און פון שטאַל,
שטעלסט אזוינע גליטשן,
אזוינע גוטע גליטשן!

1926

דער בער אום ווינטער

לויפט ארום א בער אין וואלד:
אַט־אַ איז שוין ווינטער באלד.
ווינטער,
ווינטער,
ווינטער גייט!
און דער וואלד איז אַן א קלייד,
אַן א פויגל, אַן א נעסט,
גאַר א נאקעטער פאר פרעסט.

אין אזא מין גרויסן,
גרויסן,
קאלטן, ווינטיקן
אינדרויסן —
הוילערהייט,
אַן א קלייד!

שטעלט זיך בער באם ברעג אוועק,
בידע לאפעס אויסגעשטרעקט:
„פעטער שנייער!
כ'בעט דיך זייער, כ'בעט דיך זייער,

ס'איז דעם וואלד שרעקלעך קאלט,
שיק א צודעק אראָפ באַלד!"

פליט דער פעטער שנייער, פליט ער:
שיט ער, שיט ער, שיט ער, שיט ער
פוך און פוך,
אַן א ברעג,
באלד דעם וואלד שוין צוגעדעקט.
לויפט צוריק אין וואלד דער בער,
פריילעך-דריילעך היץ-און-הער —
ס'פאלט דעם וואלד א קלייד אף ווינטער!
לויפט דער בער, און באלד פארשווינדט ער.

— ווהין איז ער אנטלאָפן?

— געגאן זיך לייגן שלאָפן!

1928

ארויס פון די קאליוזשעס

מע טיאָפקעט אין פּריִלינג
מיט שײַך און קאַלאַשן.
די זון אָבער האַלט זיך,
זי ווערט ניט פאַרלאַשן.

איך קלאַפּ מיט אַ שטעקל
דאָס וואַסער — עס שפּריצט;
די זון — זי צעשפּאַרט זיך,
צעפּליט זיך, נאָר בליצט!

זי בליצט אין די קויטיקע
קאַליוזשעס קליינע,
און פּליעשקעט און פּליוסקעט
און איז נאָך אַ שיינע.

— ארויס פון די קאליוזשעס,
זאָגט מען דיר, זון!
וואָס האַסטו מיט קויטיקער
וואַסער צו טון?

— איך קרייך ניט ארויס,
ביז איך טרינק זי ניט אויס!

1927

דער בושל

נאך ווארעמען רעגן,
אין די ווארעמע גראָזן,
מיט זומפיקן ברעג
אף דער יאגד זיך געלאָזן,
מיט די גייערס די רויטע,
מיט די באַרוועסע, לאַנגע
אינעם ווארעמען כליופ —
אַט אַ-דאָס הייסט געגאנגען!
ווי א טענצערל שפאנט ער,
מיטן קעפל פארווארפט ער —
שטעכט דאָס גראָז מיט זײַן שפּיז
מיט דער געלער און שארפער,
עפעס זוכט ער אין בלאַטע,
און דאָס עפעס דערשרעקט זיך,
טויליעט אײַן זיך אין גראָז,
טוט א שפרונג און פארשטעקט זיך.
נאָר דער פראנט דער געפוצטער
קריכט אין בלאַטע, מעכילע...
צוליב וואָס? נאָך א מויו,
נאָך א פראַש צי א גרילער!

— איז קעדיג דיר זיך שמירן
מיט א פראַש, מיט א מיזל?
— ס'איז קעדיג, — מאכט דער בוש, —
מינע קינדערלעך שפיגן אידן!

1945

דער אווטאָ-שפּריצער

דער אווטאָ-שפּריצער איז ארויס
אף די ברייטע גאסן.
ער לייגט מיט וואסער-וואַנצן אויס
אף ביידע זייטן פאסן.

די וואסער-וואַנצן שפּריצן ווייט,
שטראַצן-דיק צעשטראַלטע.
איז ווער ס'א לייט — דער שטעלט זיך צו
און קריגט א באַד א קאסטע!

הא, פריש מע ווערט! די גאסן פריש,
שפיגלדיק, פארגאפטע,
אַט אויב דער רעגן רעגנט נישט —
בארעגנט אונדז דער אווטאָ.

גאס-אויס, גאס-אין
פאמעלעך
שפאצירט דער אווטאָ
פריילעך,
די ברייטע וואַנצן
א צעפאָך,
ער באַדט און ניסט

און טרייבט דאָס מיסט.
און איד פון הינטן
לויף אים נאָך
און נעם א באַד אומזיסט!

1946

צוויי פריינט

די צוויי זיינען פריינט —
ס'קאָן בעסער ניט זיין!
ווי איינס פארן צווייטן
זיי שטעלן זיך אַין!

כאַטש צוויי — נאָר זיי זיינען
א גאַנצע כאַוור־יע.
זיי שפּילן טשאַפּיען,
זיי פירן פיל שלאַכטן,
און זשוקעס באַטראַכטן,
און וויימפּערלעך זוכן,
און האַבן ליב קוכן.
אויב איינער געווינט —
איז דער פריינט זיינער שיינט.
אויב איינער א ניס טוט —
איז ניסט אויך דער פריינט.
מע וויל זיך ניט פאַטשן,
און באַרען זיך — יאָ.
און ביידע פאַרקאַכטע
אין לויף פון אווטאָ.
אַט לויפט מען אים נאָך,

דער שטויב דעקט זיי ביידן,
אריין איז מען קינדער,
ארויס איז מען שיידים.

זיי זינען צוויי פריינט
די טעג דורכאנאנד.
מ'איז איינס פארן צווייטן
אן איזערנע וואנט!

1946

פאגאנעס

ווער האָט נאָך קיין פאָגאָנעס ניט?
כ'וועל אויסלערנען, איך קאָן עס...
פארב אָפּ, מאָל אויס צוויי ברעטעלעך,
איז האָסטו צוויי פאָגאָנעס.
כ'האָב עס אויסגעפרווט אליין,
ס'האָט געפאסט מיר זייער שיין!

נאָר עמעס, כ'האָב געכאפט א פסאק
פון מאמען מיינער — יענעם!
וואָס כ'האָב מיינע פאָגאָנדעלעך
מיט דראָט געטאָן פארקלעמען.
ס'העמדל טאקע איז א שאָד,
נאָר ס'האלט זיך שטארקער מיט א דראָט!

— איך זע, דו ביסט א לייטענאנט
אף אלע צוויי פאָגאָנעס!
איז וווּ איז, זאָג מיר, דיין פארשטאנד,
אן עמעסער וועט טאָן עס?! —
האָט די מאמע זיך געקלאָגט,
כ'האָב איר גאָרנישט ניט געזאָגט.

אצינד וועל איך קארטאָנדלעך שוין
אין זילבערלעך פארוויקלען.
כ'וועל א גאנצן קאפיטאן
מיט שטערנדלעך באציקלען.
א קוק צו טאָן וועט זיין א פרייד,
ווען איך וועל זיין צום שווימען גרייט!

1946

ערעוו דערוואכן

סע האלט נאך דער שלאף
מיר די אויגן פארמאכט,
דאך הער איך, ווי אפענער
דרויסן דערוואכט.

און זון קומט אראפ
און צעעפנט די טיר.
און א שטיק פון דער וועלט
גייט אדורך פאר מיר.

סע גייט פאר מיר דורך
די באוואקסענע ערד;
סע שאקלען די מערן
די העלגרינע בערד;

אָט גייט קוקרוזע
געפאקעוועט פעסט,
אין פראשטשן געהילט,
ווי געהיט זיך פאר פרעסט;

סע גייען פאָמידאָרן,
די בעקעלעך רויט.
איך שפיגל זיך אָנעט
בא זיי אין דער הויט.

איך און מיין שלאָף
און מיין בעטל אין זיי —
דאָ כאַפּ איך זיך און,
און אין דרויסן איך גיי!

1947

כאַלעם

מיר אז א כאַלעם
כאַלעמט זיך אָן,
זועק איך זיך אוף
און קוק זיך ארום.

א כאַלעם א גוטער —
א כאַלעם איז בלויז!
א כאַלעם א שרעכטער —
לאכ איך זיך אויס.

אראָפּ פון געלעגער,
דאָס וואסער איז פריש,
סע כיינדלעך און שיִנט
די טיי אפן טיש.

און פריש איז די רופט,
א פייגעלע רופט.
כ'האָב עס אליין אלץ
אויסגעפרוּווט!

1936

די קליינע ווערבע

אין הויף האָט מען געבויט
א נייע שטוב און קאמערן,
אין הויף האָבן גערוישט
די זעגן און די האמערן.

אווו מע גייט און שטייט,
איז וואַלגער־האַלץ און זעגעכץ,
מיט ליים און שטויב און דזעגעכץ
איז איין געדריי פארדרייט.

און דאָ, אינמיטן־דרינען,
איז קלעם פון זעג־געשטעלן —
איז א קליינעם ביימל
צעבליען זיך געפעלן.

ס'האָט קיינער ניט געפלאנצט עס,
זיך קיינער ניט געקומערט,
אליין דאָס קליינע ביימל
האָט זיך באזאָרגט דעם זומער.

פאר ענגן אַרט — קיין מוירע ניט,
פאר מיסט און נויט — קיין שרעק ניט,
גרינג און פריש און צוטרויען
צום העלן הימל שטרעקט זיך.

די בויער קוועלן אָן,
ווי דאָס האָט זיך צעבליט,
זיי גייען עס ארום
מיט ליבשאפט און געהיט.

1939

נעפל

אוי, ווו איז די קו שוין ווידער?
שווערער נעפל נידערט, נידערט,
שווערער נעפל דעקט די ערד,
מאני, קו דו, קום אהער!

נעפל, נעפל, וואַלקן ווייסער,
אויס, ניטאָ קיין טיַד, קיין הייזער.
אלץ צעגייט אין ווייסן רויך,
נאָך א ווייל צעגייט איד אויך!

נאָר א באַרג מיט קאַפּ א שמאַלן
וואַרפט דעם נעפל אין די טאַלן.
וואַרפט דעם נעפל טיף אַראָפּ
און באַפרייט זיין הויכן קאַפּ.

העלער ווערט דער באַרג און לויטער,
בלאסלעך, ראָז, און רויטלעך, רויטער.
און פון נעפל־טאַל שווימט צו —
צו דעם באַרג דאָרט אונדזער קו.

שפאנט אף בארג, צום קאפ צום שמאָרן,
און דער נעפל לויפט פון טאָרן,
און די קו שפאנט אלץ ארוף,
איר אנטקעגן זון גייט אוף.

1930

זעט זשע!

(א שפרוד)

איגלעך פון קארטאָפּל,
אין דר'ערד גייט אריין!
מיט ערד מיט ווארעמער
דעק איך איך איין.

ליגט זיך, פיקט זיך,
ווארעמט זיך אויס.
די גרינע היטשקעס
שטעקט ארויס.

כ'זועל איך באשארן,
פוצן און קעמען,
וועט איך דאָס ווילדגראַז
ניט פארקלעמען.

וועט איר אַטעמען
קאַנען פריי,
וואקסן ניין —
הויך און בייכיק,

פעסט און קייל'דיק,
היי זשע, זעט זשע,
ווערט אונדז שטארק,
וואקסט אונדז אויס
אזאָ אַ באַרג.

צום קאַכן, צום רייַבן,
צום קוועטשן און בראַטן,
אף טויזנט געריכטן
זייט אונדז געראַטן!
היי זשע, זעט זשע!

1945

די דרייסטע שפערלעך

אינמאל זיך איך אינעם סאך
און זע א קאץ א גרויסע,
דעם עק פארבויגן ווי א ראך,
וואס איז די קאץ דאָ אויסן?

א פארל שפערלעך אף א בייט
פארטאן אין פיק-אינאָנים,
ווער טראכט אין סאמע זומער-פרייד,
אז ס'איז פאראן דאָ סאָנים?

די קאץ קריכט נעענטער אין קאן
צו זיי און ווייך באַעקט זיך.
אַט נאָך א וויל, און זי פאלט אָן,
און זייער לעבן עקט זיך.

איך וויל שוין אופשפרינגען פון אַרט
דאָס אומגליק צו פארהאלטן,
האַט זיך אליין די פייגל-פאַר
א הייב געטאָן מיט גוואלדן —

מיט גרויס געשריי די קאץ געדעקט,
זי אומצוברענגען גרייטע,
די קאץ — ווי אינגעדארט פון שרעק —
האָט גיך געמאכט די פלייטע.

דאָס פאַרל איבער איר, נאָך איר,
פארפאַגט זי מיט די גוואלדן,
ביז הארט צום קאָך אונטער דער טיר,
ווי זי האָט זיך באהאלטן.

1945

אין סעדער

עפֿל פעפינקעס און פֿלוימען
און די שווערע בארן־בער!
בעטן ביימער: „ליבע קינדער,
נעמט אראפ א קאפ, ס'איז שווער“.

לאַזט זיך כעוורע לאנג ניט בעטן,
לאנג ניט בעטן — צוליב וואָס?
אף דער ערד איז אַנגעשאַטן,
פול מיט פרוכטן אפן גראַז.

פריער פילט מען אָן די קוישן,
גלייך פון ביימער — ניט פון שאַט.
פולע קוישן, פולע קוישן
פאר די ארבעטער פון שטאַט.

נאָכדעם עסט מען זיס און זאפטיק,
זאפט און זיסקייט — האַניק־וויין.
ווען אין מויל שוין קאָן ניט קריכן —
קריכט אין קעשענע אריין.

פולע קעשענעס געפאקטע,
קוים צו רירן זיך מיט זיי,
און עס גרוסטן נאָר די אויגן,
נאָר די בייכלעך טוען וויי!

מוז מען אַפרוען א ביסל,
און א לייג זיך אפן גראָז,
קוקט אראָפ א באק פון עפּל,
און פון פרוים א בלויע נאָז.

און א בינטל שווארצע וויינשיל,
אף דער לעצטער צווייג, אָן דאָרט,
אך, זיי לאָזן דאָך ניט רוען,
און א כאפ זיך פונעם אָרט.

קריכן, ווארפן, טרייסלעך, רייסן,
פלאטער־פליטער, בלעטער־בלאט!
און געפאקט שוין, און באקומען,
און א לייג זיך ווידער מאט.

און אריינגעשטעקט די ציינדלעך
און געהאלטן לאנג אזוי, —
עפּל, בארן, וויינשיל, פלוימען,
אך, ווי גוט איר זייט, אוי, אוי!

— ווער פארזייט די פרוכט אף ביימער?
ווער גיסט אָן אין זיי דעם זאפט?
שטעלט זיך איינער אוף און ענטפערט:
— ווייסט איר דען ניט, ווער דאָס שאפט?

גוטע גערטנער, גוט־געניטע,
גוטע גערטנער, פרייע מי —
פירן אָן מיט בוים און זאפטן,
היטן אָפּ פון פראַסט און גלי.

זיי באשטעלן עס די פארבן,
שטעלן אָפּ די גרייס, די קליין,
און באקליידן און באצירן
אלע פרוכטן איידל, שיין.

דעם־אָ עפל מאכן ווייניק,
און איענעם — האַניק־זיס,
אַט די בארן — עטוואַס טערפקע,
יענע — קאשיק, אוש צעפליסט.

דאָ — א נאָפעלע א שפיציקס,
דאָרט — א בעקעלע א ראַזס,
דאָ — א קעפעלע א שווארצינקס,
דאָרט — א געבלעך־לאנגע נאַז.

ביו עס קומען אָן די קינדער,
און די פרוכטן זיי געפעלט —
פרייען זיך די גוטע גערטנער,
און דאָס פאַנעם בא זיי קוועלט:

רייסט און טרייסלט אָפּ די פרוכטן!
זאפט און זיסקייט — האַניק־וויין.
ווען אין מויל שוין קאָן ניט קריכן —
שטופט אין קעשענעס אריין!

1931

דער גאלד-זשוק

דער גאלד-זשוק איז פריילעך,
א גליק האָט געטראָפּן:
ער איז פון דער זשאַבע
א גאַנצער אַנטלאָפּן.

סע האָט היינט די זשאַבע
פאַרשונגען אים שיר...
ר'איז קוים מיטן לעבן
אַנטלאָפּן פון איר...

איז לויפט ער איצט פריילעך
נאָך רויפן אין גארטן,
טרעפט ער גאָר קליינינקע
רויפעלעך דאָרטן.

— היינט עסן קליינע?
די קליינע היינט? ניין!
ער שפּאַנט זיי אריבער,
לאָזט ווייטער זיך גיין.

סע פינקלען די טויען
מיט ארעריי פארבן,
סע גייט מיט א טענצל
דער גאלד־זשוק אף ארבעט.

אונטער די גראָזן
איז טונקל און קיל,
איבער די גראָזן
איז זון אזוי פיל.

פאראן אונטער גראָזן
טונעלן און וועגן,
דער גאלדענער האַט דאָרט
באקענטע באגעגנט.

אַבער מיט קיינעם
קיין שמועס ניט פארפירט,
נאָר מיט די וואַנצעס
קוים יעדן בארירט.

„די רויפן די גרויסע
אליין וויל איך פאקן!
די גרויסע, די גרעסטע
אליין וועל צעקנאקן!“

שוואַרץ איז מיין פאנצער,
סע גלאנצט אזש די הויט!
גאלד — מינע פליגל,
די פיס מינע רויט!“

דערזעט ער א רויפע
א גרויסע, א גראָבע,
איז וויל ער זי נעמען,
דערשרעקט ער זיך אָבער.

אזעלכע באדארף איך!
אזא איז א גליק!
וויל ער זי נעמען,
נאָר כאפט זיך צוריק.

דרייט זיך דער גאַלד־זשוק
ארום לעבן ביסן.
ער הייבט זיך, ער בלאָזט זיך,
נאָר קאָן ניט געניסן.

איז ער געלאָפן,
דריי זשוקעס געבראכט,
האַט מען אינפירען
דעם אַנפאל געמאכט.

האַט מען אינפירען
די רויפע געכאפט,
האַט מען אינפירען
די רויפע צעקלאפט.

1939

בארסוקעס

ווי קאָנען זיי וואַקסן
אַן זון און אַז שיין?
ווי קאָנען זיי וואַקסן
און קרעפטיקע זיין?

איך מיין די באַרסוקלעך
די קליינע אין וואַלד,
וואָס טיף אין דער גאַרע
די מוטער זיי האַלט.

זי לאָזט זיי באַטאָג דאָך
אין וואַלד ניט אַרויס.
אין וואַלד גייען יעגערס,
זיי כאַפֿן זיי אויס.

די יעגערס — זיי דאַרפֿן
די פעלעכלעך בלוין.
די מוטער וויל אַבער
ניט ליידן און אויס!

זי דארף זיי, זי דארף זיי
אינגאנצן אליין!
זיי וואקסן אין נאָרע
אי קרעפטיק אי שייך.

און טאַמער באדארף מען
א קאפעלע זון,
איז אויב מע באדארף נאָר,
איז קאָן מען עס טון.

דערוף איז די מוטער
אוואדע ניט פויל,
פאמעלעכן כאפט זי
דאָס קינד אינעם מויל

און טראַגט עס אין דרויסן,
אין וואַלד אָף דער פּריש,
אַט דאָרט, וווּ די זון איז
מיט שאַטן געמישט.

זי שטעלט זיי, די קליינע,
זי שטייט לעבן זיי,
און ווען זיך דערווארעמט,
איז ווערט א געשריי!

„מיר ווילן ניט מערער
די ווארעמע זון! —
מיר האָבן גענוג
אין די נאָרעס צו טון!

מיר ווילן ניט מערער,
סע בריט אונדז, סע שטיקט!
דערשרעקט זיך די מוטער
און שעפט זיי צוריק.

זי פרוווט זיך פארכאפן
צו צוויי מיטאמאָל.
אין נאָרע איז בעסער,
ס'איז קיל און סע שמאָל.

ס'איז שמאָל, און ס'איז פינצטער,
ניטאָ דאָרט קיין זון.
וואָס דארפן באַרסוקלעך
נאָך בעסערס דערפון?

1934

דער צוויילינג

א פֿאַרעלע וואַקסט באַ דער שכינע
ביז גאַר, נו ביז גאַר אַלציינע.
ווי צוויי טראַפֿן וואַסער מ'איז ענדלעך,
און ווער איז דאָ ווער — ניט דערקענדלעך.
איך קום אָפֿט צו העלפֿן דער שכינע,
כ'האַב לײַב פֿירן שפּיל מיט די קליינע.

דאָס פֿאַרעלע לײַגט אין די וויגן
און ענדיקט דעם שלאַף־פֿאַרגעניגן,
דערזעט זיך אין מיט פֿון דער וועלט
מיט אַלערליי זאכן באַשטעלט!
ס'איז דאָ וואָס צו זען און צו הערן,
צו טאָן און צו פֿאַרשן, באַקלערן!

— אַצינד, מײַנע זינדלעך, גוואַרדייער,
די הייזלעך — און וואַשן זיך גייען! —
זיי פֿלאַנטען נאָך דאָפֿקע קעסיידער
דעם פֿאַרנט און הינטן פֿון קליידער.
און איצט קומט דאָס ראַשיקע וואַשן
מיט לױטערן וואַסער דעם ראַשן.

דאָס אַנזײפּן גליטשיק און גראַט,
מע קאָן זיך ניט אַנוואַשן זאט.

דאָ רופּט זײ די קאַץ אונטערן טיש־דעק,
מע מוז אָבער פּרױער צום פּרישטיק.
די קאַשע איז ראָז אין די טעלער,
די מילך אין די טעצלעך איז העלער.

און איינער פון פאַרל זיך ציט
צו אַרץ, וואָס עס בליאַסקעט און גליט,
וואָס בליצט און וואָס שימערט און פינקלט.
פון טײַקאַן פאַרכאַפט איז דאָס ייִנגל.
ער האַלט אין באהערשן דאָס וואָרט
„סע בלישטשעט“, ער כאַזערט עס פאַרט,
כאַטש שווער איז, סע קומט אַרץ ניט אויס...
„סע בליצטשעט“ פון מויל קומט ארויס...

די קאַשע באהערשט ער פאַמעלעך,
אַט דער פונעם פאַרל הייסט מײלעך.

דער צווייטער פון פאַר איז א שנעלער,
ער קוקט ניט אין זײַט, נאָר אין טעלער.
ער פירט מיטן לעפל געניט,
באַאַרבעט די קאַשע געהיט,
דאָס קעפל גענייגט, גלייך ער הערט זי.
ער מעסט זי, און טײלט זי, און שערט זי.

א באַן פירט ער הייִן־און־צוריק,
א שטיק עסט ער אױף — ווערט א בריק.
די בריק עסט ער אױך אױף מיט כײשעק,
אַט דער פון דעם פאַרל הייסט מײשעק.

דערנאָך גייט מען ביידע אין דרויסן
צו שפּיל און צו טעטיקייט גרויסער.

איך קום אָפּט צו העלפּן דער שכינע —
כ'האַב לייב פירן שפּיל מיט די קליינע.
כאַטש ביידע אין אויסזעען ענלעך —
אין שפּיל דאָך איז יעדער דערקענלעך.

1945

אף דער הוידלקע

הוידע, הוידע, הוידעשע,
וויג זיך,
זויג זיך,
הוידלקע,
אַט אהין
און אַט אהער —
גיכער, גיכער,
ס'איז ניט שווער!
לויפט אקעגן מיר
דער וואַרד,
און צום וואַלקן פליי איך באַרד,
גיך און גיכער,
הוידלקע,
הוידע, הוידע
הוידעשע!
אַט דאָס שטעטל
לויפט אוועק,
דרייט זיך בא דעם טייכלס עק,
ס'קומט צוריק
און שטעלט זיך גרויס,
ווערט באַרד קליין,

וואקסט באַלד אויס.
לויפט אַ כאַפּטע כעוורע גיך,
וויילן אויכעט הוידען זיך,
גיכער אָפּ און גיכער אָפּ,
כ'דארף צו וואַקנס נאָך ארום.
אוי, די וועלט, זי שפּילט אַ שפּיל,
דרייט זיך ווי אַ ווינטן-מיל.
שטילער, שטילער,
שטילער, שטיל,
אַט אזוי,
שטיי!

1935

פיסקלעך-שנאָבעלעך

קאנאריקעס און שפערלעך
פיקן, פיקן קערלעך,
פיקערס, פיקערס שרעקעדיקע,
שנעבעלעך דרייעקעדיקע,
דרייעקעדיק און פעסט
יאָדערלעך מע פרעסט.

אין די פרישע פרייען
פלייען שוואַבן, פלייען,
שנאָבעלעך ברייטביינערדיקע
כאפן פליגלעך שוועבנדיקע,
איינצושפּינגען גרייט
פליענדיקערהייט.

די הינער און די הענער
שפּייען זיך נאָך שענער:
קערעלעך איז קערעלעך,
ווערעמלעך איז ווערעמלעך.
אין די מיסטן, אף די וועגן,

פארן רעגן, נאָכן רעגן,
א שפּאָן — א פּיק, א פּיק — א שפּאָן,
קערעלעך פּאראן,
ווערעמלעך פּאראן!

1946

א קאנפעטל

אַט איז לייבל, לייבל־פייבל!
— קוק, וואָס איך האָב אזא זאך!
— איך האָב אויך, און נאָך א שענערס —
א טרומייטל — שפּיל איך: פּאָאָאָ־אָף!

— לייבל, קוק נאָר, קוק אָף דער זייט
און אָף דער נאָך, זע נאָר... שא...
זאָג אליין, האָסט שוין געזען
א קאָנפעטל גאָר אזא?

זעסט א דעקל, נאָך א דעקל
און די לעצטע דינע דעק,
אוי א שיינינקס, אוי א געלינקס,
נא שוין, טו דאָך אויך א שמעק!

— נא דיר, ווילסט אַט דאָס טרומייטל?
און די פּאַרבן אלע אכט?
ווייסטו, גיב מיר דיין קאָנפעטל,
נאָר זיך בייטן איבער נאכט...

— ניין, איך וויל ניט, כ'טו א לעק נאָר
און פארוויקל ווי געווען,
און איך גיי עס לייגן שלאָפן,
און איך לייג זיך לעבן דעם!

כ'וועל עס מאַרגן דיר ערשט ווייזן,
ס'איז אין קישן שוין פארוקט...
גיי דיר, לייבל-פייבל איינער,
א מין קוקן, ווי ער קוקט!

1928

א מיסע

קינדער,
קאפינדער,
איציק פיק!
כ'קען א מיסע
אן אנטיק!

נעמט צונויף
די שפילעכלעך,
די שפילעכלעך,
די מילעכלעך,
די מילעכלעך,
דאס הויז —
דאס מיסעלע הערט אויס!

קינדער,
קאפינדער!
א הון מיט א האן —
די מיסע די שיינע,
זי הייבט זיך שוין אָן.

זי הייבט זיך שוין אָן.
א קו מיט א קאלב,
די מייסע די שיינע,
זי איז שוין בא האלב.
זי איז שוין בא האלב.
א קאץ מיט א מויז —
די מייסע די שיינע,
זי פֿאַזט זיך שוין אויס!

נעמט צוריק
די שפּילעכלעך,
די שפּילעכלעך,
די מילעכלעך,
די מילעכלעך,
דאָס הויז —
דאָס מייסעלע איז אויס!

1917

א בריוו דעם כאווער וואַראַשילאַוו

אוועק איז מיין ברודער
אין רויטער ארמיי,
מיין ברודער ליבער
אין רויטער ארמיי.

כאווער וואַראַשילאַוו!
כ'האַב ליב אים א סאך.
כאווער וואַראַשילאַוו!
אים שטעל אף דער וואך!

א שלאַגלעך מיין ברודער,
פרעמירט אין ווארשטאט,
א יאט איז מיין ברודער,
שוין איינמאַל א יאט!

כאווער וואַראַשילאַוו!
כ'האַב ליב אים אזוי!
כאווער וואַראַשילאַוו,
דאָס לאנד אים פארטרוי!

אַט הערט מען, פאשיסטן,
זיי שארפן די שווערד,
ניט אנדערש — זיי ווילן
סאָוועטישע ערד!

כאווער וואַראַשילאָוו!
דעם ערשטן אין קריג,
כאווער וואַראַשילאָוו,
מיין ברודערל שיק!

א שאַגלער מיין ברודער,
דער בעסטער בא אונדז!
ער וועט זיי באווייזן
א קריכן צו אונדז!

כאווער וואַראַשילאָוו!
און טאַמער... ער פאלט, —
כאווער וואַראַשילאָוו,
איז שרייב מיר דאן באלד!

איך בין שוין א גרויסער,
איך וואקס נאַכאנאנד,
איך לערן זיך האַלטן
א ביקס אין דער האנט.

1932

דאָס פֿידעלע

א זײַטל פֿון א קעסטעלע
און פעדעמער פֿון שטריק —
מאך איך מיר א פֿידעלע,
מאך איך אן אנטיק.

א צווייגל פֿון א ביימעלע,
לאנגע האַר פֿון פֿערד —
צי איך אָן א סמיטשיקל
און צעשפּיל זיך, הערט!..

די בין בלייבט שטיין און זשומעט ניט,
די קאץ פֿארניסט דעם קאַפּ,
סע לאָזן זיך די לאַשעקלעך
אוועק אין א גאלאַפּ.

די הון פֿארגעסט די הינדעלעך
און הערט זיך צו מיר אַיַן.
— פֿארגעס ניט, הון, די הינדעלעך,
זיי וועלן אין טאַפּ אַרײַן!

סע שפילט, סע שפילט, מיין פידעלע:
טרניילי, טרניילי, טרניילי!
דריי פיקערס אפן קארשנבוים
טשיריקען צו דערביי.

דריי פיקערס אפן קארשנבוים
מיט העלדזעלעך ווי אש.
סע טוט א פאך א וויידעלע,
פאלט אראפ א קארש.

נאָר קיינער דארף קיין קארשן ניט, —
מע הערט דאך מיין מוזיק,
יעדער וויל דאָס פידעלע
א צי טאָן מיטן סמיק!

טרניילי, טרניילי, מיין פידעלע,
טרניילי — און שוין, אן עק.
סע רופט די הון די הינדעלעך,
די פיקערס — אויך אוועק!

פּיפּעלעך

ווער ווייסט,
ווער ווייסט, ווי מאכט מען פּיפּעלעך?
איך ווייס, איך ווייס, ווי מאכט מען פּיפּעלעך!

אינעם גראָבן וואַקסט אַ דאָרן,
איז ער דאר און הויל געוואָרן,
רײַסט מען אים אַרויס,
שניידט מען לעכעלעך אויס.

פּיפּט מען,
פּיפּט מען,
פּיפּט מען לאַנג,
ביז סע גייט אַרויס אַ קלאַנג.
קלאַנג אַ דינער ווי אַ שטרוי —
ווערט אַ פּיפּעלע אַזוי.

שפּיל איך:
טיורל,
טיורל,
ריל,

קומט צו פליען באלד א גרילה,
זעט ער, אז ס'איז ניט קיין גרילה,
אז ס'איז גאָר א פינפֿל־שפּילה,
פֿליט ער באלד אוועק צוריק!

קומט צו פליען באלד א מוק,
אפן פינפֿל הינ־און־הער,
בייגט דאָס קעפל צו און הערט,
נאָר פארשטייט עס דען מוזיק?

פֿליט עס אויך אוועק צוריק!
נאָר סע הערן עס די קינדער,
קומען זיי מיט א געפילדער:
— פינפעלעך, אוי, פינפעלעך!

יעדער רייסט א דאָרן,
יעדער פיפט און בלאָזט.
איז אזוינס געוואָרן —
ציטערט אזש דאָס גראָז!

1930

דאָס קעצעלע

בא אונדז איז דאָ א קעצעלע,
א קליינינקס אזאָאָ!
די מאמע זאָגט, סע טויג אונדז ניט,
איך ווייס, מיר טויג עס יאָ!

אזוי איז דאָס א שווארצינקס,
נאָר פיסלעך — ווייס ווי שניי,
צוויי גלאנציק־קליינע וואַנצעלעך,
וואָס שטענדיק פּוצט זי זיי.

די מאמע האָט דאָס קעצעלע
פאר מיִזעלעך געבראכט,
שפילט זיך דאָס א גאנצן טאָג
און שלאָפט זיך גאָר באנאכט!

אך, איז דאָס א לעבעדיקס,
איך שפיל מיט דעם אין האָפּ,
סע דראפעט מיר די הייזעלעך
און קריכט מיר אפן קאָפּ.

איך קיצל דעם די אויערלעך
די גלאטע, ווי א פלייש,
סע פארמאכט די אייגעלעך,
בלעט איך זיי און קויש.

ווען צוריק סע עפנט זיי,
בין איך שוין גאר ניטאָ.
שפרינגט עס, טאנצט עס, זוכט מיך אום,
זוכט א גאנצע שאָ.

זוכט מיך אינעם אייוועלע,
אין קריגעלע, אין טאָפּ,
און פון דער הויכער פּאַליצע
פאלט עס אפן קאָפּ.

מיר שפילן זיך און שפילן זיך
און שלאָפן אף דער זון.
ווער און וואָס מיר מיִזעלעך,
מע האָט ניט וואָס צו טון?!

נאָר איינמאָל מיט דעם קעצעלע
געטראָפן האָט א זאך:
די מאמע האָט געזען עס
מיט מיִזעלעך א סאך,

ווי סע טאנצט און שפרינגט מיט זיי,
שפילט זיך אן אנטיק!
פאָכעט מיט דעם עקעלע
און מאכט די מיִזעלעך שטיק!

די מאמע האָט געכאפט עס באַרד
און גיך ארויס פון שטוב,
פארטראָגן עס צום הינטער-הויז,
אראָפגעלאָזט אין גרוב.

איך האָב זיך דאָ אַרומגעדרײט
און שטיף געוויינט, געברענט,
אפילע מיט די לאַשעקלעך
זיך שפילן ניט געקענט.

נאָר שפעטער מיט א ווײלינקע
(די מאמע איז נאָך נײטאָ),
האַ! איך הער באם טירעלע,
דאָס קעצעלע איז דאָ.

מיר האָבן זיך דערפרייט אזוי
און גלייך פארפירט א שפיל,
געקומען איז די מאמע באַרד
און נאָר געשמייכלט שטיף.

בא אונדז איז דאָ דאָס קעצעלע,
דאָס קליינינקע, דאָס-אַ,
די מאמע זאָגט, סע טויג אונדז ניט,
איך ווייס, מיר טויג עס יאָ!

1918

דער באבעס הענט

און פֿיאָוקע קען די באבע
פון סאמע אָנהייב אָן.
איר לײב און פֿיכטיק פּאַנעם,
איר רײדן און איר טאַן.

איר לאַכן און איר שוויגן,
איר ענטפערן, איר בליק —
באומרוקט, צערודערט,
בארוקט און באגליקט.

נאַר מער פון אלץ פארכאפט אים
און קישעפט אים און בלענדט
דער באבעס שטארקע, פלינקע
און הארטע, צארטע הענט.

ווי שטארק געהילץ זיי ברעכן,
ווי פלינק א טייג מע קנעט,
ווי גראַב זיי וואשן דיין,
ווי צארט איז זייער גלעט!

זיי טוען אָפּעט מײַסיִם
מיט זאכן אָן א שיר!
זיי פליקן, און זיי גייען,
ווי קלוג איז יעדער ריר!

זיי בײַטן זיך, זיי מינען,
אַט רויט, אַט בלאָוו, אַט בלייך,
זיי זינגען, און זיי טאנצן,
דערציילן מײַסעס ווייך...

דאָס קליינע קינד, סע הערט עס
פארטראַגן און פארבלענדט,
דער באבעס קלוגע, שטארקע
און ליבע, צארטע הענט!

1944

צוויי און צוואנציק גווארד־אַנען

צוויי און צוואנציק גווארד־אַנען
רוען דאָ אין ווייסן הויז,
איבער טירן רויטע פּאַנען
רוישן ניט, גאַר פּאַכען בלוז,
צוויי און צוואנציק גווארד־אַנען!

צוויי און צוואנציק ערד־באזיצער,
רייך ווי קוירעך שלאָפן דאָ,
פעד און וואַלד ווי ערן־שיצער
האַלטן וואך בא זייער קאַפּ!
צוויי און צוואנציק ערד־באזיצער!

צוויי און צוואנציק, ברייט זיי ליגן
אין קאַנווערטן ווייס ווי שניי,
אין די צוויי און צוואנציק וויגן
ראַז־פּאַרפּאַליעט שלאָפן זיי.
צוויי און צוואנציק קלאַרע וויגן.

צוויי און צוואנציק יונגע מאמעס
קומען אַנזייגן דעם הורט,
קומען אַנזייגן דעם נאכעס
פון קאַלורטישן געבורט!
צוויי און צוואנציק יונגע מאמעס.

1937

אפן שפאציר

מע עפנט אין יאסלע די טירן —
די קינדערלעך פירן שפאצירן.

בא הענטלעך מע האלט זיך צו פאָר —
כאוויירים פון צוויי ביז דריי יאָר.

די פענעמער — קיילעכיק, ראָז,
דער דרויסן — א גרויסער, מיט גראָז.

דער דרויסן — איז הימל און ערד,
אַט לויפט נאָך אן אווטאָ א פערד.

און פלוצעם — א וואסערל לויפט,
א וואסערל לויפט פון א הויף,

פון עפעס א הויפישן קראן,
די ברייט פון א קינדערשן שפאן!

איז בלייבן די קינדערלעך שטיין,
דערוועגן זיך ווייטער ניט גיין.

א וואסער! וואָס זאָלן זיי טאָן?
די לערערן קוקן זיי אָן.

— אריבערצושפּרינגען איך שווער?
אנו, גיט די הענטלעך אהער! —

און באַד טוט א הייב אין דער לופט
א קורצן, א קינדערשן גוף.

— איך וויל ניט, איך קען עס אליין,
דאָס טייכל אריבערצוגיין!

א שפּאן געטאָן האָט ער, דער שנעק —
און גליקלעך אריבער דעם ברעג.

1941

צוויי פעטערס

צוויי פעטערס איך האָב,
צוויי פעטערס איך האָב,
איך וויל זיך פאר אייך ניט בארימען.
צוויי פעטערס איך האָב,
אנדריי און פראַקאָפּ —
איך שיף אונטער וואסער זיי שווימען.

אנדריי איז א ברען,
און מייסעס ער קען
פון רייזעס און שלאכט צו דערציילן.
פראַקאָפּ — יענער קען
זיך באַרען מיט צען,
און כייעס מיט גראַז קען ער היילן.

זיי היטן די טיף
פון פינטלעכער שיף,
מיין מאמעס צוויי לייבלעכע ברידער,
מע וואכט באם שפאקטיוו,
מע רוט אין דער טיף,
און פריילעך מע זינגט דאָרטן לידער.

קיין שלעק אפן פלאך,
איך וואסער קיין זאך
וועט קיינמאל די צוויי ניט דערשרעקן,
מ'איז ג'זונט און מע לאכט,
מ'איז טרוקן — א פראכט,
כאָטש שטענדיק איך וואסער זיי שטעקן.

צוויי פעטערס איך האָב,
אנדריי און פראַקאַפּ,
איך וויל זיך פאר אייך ניט בארימען.
אויך מיך ציט אראָפּ!..
איך שווער בא מיין קאַפּ —
אויך איך אונטער וואסער וועל שווימען!

1940

איך בין א קאָזעקל

בין איך מיר געגאנגען
יאגעדעס רייסן,
טרעף איך אפן וועג
א שטיקעלע אייזן.
האָב איך דאָס שטיקעלע
אייזן באטראכט,
און האָב עס געצויגן,
און האָב עס געבויגן,
און האָב פון דערפון
זיך פידקאָוועס געמאכט.
האָט שוין מיין פערדל פידקאָוועס.

בין איך זיך געגאנגען
הוידען און וויגן,
טרעף איך אינעם גראָז
א לעדערל לייגן.
האָב איך דאָס שטיקעלע
לעדער באטראכט,
און האָב עס געשקראַבעט,
און האָב עס געטשאַבעט,

און האָב פון דערפון
זיך א זאַטל געמאכט.
האַט שוין מיין פערדל א זאַטל.

בין איך מיר געגאנגען
פאַשעט שפאצירן,
טרעף איך אפן וועג
א זילבערן שנירל.
האַב איך דאָס זילבערנע
שנירל באטראכט,
און האָב עס צעשוונדן,
געקניפט און געבוונדן,
און האָב פון דערפון
זיך א ציימל געמאכט.
האַט שוין מיין פערדל א ציימל.

פידקאוועס איז דאָ,
א זאַטל איז דאָ,
א ציימל איז דאָ,
א שווערד און א קאָזעק —
אואדע איז דאָ, —
נאָר קיין פערדל איז ניטאָ...
און דער קאָזעק
שטייט אף דער ערד,
ווייל דעם קאָזעק
פעלט דאָס פערדל.

ווער וואָלט דעם קאָזעק
א פערדל געבראכט?
איך בין א קאָזעק

און רײַס זיך אין שלאכט.
ווי קאָן א רײַטער
זײַן אָן א פּערד?
ווי זאָל ער פּלײַען
פּאַרויס מיט דער שווערד? —
איד בין א קאָזעק —
איז גיט מיר א פּערד!

1936

מיין מעסערל

האָב איך מיר א מעסערל
מיט זיבן קלינגלעך!
זיבן קלינגלעך,
ווי די צינגלעך,
ענטפערן, אף וואָס איך וויל,
ווען איך צי זיי פונעם שטיל.

דאָס ערשטע קלינגל שניצט,
דאָס צווייטע — קריצט,
דאָס דריטע — ריַיבט,
דאָס פערטע — קניַפט,
דאָס פינפטע איז א שער,
דאָס זעקסטע איז ניט הין און ניט הער,
און דאָס זיבעטע קלינגל
האָט פארביסן דאָס צינגל
און זאָגט ניט, ווער ס'איז אזוינס, —
ס'איז א פארקישעפטס,
א פארטרוימטס,
זיַין סאָד ניט צו אנטדעקן,
זיַין קראפט ניט צו אנטפלעקן.

איך ווארט, אז איינמאָל
כאפּ איך זיך אוף,
און דאָס קלינגל
וועט טאָן א רוף:
„פאַרהאַנג — הייב זיך,
וואסער — ווייז זיך,
פֿייער — אוף!“

פאַרהייבט זיך דער נעפֿל,
באווייזט זיך א יאם,
און א זון פון יאם —
הוילע פֿייער־פֿלאם.

דערנאָך וועל איך הערן
פון גלאַק א קלאנג,
מעקויעם וועט ווערן
מיין פאַרלאנג:

א שיף וועט קומען,
א שנעלער טרעגער,
מיטן נאָמען „יאמען־יעגער“,
מע טוט מיך אָן ווי א מאטראַס —
און איך אין וועלט אריין זיך לאָז!

1946

א בויים

אַט א בויים, אַט א בויים,
אַנגעזיפט א קאַפּ מיט שוים,
בלײטן־שוים, צוויטן־שוים,
אז דעם הימל זעט מען קוים!

זײַנע צווייגן — ריזן־אַקסל,
פול מיט בראַדעווקעס באוואקסן.
ס'איז דער עלטסטער בויים מיסטאם —
סארא טיפער לאַך אין שטאם!
ווער קאַן וויסן, וויזן ער גייט
אין דער אונטערערד פארדרייט!
ווינט דען עמעץ אין דער טיף?
ווען מיר האַבן א שפּאַקטיוו?..

גיב דעם שטעקן:

טוק־טוק!
לאַז נאָר טאַן אף זיך א קוק!
ווער דו ביסט דאָרט, קום ארויס
אף א ווייץ כאַטש פון דיין הויז!
עפשער ביסטו דאָרט א האַז?

צי א פויגל לאנגע-נאָז?
עפשער גאָר א פיפערנאָטער?!
— ביסט אליין א פיפערנאָטער! —
שרייט פון דאָרט א שטימע אויס,
פאלט מיר שיר דאָס הארץ ארויס, —
צי די עכאָ קלינגט פון לאָך?
צי אן עמעץ קרימט זיך נאָך?!

1945

דער טשיזש

ווי מע האָט דעם טשיזש אין שטייג
געפעסטעט און געהיט!
נאָך איידער ר'האַט זיך אופגעכאפט,
שוין קערנדלעך פארשיט!

און וואסער פרישע צוגעגרייט,
דאָס מיסט אוועקגענומען,
אז גוט זאָל דעם דער אופשטאנד זיין,
און ווייל זאָל דעם באקומען.

די אלע ארבעט אַפצוטאָן
מ'האַט קיינמאָל ניט פארגעסן;
נאָר איינס האָט ער אליין געטאָן:
געזונגען און געגעסן.

נאָר איינמאָל האָט דעם פייגעלע
דער דרויסן שטארק פארשמעקט,
זיך דורך א שפאר א ריס געטאָן
צום פענצטער — און אוועק!

אן אומגעוויינטן קרייז געטאָן,
א ברייטן און נאָך ברייטער —
צעטומלט זיך אראָפּגעלאָזט
צו שפּערן אפּן לייטער.

זיי האָבן שטום אים פּלאַץ געמאכט
און כשאדיק-בייז געבלאָזט זיך.
נאָר אָט — א הויפּן ברעקלעך פאלט —
איז גלייך אהין געלאָזט זיך.

ס'איז שפּעטער הארבסט, מ'איז הונגעריק,
ס'נעמט דורך און דורך דער ווינטער,
און דאָ א קעסטקינד — נא דיר גאָר!
און ווער? א טשיזש א פעטער!

דער טשיזש לאָזט אָף א ברעקל זיך,
א שפּערל כאפט עס אויס.
ער פאקט א צווייטס — כאפט אונטער זיך
א צווייטס און רייסט ארויס...

דער טשיזש איז נעבעך אָפּגעוויינט
פון דרייסקייט און פון פלייס.
ס'האָט קיינער אים ניט צוגעגרייט —
שטייט דער טשיזש אָן שפּייז!..

1946

אז איך וועל אויסוואקסן

יענע, יענע לאַשעקעס
מיט די פּיכטע אויגן,
מיט די העלדזער גלאַנציקע
קנישעכדיק געבויגן.

יענע, יענע לאַשעקעס
מיט די שטארקע ציינער,
בא די הויכע קאַרעטעס,
אין די שטאלן ריינע.

יענע, יענע לאַשעקעס
מיט די איידלע גלידער,
שטעלט זיך נאַר א פּליג אף זיי,
טוט די הויט א ציטער.

יענע, יענע לאַשעקעס
מיט די פּיסלעך גרינגע,
ווען די שטאל מע עפנט זיי,
לויפן זיי און שפּרינגען.

שפרינגען און צערטויפן זיך,
אזש די ערד זיך טרייסלט,
יענע, יענע לאַשעקעס
קאַן איך ניט פארגעסן!

קאַן איך ניט פארגעסן גאַר,
ווי מע בייגט דעם רוקן,
ווען דער קאַניוך קומט אריין,
נעמט מען אים באַקוקן.

יענע, יענע קאַניוכעס,
וועלכע ריידן צערטלעך
מיט די ספריטנע לאַשעקעס,
מיט די הייסע פערדלעך.

יענע, יענע קאַניוכעס
מיט די וואַנצעס הארטע,
מיט די לייבלעך ווארעמע,
מיט די קורצע פארטעכס.

יענע, יענע קאַניוכעס,
וועלכע גייען פרייע
צווישן קעפ און קאַפּיטעס,
בא די פערד ווי פּייער,

האַבן גאַר קיין מוירע ניט,
צווישן זיי זיך רוקן! —
יענע, יענע קאַניוכעס
האַב איך ליב מעסוקן!

אך, אז איך וועל אויסוואקסן,
לאנגע הויזן טראָגן,
קום איך צו די קאַניוכעס,
און איך וועל זיי זאָגן:

„פינעף קינדער זיינען מיר,
שוועסטערלעך און ברידער,
אינע איז א פליערן,
צווייטער שרייבט שוין לידער,

דריטע איז א וועבערן,
נאָך אין שול דער פערטער,
איך דער סאמע פינפטער —
איך וועל זיין בא פערדלעך!

— אזא יאט א פריילעכער —
ווי ביסטו געוואקסן?
מיט אזוינע מוסקולן,
מיט אזוינע אקסלען!

אינעם קוק דערקען איך דיך:
ביסט פון פיאָנעריע!
נעם זשע זיך א פערד בא אונדז
און פאַר אין קאוואלעריע!

שפרינג איך אפן פערד און פלי,
פליען סאַסנעס, קליאַנען,
קום איך אָן און שפרינג אראָפּ:
— מארשאל בודיאָני!

אויב אף גוט מע לערנט זיך
און אף אויסגעצייכנט,
איז אין קאוואלעריע
קאן מען זיין פארעכנט?

מארשאל דרייט א וואַנצע זיך,
טוט צו מיר א שמייכל:
— וואקס נאך צו א קאפעלע,
וועסטו עס דערגרייכן.

— ווארטן? ווידער ווארטעניש?
— זאג נאָר, קענסט דען שיסן?
און צום זאַט־סטערעמעניע
גרייכסטו מיטן פיסל?

פלי איך גיך ארויס צוריק,
וואקס איך גיך און לערן,
אין קאוואלעריע וועל איך זיין —
א רייטער וועל איך ווערן!

1937

בריוו

שרייבט צו דעם אייניק די באבע א בריוו
אזש פון טיפן וואלד,
קאטשערעס, לאפעטעס שרייבט זי צו איר:
— קום צו פארן באלד.

וועווערקעס קלאפן אין פענצטערל מיר:
— מירען, מירען ברענג!
קום שוין צו פארן, איך וויל דיר שוין זען,
קום אראפ, מע בענקט!

ענטפערט די מירע דער באבען א בריוו
אזש אין טיפן וואלד.
שטעקעלעך, פלעקעלעך שרייבט זי צו איר:
— כ'קאן ניט קומען באלד.

כ'לערן זיך, כ'לערן זיך פליען אין היך,
איז אין צייט מיר ענג,
דיך און די וועווערקעס גלוסט זיך מיר זען,
גלוסט זיך שטארק, איך בענק.

כ'לערן זיך, כ'לערן זיך פליען אין הייד...
א מאשין איך פיר.
ס'וויילן פאשיסטן זיך לאָזן אף אונדז —
ווי געפעלט עס דיר?

איך נעם די מאשין,
איז טוט זי מיך פאלגן,
זי טראַגט מיך אהין,
ארוף צו די וואַלקן.

און העכער, צו ווינט,
צו פראַסטיקע שטרעקעס,
זי טראַגט זיך געשווינד
אין הימל אָן ברעגעס.

און שפּרינגען איד קען
אין וואַלקנס, אין שקוואַלן,
און, באבע, וועסט זען,
באם וואַלד וועל איך פאלן.

זאַסט קוקן, סע בליט
אין הימל א שירעם,
איז דאָס צו דיר פליט
דיין אייניקל מיריעם.

א גרוס דיר א פינעם
פון זין און פון טעכטער,

פון אייניקלעך דיִנע,
די וואכזאמע וועכטער.

פון שווימערס, פון רייטערס,
פון פליערס, פון גייערס,
פון פעסטע סאָועטישע
העלדן ארמייער.

1938

דער וואסער-גייער

איינמאל האָב איך זיך געבאַדן,
טיף אין וואסער זיך געבויגן,
אונטער וואסער האָב איך פֿלוצעם
אופגעפנט ברייט די אויגן.

כ'האָב דערזען א גרינלעך לאַנד,
מיט א העלן גרונט פון זאמד,
אומבאקאנטע פישלעך יאָגן,
לאַז איך גיך נאָך זיי זיך טראָגן.

נאָר סע פעלט מיר אַטעם אויס,
און איך מוז פון טיף ארויס.
כ'טו א שעפ מיט לונגען מונטער,
און איך טוק זיך ווידער אונטער.

כ'זע דאָרט ראַזע שלאנג-געוויקסן,
לאַנקעס אויסגעשפרייט מיט פֿליסן.
און וואָס טוען דאָ צוויי ביקסן,
טיף אין גראַז פארשטעקט די שפיזן?
כ'וואָרט זיי גרינג ארויסגעריסן,
פעלט מיר אַבער אַטעם אויס,
און איך מוז פון טיף ארויס.

אוי, דאָס וואסער-לאַנד געדענק איך,
נאָך די וואסער-טיפּן בענק איך,
אין אַ פּלאַט-שול כּוועל אַרײַן —
כּוועל אין טיף אַ גייער זײַן.

אַ סקאַפּאַנדער וועל איך טראַגן,
אַפּן גרונט וועל איך זיך יאַגן
און וועל אַנטרעפּן דאָס אַרט,
ווי סע לײַגן יענע שיפּן,
די פּאַרזונקענע אין טיפּן,
און זיי אופּהייבן פּון דאָרט.

כּווער די וואסער-וועלט געווירע:
פּון געבוירן און פּאַרלוירן,
פּון געמינערט און געמערט,
פּון די גרונט-קוואַלן, וואָס פּליסן,
כּווייל אַזוי די סוידעס וויסן,
און דערצײלן זיי דער ערד!

1934

רויטע רייטער

רייטן רויטע רייטער,
וויגנדיק זיי רייטן,
דינע פיס בא פערדלעך
צאקנדיק זיך בייטן:
צאק, צאק,
צאק, צאק.

אף שטיינערנעם ברוקיר,
די פיקעס אין דער לופט,
פארויס דער קאמאנדיר.

יאטן אין די זאטלעך —
רייטן רויטע העלדן,
יאטן פון זאוואדן,
יאטן פון די פעלדער —
צאק, צאק,
צאק, צאק.

זיי קוקן אין דער ווייט,
די פיקעס אין דער לופט,
די ביקסן אף דער זייט,

קלאפן אף פלאסטער,
קאָפּיטעס סע קלאפן,
קאָפּיטעס די פעסטע
פלאסטער-שטיין באטאפן.
צאָק, צאָק,
צאָק, צאָק.
די צוימען אין דער האנט,
די פיקעס אף פאָרויס —
צום ראנד פון אונדזער לאנד!

1932

צוגאסט

ניאָוויאַ, פּערדל,
העץ־העץ, פּורל,
גיכער אינעם וואַלד אַרײַן —
צו דער באַבע מירל!

דאָרטן וואַקסן דעמבעס,
שוועמעלעך און גראָזן,
דאָרט — אַזעלכע פּויגלען
מיט אַזעלכע נאָזן!

בא די גרויסע דעמבעס
שפּאַנט ארום די באַבע,
ווי אַ קלייניק הינדעלע,
אַ הינדעלע אַ ראַבע.

דאָ איז אין די וועלדער
כײַעלעך גאָר קליינע,
מיט דער באַבען איז מען
זייער גוטע שכינים.

ס'פיקסל צו דער באבען
קומט אמאל אף פראקעס,
מוז מען שוין פארבעטן
אויך א פאר איזשאקעס.

אָפגעווישט די וואַנצן,
אויסגעלעקט די שיסל,
בלייבט מען פאר גרויס פריינטשאפט
זיצן נאך א ביסל.

אז איך קום אהינצו,
הערף קאבאקעס שיינן,
האַט די באבע מיסעס,
מיסעס צו דערציילן.

שיקט מיך צו דעם ברונעם,
אין עמער איז א לעכל,
ריר איך אן דאָס וואסער,
רעדלט עס און שמייכלט.

— באבע, ס'רינט דער עמער!
שריי איך. הער איך זאָגן:
— זוען ס'א גאנצער עמער,
ווי וואָסטו דערטראָגן?

גיט זי הייסע פראקעס,
האלט איך אין איין באָזן,
גיי איך זוכן לעכער,
ווי עס וווינען האָזן.

ניאָוויאַ, פּערדל,
העץ־העץ, פּורל,
גיכער אינעם וואַלד אַרײַן —
צו דער באַבע מירל!

1931

דאָס פּערדל פּון באַנאַכט

געקומען צו פּאַרן
דער פּאפּע באַנאַכט,
ער האָט פּון דער ריזע
א פּערדל געבראַכט.

א פּערדל אזא מינס,
ווי מאַקס האָט געוואָלט:
דער קאַפּ און די טלאָען
מיט שוואַרצן געמאַלט.

ניט פּאַשעט מיט שוואַרצן,
נאָר טאַקע לאַקירט,
און טאַקע דאָס ציימל
מיט זילבער באַצירט.

אזא מין וויל מאַקסל
שוין זייער פּון לאַנג,
אַט שטייט עס, דאָס פּערדל,
אַריין אָף דער באַנק.

און קוקט זיך אף מאקסלען,
סע ווארט און סע קוקט,
נאָר מאקסל ווייסט גאַרניט,
ער שלאָפט און גענוג!

פארטאָג ערשט דערזעט ער,
צעשרייט זיך ניט שיר:
— סע דאכט זיך, א פערדל
פארלאָפן צו מיר!

וואָס איז עס, א כאָלעם
צי טאקע א פערד?
ער רייבט זיך די אויגן
און קוקט אלץ און קלערט.

און באַד מיט די הענטלעך
א פריידיקן פאטש:
— סע גאַר ניט קיין כאָלעם!
ס'א גאנצער פערדאטש!

אראָפ און געכאפט עס
און טוט עס א פיר,
א ציטער טוט מאקסל
בא יעדן זיין ריר.

א קאַפ — איז א קאַפ,
און אן עק — איז אן עק!
באקוקן די פיסלעך
ער לייגט זיך אוועק.

סע גייט, אז מע שלעפט עס!
סע שטייט, אז מע וויל!
און אויב עס צעלייגן,
איז ליגט עס דיר שטיל.

פירט מאקס דאָס פערדד,
די מאמע ער וועקט.
ער גייט צו צום פאפע,
ער רייסט אים די דעק.

זיי זינען פארשלאָפן
און ענטפערן קוים:
— מע זעט ניט דאָס פערדד!
מע זעט ניט די צוים!

איז פירט ער עס ווייטער,
זיין פערדעלע פירט,
און קלאפט מיט א הענטל
דעם שאַכן אין טיר.

סע ליגט נאָך דער שאַכן,
פון בעט פרעגט ער: — ווער?
— איך וויל דיר באווייזן,
באווייזן מיין פערד.

— איך האָב עס געזען...
מיין טיר איז פארמאכט.
— דו האָסט ניט געזען,
ס'א נייס פון באנאכט!

— איך קען עס, דיין פערדל,
איך קען עס גענוג.
— דו קענסט עס ניט, קענסט ניט.
אָט טו נאָר א קוק!

— איך זאָג דיר, איך קען עס,
אָט הער, אז איך קען:
איין קאָפּ האָט דיין פערדל.
— ווי ווייסטו עס דען?

— הער ווייטער, דיין פערדל
פיר פיסלעך פארמאָגט!
— פיר פיסלעך? פיר פיסלעך!
ווי ווייסטו עס, זאָג?

פארכידעשט איז מאקסל,
פארכידעשט און קלערט:
„ער האָט ניט געזען
און קען עס, מיין פערדל!

ווי קאָן ער עס קענען?
אז ס'איז גאָר בא מיר!“
און מאקס, א פארקלערטער,
קוקט שטיף אף דער טיר.

1938

קאבאקעס

אפן גרויסן גארטן,
אפן געזין פעלד
איז בא דער באבע שלאק
אויסגעוואקסן דער גרעסטער קאבאק.

קנישעס וועט זיין אן א סאך,
פארן גאנצן דאָרף.
מע וועט באקן און באקן —
און די קערלעך
קיינמאָל ניט דערקנאקן.

גייט די באבע דעם קאבאק
צום ביידל אריבערפירן,
קאָן זי אים ניט רירן.
שטופט זי, דרייט זי, די באבע,
און פארלירט א שקראבע.

לויפט צו דער זיידע צום קאבאק
און זאָגט:
„אזא מין נעמט מען אין א זאק“.

און ער באשפּײַט די הענט
און טוט זיך א פארנעם צום קאבאק —
ווערט באַלד זײַן העמד צעקנאַקט!

קרעכצט די באבע:

קכא־קכא,

געזען א קאבאק אזא!
כאַטש פֿאַן אים דאָ פֿיגן, דעם בער,
און ברענג אים דאָס בײַדל אהער!
און דער זיידע קרעכצט פארשעמט:
אומזיסט, אומנישט צעקנאַקט דאָס העמד.

פלוצעם וואקסט א כעוורע אויס,

און איינס א יאטל,

אזוי די גרייס,

שרײַט:

— אָט א קאבאק!

באבע, מיר וועלן דיר העלפן אים שײַלן,
און דו וועסט מיט שטיקלעך
אונדז אלע באטיילן.

דאָ האָט די באבע געזאָגט פארטראכט:
כ׳וואָרט אייַך אפילע נאָך קנישעס געמאַכט.
נאָר? כ׳קאָן אים ניט רירן פון אָרט!
איז דאָס יאטל אוועק צום געצעלט
און געבראַכט א האק,
און האקט און האקט אין קאבאק
און צעקנאַקט.

פאר פרייד האָט די באבע

פארלירן די צווייטע שקראבע.

פארגעסן אין העמד האָט דער זיידע,
זיי האָבן א נעם געטאָן ביידע
און מיט הענט און מיט זאק
אריבערגעטראָגן דעם גאנצן קאבאק.
אַנגעפילט די מולטער אין דער שטוב
און פאר דער שטוב א פולן גרוב.
אזויפיל איז געווען קאבאק.

פאר מענטשן אָבער
איז ער ניט געווען געשמאק.
נאָר די קו און די כאזיירים
האָבן דעם קאבאק
געריסן פון די פינגער.
אדץ באַלעקט זיך מיט די צינגער
און ניט געקאָנט פארגעסן גאָר.
און קלאָר:
זיי האָבן דעם קאבאק געפרעסן
קימאט א פערטל יאָר.

1931

לעמל ראטעוועט די מילך

די מאמע גייט אהיים,
לויפט לעמל איר אנטקעגן:
— איי, מאמע, איז געשען,
דו זאלסט שוין גארניט פרעגן!

א מניזעלע אריין איז
אין מילך, אין גרויסן טאָפּ:
סע שווימט, סע הייבט זיך, רייסט זיך
און פאלט צוריק אראָפּ!

— האַסטו ניט לאנג געווארט
און דאָס ארויסגעשארט?
— נאָך וואָס? איך האָב אין טאָפּ
די קאָץ אריינגעשפארט!

1933

פון בעמבע קיין דרעמבע

אינמאָר האָט לעמל
געלאָזט זיך אין וועג,
פון בעמבע קיין דרעמבע
אין לענג מיטן ברעג.

די באבע פון דרעמבע
האָט קנישעס געגרייט.
דער רייעך פון זיי
אזש קיין בעמבע דערגייט.

האָט לעמל געלאָזט זיך
קיין דרעמבע פארנאכט.
געגאן און געגאן
און פון קנישעס געטראכט.

און מיד שוין געוואָרן —
האָט ער זיך געלייגט,
אף איבערצושלאָפן
די נאכט אפן וועג.

נאַר לעמל האָט מוירע
פארפלאַנטען דאָס אָרט,
אַ דאָז איז בעמבע,
און דרעמבע איז דאָרט!

נו, שטעל איך א סימען
באם קוסטיקל בעז:
די שיכלעך קיין דרעמבע
איך שטעל מיט די בעז...

ער טוט אויס די שיכלעך
און שטעלט זיי אוועק.
און פייגט זיך, דעם קאַפּ
מיטן רעקל פארדעקט.

פארטאָג גייט א ביקל
אף פאשע ארויס...
און טוט מיטן שטערן
די שיד א דריי אויס.

און גייט זיך זיין וועג דאָרט,
און לעמל דערוואכט,
„אַ, גוט, וואָס דעם סימען
האָב איך מיר געמאכט!

די שיכלעך מיר ווייזן
דעם וועג מיט די בעז!
באלד קום איך קיין דרעמבע
און קנישעס איך עס...“

לאַזט לעמל אין וועג זיך
און גייט זיך און גייט.
און זעט, אז אין דרעמבע
דאָס בעמבע גאַר שטייט!

די בעמבענער שטיבלעך,
דער ברונעם, די הינט!
ס'איז דרעמבע? צי בעמבע?
ווי בין איך אצינד!

ער קוקט אף די שטיבלעך,
ער קוקט אף די שיד:
ס'איז דרעמבע? צי בעמבע?
ס'איז איך צי ניט איך?

1945

לעמלס מאטאָנע

און איינמאָל האָט לעמל באטראכט די לעוואָנע,
נו, איז זי אים זייער געפעלן.
— אַ, דאָס, — זאָגט ער, — קויף איך דער שטוב א מאטאָנע,
איך וועל אפן קוימען זי שטעלן.

אַ, פּיִיקעלע, פּויק,
אַ, קיִיקעלע, קויק.
אַ, דאָס איז מיר זייער געפעלן!

* * *

— הער, מאמע, — זאָגט לעמל, — ס'א מארק־טאָג אף קארשן,
גיב געלט, כ'וועל אף אינגעמאכטס קויפן.
— נו, גיי, — זאָגט די מאמע, — דעם עמער נעם, טאכשיט.
נאָר זע, פאר די פערד זאָלסט ניט לויפן.

אַ, קיִיקעלע, קויק,
אַ, פּיִיקעלע, פּויק,
אזוינס ווי אזעכס כ'וועל קויפן!

* * *

אין מארק, בא א שטעלכע, פרעגט לעמל מיט מוירע:
— לעוואָנעס פארקויפט איר, רעב קרעמער?
— א שייַלע, — זאָגט יענער, — צי כ'האַב אַדי סכּוירע!
פארנאכט קום, נאָר לאַז מיר דיין עמער.
אַ, פייקעלע, פויק,
אַ, קייקעלע, קויק.
געפאקט כ'האַב דעם עמעסן קרעמער!

* * *

ווארט לעמל ביז נאכט, און דער קרעמער באווייזט זיך,
דעם עמער טראָגט צו א פארדעקטן,
ער דעקט אָפּ די דעק — א לעוואָנע אין וואסער
טוט ליכטיק פאר אים זיך אנטפלעקן.
אַ, קייקעלע, קויק,
אַ, פייקעלע, פויק.
ער טוט זי באַרד ווידער פארדעקן.

* * *

און לעמל באצאלט, נעמט דעם עמער דעם שווערן,
ער טראָגט אים אהיים, א באגליקטער,
און היט זיך אין גאנג מיטן פוס אים ניט שטערן,
ער ברענגט אים אין שטוב א דערקוויקטער.
אַ, פייקעלע, פויק,
אַ, קייקעלע, קויק!
זע, מאמע, נו, זע, ווי סע גליקט מיר!

ער דעקט אָפּ די דעק. — אוי, טאַטע־לעך מײַנע,
גאַר וואַסער — נײַטאָ די מאַטאַנע!
די מאַמע פּרעגט ביטער: — די קאַרשן וווּ זײַנען?
פּרעגט לעמל: — וווּ איז מײַן לעוואָנע??
אַ, קײַקע־לע, קויק,
אַ, פײַקע־לע, פויק!
אַט האַסטו דיר לעמלס מאַטאַנע!

1939

אכאכי

אינעם טאטער־דאָרף באַם טײַך
איז אַ מיידעלע דאָרט דאָ.
אַ מיידעלע, אַ דריידעלע,
אַכאַכי הייסט דאָס מיידעלע.
קיין זיבן נאָך נײַטאָ.

אַײנמאַל בין איך אַף שפּאַציר
אַפֿן באַרג געגאַנגען.
כײַזע אַ שײנע זאך פאַר מיר,
כײַזע אַ פאַר זיך ראַנגלען:
אַ ברעקל קינד, אַ גרויסע קו,
און אײנס דאָס צווייט לאָזט נײַט צורו:

די קו ווײַל פּרעסן נאָר פּאַרקי,
נאָר ס׳ווײַל דאָס קינד נײַט לאָזן.
— די מײַלעך וועט דאָך בײַטער זײַן,
דו זוך דיר זיסע גראָזן!

דאָס קינד איז קליין, די קו איז גרויס,
נאָר פירן פירט דאָס קינד דאָך אויס.

איך קוק זיך צו: ווער איז עס דא?
מיין מיידעלע, מיין דריידעלע,
אכאכי הייסט דאס מיידעלע.
קיין זיבן נאך ניטא!

* * *

איינמאל זע איך פון דער ווייט —
אוי, א בערגל רוקט זיך!
וואס? מיט פיס א בערגל גייט?
האב איך שטארק פארקוקט זיך.
איך זע, סע גאר א פאק מיט היי
און גייט אף קינדער־פיסלעך צוויי.

א קינד דעם פאק טראגט אפן קאפ
און מיט קיין הענטל האלט ניט.
דאס דריבנע גענגל וויגט זיך גרינג,
דער פאק זיך האלט און פאלט ניט.

דאס קינד איז קליין, דער פאק איז גרויס,
דאך קומט דאס קינד אן הענטלעך אויס!
איך קוק זיך צו: ווער איז עס דא?
מיין מיידעלע, מיין דריידעלע,
אכאכי הייסט דאס מיידעלע,
קיין זיבן נאך ניטא!

* * *

איינמאל קום איך צו דעם טיין,
זע איך, מענטשן קוקן:

ס'באָדט א קליינס א קלענערס נאָך,
טוט אין טײַך עס טוקן.
און בערײַש וואשט און ווישט און רײַבט,
דער אוילעם קוקט און נאכעס קײַבט.

דערנאָך ערשט גייט די שווערסטע זאך:
דעם קינד די הייזלעך אָנטאָן.
— דאָס רעכטע גיב, דאָס לײַנקע גיב.
נאָר ברעקלעך פיסלעך פלאָנטען.

ניט דאָס ארײַן, ניט יענץ ארויס —
די האָרעוואניע איז גרויס!
איך קוק זיך צו: ווער איז עס דאָ?
מײַן מיידעלע, מײַן דריידעלע,
אכאכי הייסט דאָס מיידעלע.
קיין זיבן נאָך ניטאָ!

* * *

איינמאָל הער איך אין א סאָד,
קינדער דאָרט פארברענגען,
איבער זיי פון נוסנבוים
גרינע באַנקעס הענגען.
און איינס א קינד מיט ווערטלעך שיט
און לאַכט, און אלע לאַכן מיט.

די קינדער קאטשען זיך פאר פרייד
אין טיפן גראָז, אין פעטן,
און מאַנען: נאָך און נאָך דערצײל!
דאָס קליינס לאָזט זיך ניט בעטן.

דאָס קליינס דערציילט, דאָס לאַכן ברויזט,
און ווערטלעך לאָזן זיך ניט אויס.
איך קוק זיך צו: ווער איז עס דאָ?
מיין מיידעלע, מיין דריידעלע,
אכאכי הייסט דאָס מיידעלע.
קיין זיבן נאָך ביטאָ!

* * *

ניט אכאכי הייסט זי גאַר,
איר נאָמען איז פיזליא.
א מיידעלע, א דריידעלע,
א דרייסט, א טייער מיידעלע,
א לאכערקע אזא.
און וויל זי האָט אזוי געלאכט,
האַב איך א נאָמען צוגעטראכט —
א כ א כ י!

1939

פּרילינג און זומער

פון אונטער מאַסקווע בין איך ערשט געקומען —
אוי, סארא פּרילינג עס קומט דאָרטן פּאַר!
די וועלדער אין גרינס שוין, די פליינען — אין בלומען,
באַטאַג זינגט אַ כאַר, און באַנאַכט זינגט אַ כאַר!

באַטאַג אַ קאַפּעלע, באַנאַכט אַ קאַפּעלע,
מיט קוק פונעם קוקוק, דעם דערגאַטשס געשריי,
דער ווייץ פון טשערעט מיט זיין אַוכקענדער קעלע
און צווישן, אין קאַן, און מיט אַלעמען זיי —
די ווונדער־געזאַנגען פון סאַלאָווי.

און דאָ איבער מאַסקווע האָט היינט זיך באַוווּזן
אַריבערן רויטן פּלאַץ, אינעם בלאָץ,
אַן ענגע כאַוורייַעלע אייַליקע סטריזשן —
הייסט עס, דער זומער איז שוין דאָ.

1944

א וויגליד

מאמעלע מיין, מאמעלע מיין,
שלאף שוין איין, שלאף שוין איין,
איך וועל דיר דערציילן א מיסעלע בארד,
ווי איך בין, דיין זונ, געגאנגען אין ווארד,
געגאנגען אין ווארד צו האקן די שטאמען,
צו מאכן א שיף צו שווימען אף יאמען,
די ביזע אקולן צו קלאפן,
די פישעלעך גאלדענע כאפן.

ווי איך בין, דיין זונ, אריין אינעם ווארד
און האק אין דעם בוים, און דעם בוים איך צעשפאלט —
באוויזט זיך דער האז און זאגט מיט געבייזער:
— איך בין אינעם ווארד דער שרעקלעכער קייסער,
דו זאלסט מיינע וועלדער ניט האקן,
איך פרעס דיך אף ביידע פאר באקן!

— אנו נאר, דו האזל-קאפאזל, קום הער,
אנו, לאמיר פרווון, ווער וועמען, ווער-ווער...
דערשרעקט זיך דער האז און קומט שוין ניט מער!

באוויזט זיך דער פוקס און הייבט אָן צו שפּרינגען:
— געפּעלסט מיר, קום הער, איך וועל דיך פּאַרשלינגען,
דו ביסט א געשמאַקער, א גוטער,
איך וועל דיך פּאַרפּרעגלען אָף פּוטער...

— אנו נאָר, דו פּיקסל-קאַפּיקסל, קום הער,
אנו, לאַמיר פּרוּוון ווער וועמען, ווער-ווער...
אַנטלויפט ער, דער פוקס, און ווייזט זיך ניט מער!

נאָר דאָ קומען אָן די וועלף און די בערן,
מע בילט און מע בריילט — מעשוּגע צו ווערן!
די שרעקלעכע ציינער זיי ווייזן,
מע גייט מיך אָף שטיקער צערניסן,
די שוּנגען, די צונגען ארויס און אריין —
מאַמעלע מיין, אוי, מאַמעלע מיין?

האַט לענין דערהערט, וואָס עס טוט זיך אין וואַלד,
האַט לענין א טאַנק ארויסגעשיקט באַלד,
דער טאַנק האָט די כּייעס צעשלאָגן —
און מיך צו דער מאַמען געטראָגן...

מאַמעלע מיין, מאַמעלע מיין,
שלאָף ניט איין, שלאָף ניט איין.

איך וועל דיר דערציילן, ווילסט וויסן מיסטאם,
ווי איך בין, דיין זונג, געשוּומען אין יאם,
געשוּומען אין יאם צו זען די ברייטן,
צו קוקן אין טיף, צי וואקסן דאָרט קווייטן,
די בייזע אקולן צו קלאפן,
די פישעלעך גאַלדענע כאפן!

אזוי ווי מײַן שיף אין די כוואַליעס איך שטויס,
אזוי ווי איך צי א גאַלדנס ארויס,
באווייזט זיך א ראק, ער דרייט מיט די צוואנגען:
— איך שלעפּ דיך אין גרונט, איך נעם דיך געפאנגען,
סע וועט דיר ניט העלפן קיין קלאַגן —
מיט מיר קאָן זיך קיינער ניט שלאָגן!

— אנו, נאָר, דו ראקל־קאבאקל, קום הער,
אנו, לאַמיר פרווון, ווער וועמען, ווער־ווער...
דערשרעקט זיך דער ראק און ווייזט זיך ניט מער!

און דאָ ווי א בארג דער וואלפיש באווייזט זיך,
ער רייבט זיך אין שיף: אין קאַפּ, זאַגט ער, בייסט זיך,
סע קיצלט מיך שטארק אין די אנגלען,
מיר גלוסט זיך מיט דיר זיך צו ראנגלען!

— אנו נאָר, דו פעמפיק, אנו, קום אהער,
אנו, לאַמיר פרווון, ווער וועמען, ווער־ווער...
באהאלט זיך דער וואלפיש און ווייזט זיך ניט מער!

נאָר דאָ קומען אַן רעגנס און ווינטן,
זיי כאפן מײַן שיף, און שטיקער זיי שינדן,
דער יאם ווערט מיט בערג און מיט גריבער,
אַט קערט זיך מײַן שיפעלע איבער.
די גריבער די פינצטערע שלינגען מיך איין —
מאמעלע מײַן, מאמעלע מײַן!

האַט לענין דערהערט, וואָס עס טוט זיך אין יאם,
האַט לענין געשיקט אזא הידראָפּלאַן,
ער האַט יענעם שטורעם צעשלאָגן —
און מיך אינעם קרעמל געטראָגן.

מאמעלע מיין, אוי, מאמעלע מיין,
מע עפנט די טיר, און ווער קומט אריין
און הייבט מיך ארוף צו זיך אף די הענט,
צו זיך אָט אזוי, ווי פאפע מיך נעמט,
און פרעגט מיך אלץ אויס, וואָס טוט זיך אין יאם,
נו טרעף, ווער דאָס איז? דו ווייסט שוין מיסטאם!

1939

עזרע און דער בוהיני

— עזרע, עזרע, ווו איז עזרע?
ס'רייסט דער בוהיני זיך פון שטאל!
קום ארויסעט פארן טויער,
מיטן בייטשל טו א קנאל!

אָפּגעריסן זיך דער בוהיני,
זיך פון הויף געטאָן אַ לאָז.
רעוואַוואַ! דער רינג פון אייזן
באַמבלט זיך אין פּיכטער נאָז.

שפּאַנט דער בוהיני, שפּאַנט פּאַמעלעך,
טוט אַ רעוואַרייַן אין טאָל,
ענטפּערט נאָר דער באַרג, דער וואַלד נאָר
מיט אַ היכץ, אַ ווידערקאָל.

רעווע היילכט אין טעפּ, אין פעסלעך,
רעווע טרייסלט מיטן הויף,
שפּילט דאָס קליינזאָרג, שפּילט אין דרויסן,
וואַרפט די שפּילן און אַנטלויפט!

הינטער ווענטלעך, אונטער דעכלעך,
הינטער קאמערן אוועק,
שטופן קינדער זיך, זיי קוקן,
ווי דער אַקס די ערד באשמעקט.

שטופן קינדער זיך בא שפארעס,
און סע טוט זיי הארציק וויי:
אלע שפילעכלעך געבליבן
דאָרט, אף העפקער שטייען זיי.

ביידע הינטלעך איינגעשפאנטע,
איצט צערניסן זיי דעם שפאן!
שפרינגען אף דער מיל, הינטלאקעס,
און צעדרייען דעם באשטאן!

אוי, די ציג עסט אוף די דעכלעך,
'זעלכע געלע, פון קאבאק,
זעט, די קעצלעך, איינס דאָס צווייטע
אפן פארקן! באַך! קנאק!

זעט, פון זאמד דער קליינער טראקטאָר,
און דער קלוב פון שטרוי טשערעט,
שטייען שטארקע, גוט געשלאָסן
אַטשערעט מיט אַטשערעט!

טוט דער בוהיי נאָך א רעווע,
טוט מיט אלעמען א וואָרף,
קיינער גייט אין גאס ניט, קיינער,
ווייל דער בוהיי שפאנט אין דאָרף.

לויפן קעבלעך, לויפן אויפעס
אין די הויפן גיך אריין;
טיו־טיו־טיו — די קעפ זיי שטרעקן,
אין דעם רעוו מע הערט זיך איין.

שפאנט דער בוהיין גאנץ פאמעלעך,
הייבט די פיס און שטעלט אוועק,
פאָרנט פאָכעט אום דער גוידער,
הינטן וויגט זיך אום זיין עק.

און די הערנער — שטאַלץ און מעכטיק,
יעדער גליד א זונג, א טראָפּ:
טראָגט די זון צווישן הערנער,
טראָגט די זון זיך אפן קאָפּ.

זון, א רויטע באם פארגייען,
זיצט אף בוהיין, און זי קוועלט,
גיסט איר רויטקייט אף זיין רוקן,
און פון איר — אף האלבער וועלט!

אינעם סטעפּ, בא אלמא־אטא,
האַט געקויפט אים דער קאַלווירט,
אין וואגאָן, פאר אים באזונדער,
האַט מען אים אהער געפירט.

ווער האָט אים געוואָלט באַלייטן
אינעם לאנגן ווייטן פאָר?
נאָר דער עזרע, אונדזער עזרע,
לעבן זאָל ער לאנגע יאָר!

גאַר א קורצינקער איז עזרע,
גאַר זײַן רויטע באַרד איז לאַנג,
אונטער בוהײַס בויד גײט דורך —
צו פארשפּאַרן זיך א גאנג.

ווען ער דארף דעם בוהײַ וואשן
און צום רוקן נײַט דערגרייכט,
שטעלט ער צו צו אים א לײטער,
און ער וואשט — אזש יענער קרעכצט.

שרײַען שנעקלעך: — עזרע, עזרע,
זאָג דעם בוהײַ עפעס־וואָס!
ער האָט אַנגעשטעלט די הערנער,
ווי א בלאַז־זאק בלאַזט די גאַז.

וואָס איז ער ארויס אין דרויסן?
איז דער הויף, די שטאַל אים ענג?
קאָן דאָך דעכלעך אונטערהײבן,
שפּארן ווענט אף ברייט און לענג!

און ווער טראָגט אים אונטער עסן?
עסט ער פון א צעבער דען?
און ווער קען אים נעמען צוימען,
ווער דעם בוהײַ צוימען קען?

און דער בוהײַ שפּאַנט אף עזרען,
הײבט אים און באַד, זעצט אין דר'ערד.
אַט צעטראָגט ער אים אף שטיקלעך:
זיבן עזרעס, צוואנציק בערד!

ווייסעך וואָס! אנטקעגן בוהיִן
שטייט זיך עזרע אף זײַן אָרט, —
שטעלט זיך אָפּ פאר אים דער בוהיִן,
בייגט דעם קאָפּ אָן פאר זײַן באַרד.

גלעט די באַרד זיך אונדזער עזרע:
— קונדעס, דו, וואָס מאכסטו שטיק!
און דער בוהיִן מרוקעט שולדיק
און —
לאַזט זיך נעמען אפן שטריק.

1928

באם יאם

1

שלאַגט שוין דרײַ טעג
דאָס וואסער אין ברעג,
ווארפט נאַכאנאנד
שטיינדלעך און זאמד.

בלאָזט זיך דער יאם
און שפרייט זיך און גרויסט,
די שיפלעך אוש טאנצן!
ער שוימט, און ער בריילט
אף ברעגעס ארויס,
ניט אנדערש — ער וויל
די ערד אינגאנצן!

2

טוען די פישערס,
וואָס פישערס באדארפן —
מע שרעקט זיך דען איבער,
וואָס יאם נעמט זיך ווארפן

די שיפלעך, די פישערס
און שרעקט זיי און ברומט?
זיי שווימען באקומען
די פיש, וואָס זיי קומט!

גיכער, דער פיש גייט —
כאַטש שעפ מיטן יאַלעם!
ווער סע פארשפעטיקט,
וועט כאפן אין כאַלעם,
ווער סע פארשפעטיקט,
וועט בלייבן באם נאר!

3

אף די זאמדן אפן ברעג
שפילן זיך די קינדער,
צום פאפירן־קאָפּ אן עק
האלטן זיי אין בינדן.

ס'איז אן עק — אזויאָ לאַנג!
אך, וועט דאָס שוין זיין א שלאנג —
פאָדעם איז פאראנען
ביז די אַעראָפּלאַנען!

קומט א יאטל פון ארטעל:
הענט אין קעשענעס פארלייגט,
פאר די קינדער זיך א שטעל,
און מיט טיפן באס ער פרעגט:

— כעוורע, איצט א שפיל אזא?
איצט, אצינדער?

וואָס זײַנען מיר, קאמסא
צי ארטעלסקע קינדער?!
סע גייט דער פיש —
און איר — א שפּיל!
סע גייט דער פיש —
פארווארפט די נעצן!
דערנאָך זיך שפּילן זעצן!

4

די כאַפּטעס סקומברײַעס
אין קוישן זיי ווארפן.
די פישעלעך צאפלען,
זיי בליצן, ווי שארפן.
מע בליצט מיט די לייסקעס,
מע עפנט די פייסקעס,
ווייל שווער זיי פארטראַגן
די טרוקענע וועלט.
די זשאברעס זיי הייבן,
ווייל אַטעם זיי פעלט,
ווייל ביטער איז לייגן
אין קויש אין געפענג.
דער יאם אין די ברעגעס
שרייט אויך — ס'איז אים ענג!
עס ציען די פישערס
די נעצן די פולע,
און קינדער דערווארטן
א שלאנג, אן אקולע
צי עפעס אן אנדערן
גאזלען פון יאם —

ס'איז קארג אינעם יאם־טיף
ביזוונדער פאראן?
סע טרעפט זיך, מע פאקט דאך
אמאָל, מע געפינט —
איז זאָל זיך עס טרעפן
פאר קינדער אצינד!

5

דאָס גרויסע וואסער
שווימט און ראשט,
מיט כוואליעס־בערג
אין ברעג עס פאטשט.
עס שוימט און דרייט
דעם זאמד, דעם שטיין,
און קלינווארג באַדט זיך
דאָרט אליין!

דער יאם — א שלעפ,
דער יאם — א הייב.
א טראַג צום ברעג
דאָס קינדער־דרויב,
א שמיץ צום ברעג,
און באַד פארשלינגט —
די קינדער זינען
גרינג און פלינק.
ווי גרינג מע שפרינגט
אריין, ארויס!
די פרייד איז שטארק,
די שפיל איז גרויס!

1932

פּרײַנט

געקומען דרײַ פּרײַנט מיט א ראש צו דעם יאם,
דרײַ ייִנגלעך — ברוין ווי ברויט.
זיי ברענגען א הונט, און א שיפּל אין האנט,
די זעגען פון שיפּל — רויט.

די העמדלעך אראָפּ און אין יאם אף דער גיך,
די פינעף באזונדער צעשפּרייט,
„פּיראַט!“ — רופט דעם הונט יעדער איינער צו זיך,
די שיף מיטן ווינטל גייט.

דרײַ פּרײַנט פּאַטשן דרייסט און צעוויגן דעם יאם,
„פּיראַט“ גאָך זיי שווימט גיך.
דרײַ פּרײַנט טוקן אונטער, פאַרשווינדן פון יאם,
און „פּיראַט“ ווערט אויסער זיך!

פאַרשווינדן דרײַ פּרײַנט, נאָר סע האַלט זיך „פּיראַט“ —
ער קען זיי, די ייִנגלשע שטיק;
זיי וועלן אין אָפּגרונט דאָרט ווערן מאט
און מוזן ארויס צוריק.

דאָך אומרויק ציטערט דער וואָלפישער קאַפּ,
דער בליק איז יעסורים־פול:
דער ברעג איז אים פוסט, און דאָס שיפּל איז אָפּ,
און ס'מאכן די פּריינט אים דול.

נאָר שווימען ער שווימט ניט ארויס אפן ברעג,
ביז ס'קומען ניט אוף די דריי.
ווערט פּרייעך אפּסנני, און א שפּיל גייט אוועק
מיט כוואַיעס א פּאַטשעריי!

דאָס שיפּל מע כאפּט און ארויס מיט געשריי,
דריי יינגלעך — ברוין ווי ברויט.
א לייג זיך אין זאמד, און „פּיראַט“ לעבן זיי,
און די שיף מיט די זעגלען — רויט!

1935

די ליד וועגן קאמאנדיר

איך האָב דערזען דאָס מיידעלע
באם אָנהייב פעלד, פארנאכט.
ווי זי האָט בא אן אַזשען־בוים
אזוי געשמאק פארבראכט.

סע ליגן לעבן אַזשען־בוים
א מעסער און א זאק,
ווייזט אויס, אן ארבעט האָט זי דאָ —
דערווייַל דעם בוים געפאקט.

זי כאפט די העכסטע צווייגן אָן,
צום קלעטערן ניט פויל,
זי פליקט די שווארצע אַזשענעס —
געפאקט — און גלייך אין מויל.

די ציין, דאָס מויל, די פינגער — שווארץ
און קלעפיק זיס פון זאפט.
און פלוצעם פון דער הייך דערזעט
א זאך און ווערט פארגאפט:

בא די קאַלכאַזנע קאווענעס
דערזעט זי יינגלעך צוויי.
די קאוונדלעך ניט פארטיקע
גאזראַניש פליקן זיי.

אז זי האָט זיך צעשריגן עס,
אז זי האָט זיך צעקאסט,
אז זי האָט זיך אַ לאַז געטאָן
פון בוים מיט רויש און האסט:

— גאנאָוים, פוסטעפאסניקעס,
זאָל אַפּדארן די הענט!
איר מיינט, איך וועל אייך שאנעווען —
פארסארפעט ווערט, פארברענט!

איך האָב געהערט דאָס מיידעלע
אין אָנהייב פעלד, פארנאכט,
„אוי, אַ ביטער מיידעלע!“
האָב איך באַ זיך געטראכט.

„אוי, אַ גיפטיק צינגעלע!“
האָב איך באַ זיך געקלערט.
אוועק זיינען די כעוורעללייט,
און זי האָט אופגעהערט.

זי כאפט זיך צו די גראָזן גיך,
דאָס גראָז — זי שניידט עס אָפּ,
פארכאפט עס ביז, סע שפרינגען אזש
די צעפלעך אפן קאָפּ.

אוי, א קליינס, א בייזערדיקס.
און ארבעט אזוי פלינק!
און מיטאמאל דאָס מיידעלע,
דאָס מיידעלע — סע זינגט!

אריבער גראָז זיך בייגנדיק,
די הענטלעך פּליען גרינג,
דאָס מיידעלע דאָס בייזערדיקס,
די שעלטערקע — זי זינגט!

איך הער זיך צו: וואָס זינגט זי עס
אזוי באהארצט אָן שיר?
זי זינגט פון א פארווונדעטן
א רויטן קאָמאנדיר.

„...אוי, ווי ער האָט דערזען נאָר,
דער פּינט אין צאָל איז גרויס,
אזוי האָט ער א שריי געטאָן:
— פאר לעניגען, פאָרויס!

און יעדער אונדזער שלאכטמאן איז
געגאן אָף צען אין שלאכט.
און בא כאסאן דער אָזערע
פון פּינט א טעל געמאכט.

און ווי דער רויטארמייער האָט
דערזען דעם קאָמאנדיר
אָף דר'ערד פארבלוטיקט, האָט ער אים
צום פונקט אוועקגעפירט.

די ווייסגעקליידטע שוועסטער האָט
געהיילט די רויטע ווונד,
און שטייל אין הארץ האָט זי געוויינט
און צוגעווינטשט געזונט.

און גאנצע נעכט האָט זי געוואכט,
געקילט זיין הייסן קאָפּ,
סע האָט אף אים זיך אָנגעזעצט
דער טויט און לאַזט ניט אָפּ.

דער העלד רעדט פון אוקריינע,
פון דאַרף, פון הויכן ווייץ,
פון שטעט, פון דאַמנע-פּייערן,
פון שיינעם דניעפּ, וואָס פּלייצט.

בא קאניעוו, ווו שוועטשענקא שטייט,
צום יאַמטעוו קומט דאָס פּאַלק,
און צווישן גליקלעכע איז אויך
סיי ער, סיי אויך זיין פּאַלק.

מיט דער מאכשאַווע גייט ער אָפּ
אף אייביק אין זיין רו.
און יענע שוועסטער, וויינענדיק,
די אויגן מאכט אים צו“.

אזוי זינגט אונדזער מיידעלע,
איר ליד אין אַוונט שארט.
זי זינגט, די גראָזן שניידנדיק,
סע שפּרינגט געניט איר האנט.

און ווען צום צוזונג ציקלט זי,
פארקלעמט באם הארץ און ציט,
און איך און אלץ ארום מיט איר,
מיר זינגען מיט איר מיט.

איך האָב געהערט דאָס מיידעלע
אין אָנהייב פעלד, פארנאכט.
„אוי, א טייער מיידעלע!“
האָב איך בא זיך געטראכט.

„אוי, א הארציק קעלעכלע!“
האָב איך בא זיך געקלערט.
איך וואָלט אזוי געשטאנען דאָ
און שטענדיק זי געהערט!

1939

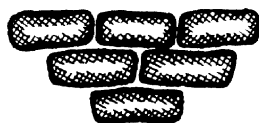
שטארקיט

דער פעלדו איז שטארק —
נאָר שטאַל שפאלט פעלדזן.
דאָס שטאַל איז שטארק —
דער פלאם אָבער שמעלצט עס.
דער פלאם איז שטארק —
דער שטראָם אָבער שלאָגט אים.
דער שטראָם איז שטארק —
דער וואַקן דאָך טראָגט אים.
דער וואַקן איז שטארק —
דער ווינט דאָך צעיאָגט אים.
דער ווינט איז שטארק —
דער מענטש דאָך דערטראָגט אים.
דער מענטש איז שטארק —
דער טויט אָבער בייגט אים.
דער טויט איז שטארק —
דער רום אָבער לייגט אים.
דער מענטש, וואָס דינט
דעם פאַרק אין דער נויט
און מאכט דאָס בארימט,
איז שטארקער פון טויט!

1942

מִי־לֵהָאֵבֶן
מִזֵּיעֵרֵן
גַּעֲמִזֵּיעֵרֵט

ערעוו

מיר האָבן מויערן געמויערט,
און רויזן האָבן מיר געפלאַנצט.
און רירעוודיקע, ווי באַם טאַנץ,
מיט שאַרפֿן גראַבֿיזן, וואָס גלאַנצט,
מיר האָבן אָפּגע־הויבן רויערד.

מיר האָבן ווייטעקן געלינדערט,
פלאַנעטן האָבן מיר געפאַרשט,
און פרייד און מוט און וויסן־דאַרשט
מיר האָבן אינגעפלאַנצט אין קינדער.

נאָר יענע פּלאַג האָט אונדז געטראָפּן
אין סאַמע מיטן העלן טאַג.
און קינדער האָבן זיך צעקלאַגט,
נאָך אונדז האָט זיך דער טויט צעיאַגט
פון דאַרעם־ראַנד ביז יאם פון צאַפּן.

1942

דאָס וואָרט וועגן נײַ-זײַן

ווי פארכאפנדיק איז דאָס געפיל
פון זײַן באַנײַס!
איידל'ער פונעם הויך פון רויון,
שארפער פונעם שווערד דעם בלויון,
כעדוועדיקער פונעם לאַשעק
אפן זונעדיקן פליין,
און אנדערש נאָך —
מיט עפעס גאָר א פליגלדיקן כײַן,
וואָס פֿלעט און פֿלעפט און אייניקט
און אינדערלופטן רײַסט —
אזא איז דאָס געפיל פון זײַן באַנײַס!
נאָר מיר איז דאָס ביז ווייטעק ווייניק.

איר זאָגט, איך פֿלעג דערצײלן שײַן,
פון וואָס באַשטיי'ן
די פֿליגעלעך בא די ליבעלן;
אז איך פארטייטשן פֿלעג דעם סאָד,
ווי ס'קלויבן זיך ארוף אנטקעגן שטראָם פון וואסערפאל
פאַרעלן.
אז כ'האַב געהערט, וואָס גראָזן שושקען זיך,

ביים זיי וואקסן,
 און ווי סע דרייען זיך די זון־בלומען
 ארום די אקסן,
 ווי פאָזעמקעס צעלאַכן זיך,
 ווען פארטיקע זיי ווערן,
 ווי נאקעט פילן זיך
 די פרישע מערן
 און ארויסגעשטויסענער פון שויט
 דער באַב —
 דאָס אלץ איז אויסגעהוילט שוין פון מיין קאָפּ.
 איצט איז פול מיט סאם מיין בלוט,
 מיין הארץ איז דורך און דורך געשטאַכן,
 און יעדער וואָרט מינס
 פרוווי איד, ווי מע פרוווט א רוט,
 ביז זי האלט ניט אויס און ווערט צעבראַכן.

מיר שטייט אין האַלדן דאָס וויי־געשריי
 אין יענעם בלינקן פרימאַרגן,
 ווען לייט אין הענטשן, ווייס ווי שניי,
 די קינדער לויט א ריי האַבן געוואָרגן.

1945

וואַלד

פרי פארטאָג, ווען פייגל לייטישע נאָך שלאָפן,
פלעג איך גיין צום וואַלד מיט א וויזיט.
אויג אף אויג מיט אים א רעד טאָן אָפן
וועגן אלע אומרוען פון מיין געמיט.

נאָר דאָרטן איז שוין דאָ די קראַ,
די מאַרקעליכע שרייט פארשייט.
שוין אָפגענארט א צווייטע קראַ,
און שטעקט איר פייגן,
און זעצט זיך גראַב, אָן אָפשיי, אף די צווייגן
און אפן ראַנדעווו אף מינעם שפייט.
האָבן מיר זיך אויסגעלאַכט
און ווייטער זיך געשפאנט
און אונדזערס זיך געטראכט.

פארביי די טריבע פילמישפאָכעדיקע יאָדלעס
(די קנאפע בעריעס טרעטן אָפ די פיס זיך
איינס דעם צווייטן).
איך קום צום וונדערלעכן פלאץ,
צו יענעם פליין דעם העלן,
ווי ס'האַט דער וואַלד באמיט זיך
זיינע שענסטע יאָדלעס אויסצושטעלן.

און צוגערוקט א בינטל קוועלעכעך, וואָס קוועלן,
און ארום זיי — די שענסטע גראָזן אויסגעשפּרייט.

איז וואָס האָט דעמלט מיך געקלעמט באַם האַרצן?
א בערעזע־בוים, א יוגנט נאָך —
געבראַכן און צעשטאַכן — הוילער פּאָך,
די דארע שטעקנס צו דעם הימל שטארצן.
אזא מיך בוים האָב איך געזען,
און דאָס איז מיר געלעגן אפן האַרצן.
פון דעם און ענלעכס נאָך
האָב איך גערעדט.

אזוי האָב איך אין וואַלד פאַרבראַכט
אויך יענע שאַ, ווען יונגע באַדן זיך אין קוואַלן־פּראַכט.
געזען אין גרינעם גראָז,
ווי ראָזע פּייבער פּויכטן
דורך אלע דורכלויכטן,
אין קאַלטן וואַסער טויכן,
און אויך דערפון איז אומרופּל געווען מיין נאַכט.

און איצטער, וואַלד, ביסטו אן אנדער וואַלד געוואָרן,
א סאַך פאַרגלייבט איז דיר: דו ביסט דעם מענטש פון מוט
דאָך בייגעשטאַנען אין די שווערסטע יאָרן!
זיין גוירל האָט דיך ניט געמיטן —
מיט אים האָסט זיך געבראַכן און געבלוט,
מיט אים האָסטו געשטורעמט און געליטן.

מיט סוידעס, וואַלד, מיט סוידעס ביסטו פול,
געווען ביסטו אין בונד מיט דער פאַרשווערונג.
בא דיר אין קרוין פאַרבאַרגן האָט א שטערן,

אויסגעקוקט דעם וועג און אויסגעהיט דיין גוויס,
מיט דינע קריטעכצער דו האסט געטאן דערבערן
אויך די, וואס זיינען שיר פון פיין געווארן דול.
דו ביסט זיי, וואלד, געווען אויך פינצטער און געהיט,
ווי זייער שווער געמיט.
דו האסט באהיט זיי און באשיצט זיי, וואלד,
אין די געפלאגטע אינגערוימט אי מוט אי רוי, —
ביז דער זויס פונעם געגארטן האט זיך ברייט צעשטראלט.

און כאטש איך וועל שוין דער אמאליקער ניט זיין
און קומען וועט אן אנדערער אין דיין געבענטשטער רוי,
דאך טוט מיך הארציק פרייען, וואס דו ווערסט ווידער דו,
און מערסט פאר אים די גאב,
און קלייבסט פאר אים די שייך,
און רייסן רייסט איר ביידע זיך פארויס
אין גוויס פון ליכטיקייט אריין!

1945

דאָס ערשטע יאָדליקל

ניט גוט האָט זיך אוועקגעשטעלט
דאָס יאָדליקל באַם פֿליין.
וואָס איז עס פֿאַר אַן אָרט אָ-דאָ?
דערצו נאָך איין-אַליין.
איין-אַליין, איי, ניט גוט,
שמייסט דער ווינט דיך ווי אַ רוט.

נאָר טראַכט עס דען אוועקצוגיין,
כאַטש ביטער שינדט דער ווינט,
כאַטש וואָס עס האָט דאָ אויסצושטיין
אַ יאָדליקל אַ קינד!

ווען שטערן שיינען איבער פֿליין
און ווינטער-שאַף באַפֿאַלט —
וואָס טרוימט אַ יאָדליקל אַליין?
פֿאַרשטייט זיך, פֿון אַ וואַלד.

עס טרוימט, עס וואַקסט, עס ציט צום רוים
און פעסט אין גרונט זיך האַלט.
עס ווייסט, ס'איז דאָ דער ערשטער בוים.
דער אָנהייב פֿון אַ וואַלד.

1945

וויפל הארץ...

וויפל הארץ און מי אין ארץ, וואָס מיר האָבן געבויט!
אָן אונדז וואָלט וויסט געווען די וועלט, וואָס לעכצט נאָך פּרייהייט,
און זיי — זיי פרייט אף אַלדאָס לעבעדיקס אַרופּזעצן דעם טויט,
פאַרוויסטן אונדזער מי, צעטרעטן — וואָס אונדז טייער.

דאָס וועט ניט זיין! אף לאַנג, אפּ אייביק שוין מיר זינען דאָ,
און מערדער וועלן ניט זיין אונדז קיין באַפעלער!
די כּייע רויבט, זי פּרעסט אַרײַן, די כּייע האָט א כּייע־שאַ,
נאָר וואָס זי גרעסער ווערט — ווערט דער אויסגאַנג שמעלער.

ס'א פּרייע ערד בא אונדז, געשניצט, געבויט לויט לענינס שניט,
און לענינס פּלאַמיק האַרץ סע טוט דאָ שלאָגן,
פון אלע אופשטייגן דעם פּאַלקס מע זעט דאָ אָן די טריט,
ס'א שטאַלצע ערד, זי וועט קיין יאָך ניט טראָגן!

דאָס גרויסע לאַנד געמײַסטערט האָבן מיר פאַר אונדז אליין,
און נאָר פאַר אונדז — אזוי־אָ פּרעכטיק־בלענדיק!
ס'וועט ריידן הייס מיט אייך איעדער שטומער שטיין,
ביז מיר וועלן אייך אַפּמעקן אף שטענדיק!

1941

פֿייער אף די סאַנים!

אויסגעפרוווט איז אונדזער פֿייער!
ווייל דאָס לעבן איז אונדז טייער,
ווייל צו לעבן איז אונדז גוט,
ווייל עס קריכט דער מיסער סוינע
אויסצאפן פון אונדז דאָס בלוט,
שענדן אלץ, וואָס אונדז איז טייער —
פֿייער, פֿייער, פֿייער, פֿייער!

פֿייער אף די סאַנים, פֿייער!
ווייל דאָס היימלאנד איז אונדז טייער,
היימלאנד, מאמעס, קינדער, אלץ —
ווייל סע שטרעקט זיך דער מענוויל
איבערבייסן אונדז דעם האלדז.
רויבן אלץ, וואָס אונדז איז טייער —
פֿייער, פֿייער, פֿייער, פֿייער!

פֿייער אף די סאַנים, פֿייער!
לייב־און־לעבן אונדזער טייערס
שטעלן מיר פאר אונדזער היים!

אונדזער ערד וועט ניט פארליידן
קיין שום קרעץ אף איר געביין!
פֿייער! אף די סאַנים פֿייער!
פֿייער, פֿייער, פֿייער, פֿייער!

1941

טיינע-לאַשן פון לייזער פאפערניקס מוטער

אז וויי איז דער מוטער, וואָס ווערט אָן דעם זון,
און צען מאָל מער וויי, אז זי ווערט אָן א העלד.
דעם נאָמען, וואָס ער מיט זײַן טויט האָט פארדינט,
ער וואָרט אויך פארדינט, ווען ער לעבט אף דער וועלט.

געווען איז זײַן פירונג פון איידלסטן שניט:
פאר אונדז, טאטע-מאמע, נאָך אויך געהאט צײַט.
א גוטער, א פאָלגער, און גרינג אין געמיט,
זיך מאפקיר זײַן גרייט פארן ווײל פון די לײַט.

ווען ס'האָבן די ראַצנים אף אונדז זיך צעלאָזט
און שאַפּל מיר זײַנען געוואָרן בא זיך,
איז קומט ער שטאַקנאכט פון זאוואָד אף א שאַ
פארברענגען אין שמועסן מיט אונדז אף דער קיך.

געווען איז זײַן וואָרט א רעפּוע צום האַרץ.
געטרייסט און געלאכט, זײַנע מיסעס דערצײלט.
נאָר איך האָב געפילט, אז זײַן האַרץ איז פארשוואַרצט,
אז ס'האָט זיך זײַן פריערדיק גוטסקײט געפעלט.

פון וויי, פון יעסורים מיין הארץ האָט געברענט.
און איינמאַל... ער קומט, און איך זע: ס'איז געשען!..
איך פיל, איבער מיר שפרייטן אַוועס די הענט
און זאָגן: „די שאַ האָט געשלאָגן, גענען,

דו שיקסט דיין בעניאָכיד באשיצן די היים“.
איך קוק אף מיין קינד — ער איז ליכטיק, ער קוועלט,
איך זע, ניט קיין שאַף כ'האַב געבוירן — א לייב,
וואָס וועט ניט דערלאָזן צו קריוודען די וועלט...
א מענטש קומט אין לעבן אף אַפצוטאָן גוטס —
איז איינער צעציט עס און שטארבט אלס א גרייז.
א צווייטער — באַם אָנהייב שוין פילט אויס זיין כויוו,
באפאָרעט זיך גיך און ווערט אייביק געפּרייזט.

ווי ער איז געווען טאטע־מאמע געטריי,
אזוי איז ער טריי געווען לענינס געבאַט.
איז איצטער פאר אַלע א ליכטיקע שיין —
דער אויצער, וואָס כ'האַב אין מיין שטיבל געהאט...

און וויי איז דער מוטער, וואָס ווערט אַן דעם זון,
און צען מאָל מער וויי, אז זי ווערט אַן א העלד.
דעם נאָמען, וואָס ער מיט זיין טויט האָט פארדינט,
ער וואָלט אויך פארדינט, ווען ער לעבט אף דער וועלט.

1945

מיכאיל פלאטקין פארטונקלט בערלין

באטאג האָט דאן בערלין געטיילט זיך מיטן רויבזאק,
צונויפגעשלאָעפט פון הויפטשטעט. אין די נעכט
גערוישט מיט זויין פון אלע קעלטערס פון אייראָפּע,
דעם פּיסק פּאַרשטאַפּט מיט רייכן פּרעס־געפּלעכט.

די נעכט, די העפקער־נעכט פון מערדערישע גאַרגלען,
די ליארעם־נעכט פון מאָרד, פון טויטס דערפּאַלג!
אייראָפּעס הויפטשטעט כאָרכלען האַלב־דערוואָרגן,
אין געטאָס צאנקען רעשטן פון אַ פּאַק.

מע מאכט די לענדער פריי פון מענטשן, פון האמוינים,
זיי זאָלן ווערן ווילדער וואַלד פאר יעגערס בלוז,
אייראָפּעס שטעט באשטימען זיי פאר די־טשע בוינעס,
און נאָר בערלין פון כאשכעס שינט ארויס.

און אַט איז אין קלינצי אַ זינדל אויסגעוואקסן
באם לערער פּלאַטקין. ער — דאָס פינפטע קינד.
און אַט דעם יינגל וואקסן פליגל אף די אקסל,
אַ ווונדער־קראפט אין בלוט זיינס רינט.

און ער, דעם לערערס זינדל, קריגט דעם קאוועד
צו פליען אויסלעשן בערלינער שיין.
באנאכט, אין קאפטער זויערשטאף, אין הייך ער טראגט זיך
דורך הימל־קעלט און שווימט אין סוינעס לאנד אריין.

אָט רוישט אין ליכט בערלין, די פלעצער פון רעציכע,
אָט ליגט בערלין דאָ, אונטער פלאַטקינס פיס.
ער לאָזט זיך נידעריק אראָפּ צו אים און זיכער,
אין פארצעף גיט ער אים, אין פארצעף — ריס נאָך ריס!

אזוי, געשלאָגן ווער מיט ברענענדיקע היימען,
מיט אלע מאקעס, וואָס דו טראָגסט מיט זיך.
ניט שיניען וועט קיין יאַמטעוו־שיין אין אייער גרענעץ,
קאַלומאן באַ אונדז איז אויסגעלאָשן ליכט!

באם מענטשנס לעבעדיקן לייב דעם אָדער טרענען
איז אייער גוסט — איז נאט, אויב אייך געפעלט!
איז נאט און נאט! ווען איר פון עק ביז עק וועט ברענען,
ערשט דאן וועט אופלויכטן די פרייע וועלט.

און מישע פלאַטקין איז פון פלי צוריקגעקומען
פארטאָג א דורכגעווייקטער ביזן ביין.
און איידער נאָך דעם פליער־פעליץ אראָפגענומען —
אן אַטעם טאָן ער לייגט זיך אפן שטיין.

פליישמאן דער בארדיטשעווער

צווישן טעטערעוון און בוג,
וואָס צום יאָם זיך יאָגן,
האַט די פליטקע גנילאָפּיאַטקע
אויכעט וואָס צו זאָגן.
איר בארדיטשעוון איז באַרימט
מיט אירע ייִכעס־שטאַמען.
ייִדן האָבן דאָ פאַרזוכט
פון אַלע זיבן טאַמען.
ווי אַ גאַבעטע איז דאָ
די נויט אַרומגעגאַנגען,
לייווי דער בארדיטשעווער
האַט דאָ פאַרפאַסט געזאַנגען,
פול מיט טייַנעס און מיט שטאַלץ
צום טויבן ביזן בוירע,
מיט אַ פּרומען פּלעדערוויש
געיאָגט די מאַרעשכּוירע.
זיידע מענדעלע האָט דאָ
געקייַכט, געקאַכט פון צאַרן;
פריינט פון פּאַלק און פּיינט פון שלעק
אַט דאָ איז ער געוואָרן.

פערעץ האָט דאָ שעמערירט
 אין פּרייגֶיסט און אין כּסידיש.
 שאַלעם־אלייכעם האָט אָדאָ
 געשעפט באַם פּאַלק זיין ייִדיש.
 דאָ האָט בערגעלסאָן פּארפּלאַנצט
 זיין נייגֶיסט, זיין מעסורע.
 דאן האָט דאָ די נייַע ליד
 דערקוויקט די נייַע דוירעס.
 אלץ איז ניט געווען אומזיסט —
 מע האָט פּארזייט צום וואַקסן!
 ווען דער אומגליק איז געשען
 און באדארפט מ'האָט אַקסלען —
 האָבן יונגען זיך געשטעלט
 קעגן אומגליק מוטיק,
 און פאַר יעדן ברעקל היים
 געשטרעקט זיך, טויט־געבלוטיקט.
 איינער פון די טרייע זין —
 פליישמאַן איז זיין נאַמען,
 הייבט זיך און אין הימל־רוים
 און טרעפט פון דאָרט דעם האַמאַן.
 טוט אין טויט אַריין דעם פּיינט,
 שטיקער פון אים רייסט ער,
 פּילנבוין פאַלט דער פּיינט,
 אוו דער יאט באווייזט זיך.
 וווייל דעם פּאַלק, וואָס האָט די זין,
 יונג דאָס פּאַלק וועט בלייבן.
 און פון אלע זיינע פּיינט
 די ביינדלעך וועט מען קלייבן.

1946

ער צאָלט

ייִסראָעל ווייסט, אז טרייסט איז נייטיק,
ער גייט אונטערן וואסער מיט פארהוילטן גאנג,
באשטייט דעם ווידערשטאנד פון יאם און פארן ווייטעק,
פאר מענטשנס פיין — די אומענטשן דעראנגט.

...די זקיינים האָבן זיי געשטעלט אַף אַדע פיר,
די הענט פארקלעמט, די פיס צענומען מיט א שטעקן,
די קינדער מיט א סאם די ליפעלעך געשמירט,
זיי זאָלן אין דער ערגסטער פיין זיך עקן.

די היים, וואָס האָט געזונגען, קרענקט פון דייטש און קלאַגט,
צעשטערט די ליבע שטעט — כאַטש הינט צו טרייבן.
געבליבן איז די היים אָן יוגנט — אַף קנעכטשאפט זי פאריאַגט.
ווי זאָל דאָס פאַרק אָן יוגנט לעבן בלייבן?!

ייִסראָעל ווייסט, אז טרייסט איז נייטיק,
ניצאָכן לעכצט דאָס פאַרק — איז ער געטריי און פלינק,
און דרינגט דעם איינזיאם דורך, און צאָלט אָפּ פארן ווייטעק,
דאָס שטאַלצע האַרץ, דאָס ביטער האַרץ פארגרינגט!

1943

פון די לידער וועגן דעם העלד פון ראטנפארבאנד ייִסראָעל פיסא-
נאוויטש.

די קלאַג פון פוילישן יינגל

איר, מייליך-יוישערס, אדוואַקאטן, איר!
וואָרט אינמיטן מיר-עוו-וועלט געווען א טיר,
וואָרט איך אזא מין פראַל געטאָן מיט איר,
אז דער געוויסן פון געוויסע, וואָס באהאַרט זיך מיַעס,
וואָרט עפשער אופגעשטעלט זיך אף די פיס!

אז די טויטע וואָרט עס אופגעכאפט פון שראַף,
אליין זיי זאָלן אויסקלייבן די שאַפטים,
אליין דאָס טויט-געביין זאָל האַלטן די באשטראַפטע,
אליין זיי זאָלן אויספירן די שטראַף.

איר, וואָס האָט אין אונדזער פיין געזען איינער גליק!
איר, וואָס האָט דאָס אַלץ געזען, און גלייך ווי גאַרניט איז געשען!
מיין בליק וועט אייביק מאַנען! גיט מיר אַפּ מיין פאַלק צוריק!
כ'וועל אייביק זען אף אייך מיין אומעס הויט און ביין!

וויין, האַרץ מיינס, וויין,
כ'וועל דיך ניט איינעמען מיין,
אפיע אז וואסער גיסט זיך —
רירט עס דעם שטארקסטן שטיין.

איך בין א פוילישער, א פאָליט,
אין סלאוו האָב איך געוווינט, באם שליאך,
א האַרץ-טאַקארניע האָט פארמאָגט מיין טאטע.
און איך בין אויך פון זעלבן פאך.

ווען ס'איז געשען — בין איך אוועק קיין לעמבערג
און בא א באַלעגוף געוווינט
פארשטעלט, אלס קנעכט, אלס כוילע-נויפּל,
און שטייל מיין קלעמעניש געצוימט,

ווייל טאַמער דעקט זיך אוף דער עמעס,
אז איך בין איך, — איז אויס מיט מיר...
דערום האָב איך געהיים געזוכט זיך ארבעט
וואָס נעענטער צו רוסלאַנדס טיר.

איז איינמאָל אַוונט קומט מיין באַלעבאַסטע
און פאַשעט, אָן א מיין, זי זאָגט:
— איך האָב דיר דיַנע העמהער שוין צעוואשן
מיט ייִדן-זייף, נאָך היינט באטאָג.

— מיט ייִדן-זייף... וואָס רעדט איר?..
— פון בעלזשיץ האָט מען זי געבראכט...
קיין בעלזשיץ טרייבט דער דיַטש די ייִדן,
און זייף פון זיי ער מאכט...

וויין, האַרץ מיינס, וויין,
כ'וועל דיך ניט איינעמען מיין,
אפילע אז וואסער גיסט זיך,
רירט עס דעם שטארקסטן שטיין...

דאָס וואָרט וועגן עטעלען

איך שווער פארגעהענקען ביז צו יענעם טאָג,
ווען שאַפטים וועלן מישפעטן די שעק די לעצטע,
איך שווער א וואָרט פארוואַרפן מיט דער פולער וואָג
פאר אַט דעם קינד פארפֿיניקטן, פארהעצטן.

פאר איר, דעם שוסטערס עטעלע מיטן קלאָרן שטערן,
וואָס מ'האַט צום אַכטן יאָר געשפּאַנט זי אינעם שפּאַן דעם שווערן:
זי אָפּגעשיידט פון זיאַלקעס, מיט זאָרג פארשטאַפט איר קאַל,
און אף די פֿליצקעס אָנגעטאַן פון אַלטן פּאַק דעם אָל.

ניט עטל הייסט זי מער, ניט עטל מיט די כייִן־פינטלעך די שוואַרצע,
נאָר ״יודע״ רופט זי אָן דער פֿיניט, ״יודע הונט״.
שוין פיל יאָרהונדערטער זי צאַפט פון קריסטן, זאָגט ער, בלוט אף מאצע,
און ווירקט אין דעם אַלזעלטלעכן באַנקירן־בונד.

דערפאר באהאַלט זי זיך אַצינד אין וועלדער, גריבער,
פון מענטשן כּייעס ניט געכאַפט צו ווערן און געטייט,
באַנאַכט מיט קינדער אנדערע אין פיבער־שרעק זי גייט,
צו רוסלאַנדס זייט זי גייט, נאָר קאָן די דייִטשן ניט אַריבער.

איר קאַפּ, איר האַרדז — באזונגען און באמאַלט אין שיר־האשירים,
געשלאָגן זינגען זיי מיט קרעץ, און נאָר די טרוימען אירע,
זיי זוכן אין דעם מאבל, ווי די טויב פון טימוע,
א שטיקל טריקעניש. פון אויג איר שמאַלן קוקט דער „האקויל העוועל“.

ניין, ניין, דאָס קאָן איך ניט, דאָס לאַזט זיך ניט פארגעסן,
ניט מיט טרערן, ניט מיט קלאַלעס לאַזט זיך אויסמעסטן די פּיין.
קום אָף די הענט צו מיר, צום האַרץ מיינעם דיך פרעסן,
עטל, קליינע עטל, וואָס ס'האַט געמאכט פון דיר דער פּיינט!

ער האָט פארמיסט די וועלט אין דיניע אויגן,
ער האָט איר פאַנעם, ווי דיין מאמעס, מיט געשוויר פארצויגן,
צי קען איך זען, מיט וועלכן בליק דו קוקסט אָף איר?
דעררויב מיר, עטעלע, די וועלט פארענטפערן פאר דיר...

1943

דאָס וואַרט וועגן קינדער

זײַט מיר מויכל, וועלדער איר פארקוילטע,
שטעט אין אש, קוואלן איינזאמע אין מאך,
וואָס איך באוויין ניט אייער בראַך!

אמאָל, אין מינדסטן קאַרנבלימל,
אין פינטל בלוי — פלעג איך זען דעם הימל,
די ערד, מיין גאנץ באזיץ —
וואָס זע איך איצט?

אַט קומען אָן פון אונטער פניאַקעס,
פון וואַלד פארקוילטן, געקוילעטן און קרומען,
קינדערלעך פון אומאן —
דער קריער־ריס פון אונדזער אומע.

אלטע פארשרומפענע פענעמער,
די אויגן — לעכער אָפענע.
זעקס־זיבניאַריקע קדושים
פון די טויט־גריבער אנטלאָפענע.

צוויי יאָר נאַכאנאנד
מיט די נאַרע־ברוים אין וואַלד

אז מע טיילט זיך:
מיט דער שרעק פארן יעגער,
מיט דער באַרע און זומפ צום געלעגער.

אַן טאטע־מאמע און פּריינט
די פּיין פון פּאַרפּאַלגונג געטראָגן,
אַט שטייען זיי, וועלט, פאַר דיר היינט,
און ווארטן — וואָס וועסטו זיי זאָגן...

1942

דאָס וואָרט וועגן באַצאָלונג

נו, גוט, מע וועט אַנטאָן דאָס פארטעך פון מוליער,
די שטוקאטור־ברעט אף די אנטוואָפנטע מערדער
און נייטן מיט גוואַלד זיי צו אופשטעלן אַרץ,
אַרץ, וואָס זיי האָבן צעשטערט אונדז.

הייסט עס, געדעקט אונדז דעם שאָדן?
נו, און דעם שאָדן — פארוויסטע געשאַמעס,
הערצער געבראַכענע, ייעש פון מאמעס,
וואָס האָבן שוין מער קיין געכאַמע.

וויי פון פאריאַסעמטע זקיינים,
וואָס גויסען צום וואנט מיטן פאַנעם?
מיט וואָס קאָן עס ווערן געדעקט, אז אויסער דער פעל
פארמאַגן מער גאַרניט קיין מענטשעכס די סאַנים!

און מיט וואָס וועט מען צאָלן פאר די,
וואָס פון זיי איז דאָס אַרט נאָר געבליבן,
דער רעצטער אויגנבליק נאָר, וואָס האָט זיך צו אונדז
אין הארצן אף אייביק פארקליבן?

אז ס'קאָן שוין אפילע מיט בושע ניט פלאמען,
מיט מענטשלעכער בושע דאָס סוינישע פאָנעם.
מיט וואָס וועט מען צאָלן, אז אויסער דער פעל
פארמאָגן מער גאַרניט קיין מענטשלעכס די סאַנים!

1943

דאָס וואַרט וועגן מיִפעלד

אַט דאָס איז דער קאַלכאַז פון מיִפעלד, וווּ די יידן באַוווּזן האָבן וווּנדער מיטן וויִנשטאַק אינעם סטעפּ? פון הינטער ווילדער ערד דערטאפט דאָס וואסער און באַלעבט די שעטעכן מיט הורטן שאַף, מיט קעלטערס וויין, מיט לידער?!

און איצט — די הייסע כוואליעס שטויב אין פאַנעם פאַכן, דער טרוקענער קוריי באַפאלט די פיס און שטעכט. ס'איז מיִפעלדער קאַלכאַז? דאָס הארץ איז אינגעבראַכן, אין בראַך ליגט אונדזער מי, פארשעמט איז אונדזער רעכט.

מע ברענגט אונדז קיבעד — וויִנטרויבן א קויש א גאַנצן, די הענגלען ערשט פון וויִנשטאַק צונויפגעשלאָגן אין א קאַן, דאָס דריטע יאַר שוין, אז זיי קומען אַנעם בייזיין פון די פלאַנצער, מיר קוקן אף דער טרויבן־פראכט און רירן זי ניט אָן.

אַט דאָס איז אונדזער וויִנגאַרטן? מיר בלייבן שטיין אינמיטן. אַט דאָ האָט מען געטייט די מיִפעלדער אליין, אין וועג דאָ צווישן וויִנשטאַקן זיי ליגן דאָ פארשיטע, פארשניטענע מישפאַכעס, גרויס און קליין.

מיר שטייען שטום, די הייסע כוואליעס לופט אין פאָנעם שמיִסן,
דער טרוקענער קוריִי — ער פלאַנטערט זיך און שטעכט.
אין אונדזער ווינגאַרטן מיר שטייען — ניט קיין פרוכט מיר ריִיסן,
עס רייסט זיך אונדזער האַרץ אַף מיִרעוו אין געפּעכט...

1944

דאָס וואָרט וועגן אניא גריב

לייד געבראַטענע, לייד פארזאָטענע, שטומע לייד,
א וועלכע יאמ־טיף איז צו אייך געגליכן!
ניט מיט שפרוך צו שטייען אייך, ניט מיט טרייסט־גערייד.
ניט איבערשרייען אייך מיט שויפרעס פון יעריכוי.

איז די יונגע אניא גריב געשטאנען פארן קאַמענדאנט,
די אויגן אָנגעשטעלט אַף אים, די גרויסע, בלויע,
די קינדער אירע מאַנט ער, אירע קינדער ער פארלאנגט,
איר וואָוען און מאַריען פונעם יידן אָשער קויהען.

אירע קינדער מאַנט דער דיַיטש ווי זייַנס, איר לייב און בלוט,
אין אָשערן געראַטענע, איר וועלט מיט פריידן.
— מאמע, וועל האָט מאכט געגעבן אַט דעם מערדער מיטן רוט
אונדז פייניקן, אונדז מאַרדעווען און אונדז צעשיידן?!

געלעבט האָט א געזינד אין פריינטשאפט, אייניק ווי א ליד,
ניטאָ קיין העכערס בא די קינדער ווי דער טאטע,
די בענקשאפט זייערע איז ער, זייער שפיל־פריינט, זייער שטאַלץ געמיט —
א שלאכטמאן איז ער איצט, אין קריג, בא די האַרמאטן!

אניא שטייט פארשטיינט און האָט קיין וואָרט ניט פארן קאַמענדאנט,
אן אנגסט באשלאָגט זי — אירע קינדער אין סאקאַנע!
אַנגעשטעלט די אויגן גרויסע, פול מיט וויסטן בראנד,
זי שטייט מיטן געהענעם — פאַנעם קעגן פאַנעם.

שרייען זאָל זי, וויל ער, וואלגערן זיך, רייסן זיך די האַר!
ער מאַנט די קינדער אירע — גיב אים אפן פייער!
— בוק זיך, אומגליקלעכע פרוי, ווערסט ריין פון יודן-דאָר,
אף אייביק ווערט באדייטשט די ערד, דאָס הויז און שיייער!

און מיט כוויזעק טייט ער מיט זיין הארטן פינגער אף איר בויך:
— און דאָס דערטראַג און נאַכדעם באַלד צו מיר עס ברענגען,
און לויט א קוויטונג אַפגעבן דאָס קינד דאָס דריטע אויך.
פארשפעטיק ניט, דערפאר קומט הענגען...

* * *

ער האָט צונויפגעשטעפט די קינדערלעך, דער קאַמענדאנט,
אין הויף פון שול, און יונג און אלט צונויפגעטריבן,
אוועקגעשטעלט זיך מיטן זייגער אין דער האנט,
און פונקט אָן זיבן מינוט זיבן —

עס האָט א שייטער אופגעפלאַמט לויט זיין באפעל,
און זיינע לייט האָבן אין פלאם געשמיצט די קינדער.
וויי, די קינדערס, מוטערס גוואלדן! וויי דער זעלסט!
די זעענדיקע מאכט עס בלינד און זעענדיק די בלינדע!

פאשיסטן קוועלן אָן פון זיך, פון דעם געשריי,
די מאמעס האָבן זיך אליין אין פלאם געריסן,
און דור פון אומגליק — אַנגעפאלן אף דער פאַליציי,
צום פלאם געשרעפט, בלוטיק-אינגעשפארט, פארביסן.

און נאך די קינדער־לעך האָט אַניא זיך געפֿאַזט אין פֿלאַם,
נאָך זייער לעצטן בליק אין פייער זיך געצויגן.
און דור פֿון פיין האָט זי א קער געטאַן דעם קאַפּ צום קאַמענדאַנט
און זיך מיט אים באגעגנט מיט די אויגן.

— אַט דאָס זאָל בלייבן דאָ?! — האָט זי דער גרימצאָרן געטאַן א הייב. —
אַט דער זאָל בלייבן דאָ, און אַשערס קינד זאָל שטארבן?!
אַוויי, ניט דערלעבן זאָל ער ועס! א קינד איך טראָג, איך לעב
צוליב מיין אַשערס קינד, די מערדער צו פארדארבן...

און אַניא טוט א טריט צוריק פֿון פֿלאַם און פֿאַלט,
די אויגן צו, צום קינד אונטערן האַרצן צוגעהערט זיך.
— נאָך היינט, נאָך היינט אוועקגיין צו די אייגענע אין וואַלד.
ניט רוען, ביז דאָס פֿריערדיקע ווידער קערט זיך...

1943

דאָס וואָרט וועגן געדענקען

האַבן זיך די איינציקע פארבליבענע באוויזן
פון דער וואלד־געדיכטעניש, פון די בלאַטעס, זומפן,
שאַרכלאָז, א פארקרימעניש פון מענטשנס אויסזען,
ארוםגעהאקטע פניאַקעס, איינגעשרומפן.

יעדע מוירע פאָרן טויט און פאָרן הונגער
איז אויסגעהוילט פון זיי, יעדע גלוסט פון לייב
דערקוויקן און צו זיין דערקוויקט — איז אויסגעסארפעט.
אַט דאָס איז לייב? ס'איז נאָר פון עפעס א פארבלייב!

און נאָר די מויכעס לעבן נאָך, מעשונע קראַנק
גליען זיי, מעשונע שטעלן זיי זיך פאַר די וועלט.
און ווען עס קערט זיך אום א לויטערער געדאַנק,
בענקט ער, גארט, און נאָר איין ווונטש פאַר זיך ער שטעלט:
די שלאַנג פאשיסטישע פארדאַרבן,
אַנדערש, אַנדערש האָט קיין זין ניט שטאַרבן...

פריינט מיינע, שיר פארפרייניקטע!
געדענקט אין די, וואָס לאָזן זיך ניט בייגן.

די, וואָס קומען בײַ די פּײַן און בלײַבן רײַן.
רירט זיך אָן אין זײ מיט אײַער קראַנק געבײן,
און אײַך וועט ליכטיק ווערן אין די אויגן —
און איר וועט מיט די לעבעדיקע גײן!

1944

דאָס וואָרט וועגן פּרײַנטשאַפּט

אָף נײַנציק קילאָמעטער ווײַנטערדיקן וועג
איז וואַסיליסאַ קאַרפּאַוואַ אַוועק אין זאַרגן
צו זען זיך מיט אַ מענטש, וואָס לעבט אין שרעק, —
מיט מאַלאַקאַ גערשאַוואַ, וואָס לעבט פאַרבאַרגן.

כאַטש וואַסיליסאַ קאַרפּאַוואַ באַווײַנט אין סימפּעראַפּאַל
אַ שטיבעלע פּון ווײַסן שטיין, פּון גרינס פאַרכאַפּט,
און איבער דעם האַרט וואַך אַ מעכטיק־הויכער טאַפּאַל,
דאָך האָט עס נישט פאַרהיט זי איינמאַל פּון אַ קלאַפּ...

זי פילט דעם קלאַפּ ביז היינט, כאַטש קינדער צוויי פאַרמאַגט זי,
צוויי טײַערע, דאָס האַרץ מיט זיי זיך קוויקט.
און דאָך דער מאַן... אָף אים, אָף זײַן געליימטקײַט קלאַגט זי,
אַ שווערע קרענק האָט אים צום בעט געדריקט.

דאָס לעבן גייט פאַרויס, סע וואַקסן אָף די קליינע,
עס העלפט די שול, דער ראַט, די שיינע צײַט,
אין הויף לעבט מאַלאַקאַ גערשאַוואַ און נאָך פיל שכינים,
צום קינד מע כאַפּט אַ קוק, אַ טאַפּ אַמאַל מע לײַט.

סע שפארט א גרויס גערעטעניש, עס גייט צו שניט...
און דאָ פאלט אָן דער דײַטש און מאכט א טאכלעס:
ער טײט אין העלן טאָג, ער טײלט אף קריסט און ייד,
און טלײעס שטעלט, און רויבט קאַלכאַזנע נאכלעס.

האַט אויך זיך מאַרקא גערשאָוונא געכאַפט,
געמוזט זיך מיט איר קינד אין קעלערס האַרטן.
האַט וואסיליסא קארפּאַוונא פאר איר א פּאס דערטאַפט
און אָפּגעשיקט זי אין א דאָרף אן אומבאַקאַנטן.

איצט גייט זי זיך מיט איר צו זען און היילף איר ברענגען,
מיט זאכן אף צו בײַטן, מיט אָפּגעשפּאַרטער שפּײַז,
אין שווערן זאַק געשפּאַנט, אין שטריק אין ענגן,
געבויגן אף פאַרויס — די פרוי אין בלאַטע שפּרײַזט.

דאָס פּערטע מאָל שוין גייט זי אַט דעם וועג באַלאָדן,
דאָס פּערטע מאָל שוין! די נײַנציק קילאָמעטער גייט.
און, דאַנקען גאָט, פון אלע זײַטן גייט דעם דײַטש אף שאַדן,
און מאַרקא גערשאָוונא דערלעבן וועט די פּרײַד!

1944

דאָס וואָרט וועגן דער שווע

כ'בין איינע פון זיבעצן טויזנט געבליבן,
פון אַטעם פון לעצטן צו לאַזן אייך וויסן;
ווען מע האָט אונדז צו אָפענעם קייווער געטריבן,
ווי האָבן מיר טיף אונדזער ווייטעק פארביסן:

ניט קלאַגן! אונדזער געביין דאָ זאָל ווערן די שווע,
מיט וועלכער עס וועלן זיך דוירעס באשווערן,
צו האַלטן די שווערד אינעם שוונג און ניט רוען,
ביז איין מאָל פאר אַלעמאָל ליכטיק וועט ווערן!

באם ברעג פון דער גרוב ווען מיר זיינען געשטאנען,
דאָס שיינע, דאָס ליכטיקע לעבן פארלוירן
און האָבן זיך איינס מיטן צווייטן געזעגנט,
דאן האָבן מיר איינער דעם צווייטן געשווירן:

„אויב איינער פון אונדז וועט נאָר בלייבן באם לעבן,
דארף דער פאר די לעבן געבליבענע מאַנען
אין נאָמען פון אונדזער דערהארגעטער איידע:
יידן, בלייבט טריי די סאָוועטישע פּאָנען!“

איז מאָן אײך: שניידט אויס אָן ראכמאַנעס דאָס פסוילעס,
אז יעדער זאָל זײן אונדז א בויער, א קעמפער,
ווייל יעדער פאר טויזנטער קדושים א קויל איז,
פאר טויזנטער בויער ער בויט און ער ענטפערט.

דער קויעך, וואָס מאכט נייע נעגל מיר וואקסן
אַנשטאַט די צעפלאצטע באם קריכן פון קיווער,
דער קויעך טוט ארץ, אז דאָס פאַלק זאָל צעוואקסן,
ער היילט און דערפרישט און באנייט יעדער אייווער.

סע קומט אָן צום ווייבל די צייט פון געווינען,
פאר פלאנצונגען נייע זי זאַרגט, און זי גרייט זיך,
און אײך האָב באם גרוב זיך פארקנאסט מיט מיין אומע,
און דאָס, וואָס אײך זאָג, איז מיין קינד און מיין טרייסט
אײך.

1944

מאלקעס צוריק-קער

קיינ מאַסקווע

און מאלקע שטייט באם פענצטער אין וואגאן, פארטראָגן,
און אַנגעלאָדן איז מיט שווערקייט איר געמיט,
נאָר דאָך טוט עפעס פאַרט דער אָפּפאַר מיט אן אַנוואַג נאָגן,
ווי עפעס גאָר מיט עמעצנס אַנגעלייגטע טריט.
די רויטע ציגל-כורוועס פון וואַקזאלן לויפן דורך געשווינד,
בא טאנקען-ברוכווארג פאַכעט מיטן הענטל צו דעם צוג א קינד,
דעם קאָפּ אין טאטנס שווערן היטל איינגעטונקען.
א וועג פון שווארצערד לויפט אדורך
און ווערט אין גרינס פארטרונקען.

ס'איז וואָר, ס'איז עמעס וואָר!
דער לעצטער קנויל פון קריג-סאקאַנעס
צעבונדן איז, און קאַנסט א קוק טאָן פריי אף זיך און דעם ארום!
ס'איז עמעס וואָר, אז איך בין איך
און דאָס איז דער געקלאַפּ פון די וואגאַנעס,
וואָס טראָגן זיך קיינ מאַסקווע.
דאָס לעבן קערט זיך אום!
דאָס לעבן קערט זיך אום און לאַזט זיך גיין,
מיט אלע כושים זיך פארמעסט אף בייקומען און ווייטער פירן.
דאָס לעבן קערט זיך אום! און זי? זי אויך צי ניין?
אליין איז זי, און ליידיק איז איר היים,
און קיינער ווייזט זיך ניט אין כאַלעל פון די טירן.

א טרייסט? זי זוכט א טרייסט? זי וויל מיט עפעס זיין באוואָרנט?
דער אומגליק האָט זי ווי א דונער דורכגעדרונגען און געפֿלעט.
איר האַרץ איר יונגס איז דורכגעפלאַמט און דורכגעצאָרנט,
און נאָר פֿון איינס מיט זיך אליין עס רעדט:
די מאמע. די האַרונגים. דאָס געשעעניש באַם שליוז...
דאָס אלץ — איין נאָגנדיקער אָל, וואָס האָט איר ווי פארביטן
איעדן גוטן מוט, און נאָר דער מוז
באוועגט זי איצט צו זיין אין נייעם לעבן, אינדערמיטן.

ווי שווער איז איר געווען דער לעצטער טאָג! איעדער שאַ געצייילט...
דער פראַנט־שפיטאַל, וווּ זי האָט די פארווונדעטע געהיילט,
דעם שמארץ געלינדערט זיי, זיי אומגעקערט צום לעבן,
האָט איר אליין קיין רו, קיין היילונג ניט געגעבן.
און דאָך איצט ניט אהיים —
קיין מאַסקווע גאָר האָט זי איר באַן־בילעט באשטעלט,
אהינצו, אומצוקוקן זיך — וווּ איז מען אין דער וועלט...

דער אָנהייב פֿרילינג־נאכט — נאָך אַנגעזאפט מיט קרירע,
צו מאַסקווע געענטער, ווערט קילער נאָך די ערד, די הימלען.
און מאַלקע לייגט זיך צו אַף איר שינעל...
אוי, די בליקן אירע!
ווי שייך דער מענטש איז, ווען ער טראכט
און ווען אים טראַגט דער דימיען!

דאָס אויג מעג זיין צי גרוי, צי שוואַרץ, צי אַלט,
די פֿאַנעם־שטריכן — צארטע, ליכטיקע צי גאָר מעגושעם, —
א הייליק ליכט פֿון טראכטנדיקן וועזן שטראַלט,
און די נעשאַמע טעטיק איז אין אַלע כושים.
און דאָ איז נאָך דערצו א צארט געשטאלט,
און מילדקיט אינגעבוירענע פארבאָרגן זיך דאָ האַלט.

זי טראכט: ווען ס'האָט דער מויעך ביזו געברענגט אין שטרייט,
 אין אונטערערד, אין געטאָ — איי,
 וואָס מאַסקווע דעמלט האָט באַטייט
 פאר איר און איריקע! אין בליק, אינעם געזעגענען, באַגעגענען —
 אין גאַנג אף טויט געזען די מאַסקווע־שטאָט —
 דעם זין פון לעבן בלייבן שטענדיק.
 באַם לעצטן אַטעמזוג געגלייבט אַלץ אין די קויכעס אייגענע,
 ווייץ מאַסקווע, די נעשאַמע מאַסקווע לעבט,
 דורך אלע אַפּלען מאַסקווע בלענדיקט.

און איצט, זי פאַרט אהין! און מאַלקע ווערט פאַרכידעשט, זי דערפרייט זיך:
 וואָס הייסט עס, וואָס? עס נעמט א קעלט זי דורך,
 עס נעמט זי דורך א ציטער!
 א גוטער סימען, האָז ווייץ זינט זי איז פון גרוב ארויס
 פון הינטער די געטייטע,
 באַנאכט, אין איינעם העמד, אין יענער כאַרפעדיקער פיין,
 איז קיינמאָל מער איר ניט געוועזן קאַלט אזוי,
 ווו און ווען עס זאָל ניט זיין.
 און איצט... ווי אין די גוטע יאָרן, א קעלט באַרירט זי ווידער...
 ווי דעמלט, אין דער גוטער צייט, אין דעם פאַרטאָג דעם פריסטן,
 ווען שאַלעם האָט אוועקגעכאַפּט זי פונעם שטעטעלע
 און זאַבעצווייט
 אף איין פּלאַטפאָרמע, מיט א כעוורע קאַמיוגיסטן,
 צערוישט, ווי פייגל, ניט געשעמט זיך מיט דער פרייד,
 געטראָגן האָט מען זיך צום טייך באַוויסטן, צו דער בוינג
 פון ערשטן, דעם באַרימטן פינפּיאַר, דער, וואָס האָט אף זיי געוואַרט
 מיט הייליקן געצינג: דעם גראַב־אַיזן און לאַם,
 מיט גרונט און שטיין־פעלדז גרויען,
 מיט הייסער שווערער האַרעוואַניע, צו וואָס מע האָט געגאַרט, —
 איז דעמלט, פון די איבערלעבונגען אזויפיל פריידיקע א שלאַס,

פון אומבאקאנטער קעלט, פון מאַרגנדיקן ניס דערווארטן —
האַט דעמלט אזא פראַסט באהערשט
און ציטערן געמאכט איר שמאַל געשטאלט,
אף יענער אַפענער פֿאַטפאַרמע — אפן [דיל דעם] הארטן,
אז שאַלעם האַט זײַן רעקל אויסגעטאַן, זי צוגעדעקט,
זי אײַנגעווארעמט, נאָר זי האַט אַלץ געציטערט,
פון פרייד. ווײַל גרויס געווען די פרייד,
וואָס האַט אין איר זיך אופגעוועקט.
און איצט... ווי אין די גוטע יאָרן, זי כאפט א ציטער ווידער!

און אַט, א צוגעטוייעטע צום ווענטל, גרינג פארוויגט אין פאַרן,
שלאַפט מאַלקע אײַן, נאָר ניט מיט יענעם מאַהעשכױרעדיקן שלאַף,
וואָס פֿלעג פאַרפאַלגן זי אין אלע די מילכאַמע-יאָרן
מיט טעמפע ווינקלען אָן א סאָף,
מיט שײַף-ברוכן און איבערמענטשלעכן געראנגל.
ניין, ניין, זי קומט אָן אין א שלאַף אצינד,
וואָס גלעט און היילט זי אויס,
וואָס נעמט זי ווי ארום און קושט, אזש לײַב ווערט אין די אנגלען,
און פון דער העלער הויט איר האכט — א קינד,
אן אייפֿעלע דערשיינט אין שויס.
און אופגעוואכט האַט זי פאַרטאַג,
אינמיטן א באַרימען זיך (פאַר וועמען איז ניט קלאַר):
„אין אונדזער קאַנט איז אלע פופצן טעג, — האַט זי געזאָגט, —
א לויטערע לעוואָנע ס'גאַנצע יאָר!“
און זיך צעלאכט, און אין א פענצטער-שױב אף זיך א קוק געטאַן,
געקרעפטיקט פונעם כאַלעם-שלאַף, מיט גוטס געלאָדן.

פון מאַסקווער נאַענטקײַט ווערט אַנגעפילט מיט אימפעט דער וואגאַן.
און אַט איז מאַסקווע שױן. די ערשטע טריט אף מאַסקווער באַדן.

פון איין זײַט קומט א מענטשן-שטראַם פארשיידנארטיק,
אנטקעגן איר — א צווייטער מענטשן-שטראַם קומט אָן,
און איינער קעגן צווייטן, ווי אין טאנץ, א רעגע ווארט מען,
ביז ס'וועט דער אוטאָ-פרייך אדורכשווימען דעם קאַן.

וויבאלד די אווטאָס זײַנען דורך פון ביידע קעגנזײַטן,
איז מאכן דורך די מענטשן-כוואליעס די פיגור,
מע שווימט אוועק, און כוואליעס לײַט מיט כוואליעס לײַט זיך בײַטן,
אף ברייטע ראַגן ראשיק טאנצט אדורך א טור גלײַך נאָך א טור.

אין שיינער אַרדענונג גייט אָפּ א טאַג די שטאַט מיט מענגען,
מיט קינדער פּוּל, מיט אווטאָס פּוּל, מיט יונג און אלט.
און איבער זיי — דאָס גרינג געוועב פון הימלען הענגען,
און הינטן און ארום איז אויסגעבעט מיט מירמל און אספאלט.

אויך מאַלקע אינדערמיטן גייט און קוקט די מאַסקווער אין די אויגן,
און זעט אין האַדראס-פּאַנעם פון די מאַסקווער
דעם באזונדערן באַרוף:
דעם סאָד פון זיכער זײַן, פון מאַרגן-רוים דעם בויגן,
דעם שעם, וואָס שטייט אונדז בײַ אין יעדן שווערן פּרוּוו.

זי גייט דעם וועג פון דער אַרדינקע דורך דעם בריק טשוהונע'ים —
דער קרעמל אָפּן לײַגט מיט קופאַל-גאַלד, מיט פרישן גרינס.
זי טראכט: אָט דאָ צום אלעם ערשט דער פּריינג הייבט זיך אָנעט
און גייט פונדאנען צו דעם פאַלק מיט בראַכע און געווינס.

און מאַלֶקע גייט און גייט, און אויסגעלייטערט ווערט איר אומעט,
ווי ניגגעבוירן, ווי פארכלינענדיק זיך מיט דער פריי.
זי לאַכט. ווי נאָכן מאַלעכס שנעל אונטער דער נאָז. —
גאַר אנדערש ווערט ארום איר...
און טייערער די היים, דער מענטש, און מער דער וועלט געטריי.

צו טיף דאָך איז די ווונד. צו טיף אין מאַרד האָט זיך פארשניטן
דער מאמעס וועג. אזוינס פארגעסט מען ניט... ווי פודיק מיטאמאָל
די שייך געוואָרן זינען דאן דער מאמען, אז אין גאס אינמיטן
געלאָזן זיי. צום גרוב געגאנגען באַרוועס,
שילטנדיק ניט מיט איר קאַל.

פארגעסט מען דאָס? און מאַלֶקע האָט א טאָג זיך אויסגעקליבן
צו לענינס רו־אַרט גיין, אָן פריינט באגלייטערס
שטיין דאָרט איין־אליין.

פון דאָרט צום קרעמל קוקן, אויסריידן דאָס האַרץ דאָס טריבע
פאר יענעם הארציקן, וואָס טראַגט די זאָרג
פאר מענטש און גאַר דער היים.

צוריק אהיים

און ווי מע פאלט אריין אהיים פון נאָך א פאַלקס־יאַמטעוו א גרויסן
אין גוטער מידקייט נאָך די טענץ און פרייד־גערויש אין דרויסן,
קומט מאַלֶקע ווידער אין וואגאַן: אפסניי זי קערט זיך אום
אהיים — דאָרט אָנהייבן באַנייס דעם וועג פון רוים.

און דאָס, וואָס איר איז גוט באקאנט, באַנייס ווי א געשעעניש דערשיינט!
דאָס ערשטע מאָל מיט שאַעמען פארטאָג דאָרט דורכגעשוומען...
דערנאָך... דאָס אופרייסן דעם שליוז באם אַנקומען פון פינט.
און ווידער איצט... אהין — ווי שווער איז איר אהין דאָס קומען...

אוי, צייט! איז צייט דען א מאמאשעס־זאך, וואָס וואָג און מאָס פארמאָגט,
וואָס טראָגסט עס אפן קארק, געבויגן הינטער דעם אינדרייען?
אַט — מאַלקע פילט דאָס יאָר דאָס איין־און־פערציקסטע אף זיך,
זי טראָגט,
ווי לאַגלעך, פלאַג און קאַן פון אַט דעם אַל זיך ניט באַפרייען!

ווי זי האָט דעמלט שאַרעמען באַגלייט צו די טורבינען, יענע גראַד,
בא וועלכע ביידע זיי געווען זיינען די בויער און די היטער.
אין מי און ליבע דאָרט געוואקסן, פון דאָרטן האָבן זיי געשיקט צו שטאַט
און דאָרף די שניין און קראַפט פון זייערע די אומדערשעפטע גיטער.

די כאַסענע געפראוועט האָט מען דאָ באַם אָנהייב ניין־געבניין
האַלב היינטיק, האַלב אין אַטן שניט צו־ליב די טאַטע־מאַמע.
אַט דאָ האָט אונדזער יוגנט דאָן צום ערשטן מאָל דערפילט זיך פריי,
און וויפֿל וועלט־באַרימטקייטן פון אַט דער בוינג שטאַמען!

איר לער אף אַוונט־קורסן אינעם קלוב, וואָס נאָך אין רויען טינק.
מיט איר א סאך פאַרהאַרעוועטע ביז די פּייערלעכע אויגן.
און מאַרגן, אין דער מי, זיי קנעטן איין פון לער דער נעכטיקער
דעם פונק
און זען, ווי מי און וויסן שפילט מיט שיינקייט פון א רעגנבויגן.

פון ווידן ברעג און טייך געוואָרן זיינען דעמלט ווערק — א פראַכט!
זיי פלעגן אין דער וועלט מיט רום, מיט בסורע ליכטיקער דאן קלינגען.
ס'איז יעדער ווינקעלע דאָ אַנגעזאַפט געווען מיט לייך און פרייד — מיט
מאַרך,
אז פון א קרומען בליק דערוף פלעג אָנהייבן דאָס האַרץ צו שפרינגען.

און מיטאַמאָל — דער סוינע שפאַרט, ער איילט,
און מיר זיינען געווען גענייט,

צום פרויז צום איבערמענטשעכן געשטעלט געוואָרן, —
מיט הענט מיט אייגענע צעשטערט דאָס, וואָס מיר האָבן געבויט!
דעם מאַרך פון ביינער ניט געקאָרגט! אזוי האָט אויסגעגאַסן זיך דער צאָרן.

מיט שאַעמען אין יענער זומער־נאכט איז זי געווען באַם ברעג,
קיין וואָרט ניט אויסריידן געקענט — אזוי צעקלעמט.
געוואָרפן פון קאדאַכעס,
דאָס שטאַלץ געבני, ווי ס'וואָלט מיט אלע פענצטער
מיטאמאָל זיך אופגערעגט:
„וואָס טוט איר, קינדער, דאָ מיט מיר?!”
ווי הייבן זיך באַ אייך די הענט, איך פרעג!?”
און וויסט געוואָרן איז אַרום — דאָס שטאַלץ געביין איז איינגעבראַכן.

* * *

פון יענעם טאָג, פון יענעם אופרייסן דעם שליוז באַם ברעג,
און באַלד נאָכן אוועקגיין שאַעמס אין געשעג
איז פון איר האַרץ דער גוטער מוט אנטרונען,
אזוי ווי פון איר לייב די קראַפט, די פאַרב פון פאַנעם איז אוועק,
און נאָר אין בליק האָט זיך אַ צאָרן־ליכט דאָס אַרט געפונען.
איר פלעג זיך כאַלעמען דאן אַפט, אז זי געבוירן האָט א שטיין
און וויגט איר ערשט־געבוירנס אין א וויגל.
אומזיסט זי זוכט די אייגעלעך, אומזיסט זי זוכט דעם קינדער־כײן.
דער שטיין בלייבט שטיין, מיט שטיינער־שטומעניש פאַרזיגלט.
זי טוילעט אים צום האַרצן, און וועקט אים, קושט אים, קלעמט,
און גארט אַ כליפּ דערהערן כאַטש, א שריי, א קלאַגן.
זי וועקט אים מיט די ליבסטע נעמען, ווי אַ מאַמע קען,
נאָר שטיין בלייבט שטיין, — איז כאַפט זי, אין איר שדעק פאַרטראַגן,
אַט דאָס, וואָס זי געבוירן האָט, און איילט דערמיט צום מאַן.

און דאָ דערזעט זי, שאַלעמס פּאַנעם איז פּאַרביטן,
און שטייען שטייט זי פאַר אַ גרוב, און ריידין רעדט זי צו דער וואַנט,
און טאַטע־מאַמע ווערן פון די אויסוואַרפן געשניטן.

* * *

און אַט איז אויך די סאַזשאַקע! אַמאָל מיט שאַלעמען זי האָט זיך דאָ
געבאַדן.

ווי יונג מע איז געווען, ווי לוסטיק, גליקלעך, אָנהייב יונג:
ס'האַט שאַלעם, דעמלט מיט זיין היכעדיקער קראפט געלאָדן,
זי אַלעמאָל אין שוויים געטאַן אזא פאַרשונג
מיט זיינע הענט, און זי פון זיי האָט אויסגעדרייט זיך קונציק,
און קונציק זיך אַזיין אַרײַנגעדרייט אין זיי צוריק,
פאַרבליענדט, פאַרכלינעט מיט דער וואסער־דעק, אין זון גערונצלט,
און מיטן טײַך ווי מיט אַ פּערענע זיך צוגעדעקט, דערקוויקט,
און ווידער אופגעטויכט פון זאַמד־גרונט ווײַסן, ווייכן,
און ווידער זיך אין שפּיל פון כאַפּערלעך געלאָזט.
און פּלוצעם האָט זי דעמלט, אין געדאַנק, ווי פון שלעכטס אַ צייכן
דערזען אַ בליק, וואָס קוקט אַף זיי פון ברעג, פון צווישן גראַז.

אַ בליק... אַ בליק, וואָס ניט פאַרגינט דאָס סאַמע לעבן דאָס דערגרייכטע.
וואָס ווינטשט אונדז ברעכן רוק־און־לענד אין אונדזער וועג...
און מאַלע לענג דערנאָכדעם פּלעג דעם בליק דעם גיפטיק־שלעכטן
דערזען אינמיטן פון אַ סימכע, אַט דעם בליק פון יענעם ברעג...
אין וואָס פאַר אַ געשטאַלט עס קאָן זיך צו דער יונגער פרוי דערטראַגן
דער אָנזאַג פון אַ שפּעטערדיקס, אַ ווײַט געפאַר!
פאַר אונדזער יונגט הייבט זיך אָן פאַרפּרי דאָס קלאַרע טאַגן!
און ווי דאָס לײב זייערס איז פעסט — איז די נעשאַמע פּידל־צאַרט.

און אַט איז מאלקע ווידער אַנגעקומען אפן ברעג מיט א בריגאדע.
דאָס אָרט איז פֿול מיט בראָך. נאָר מענטשן שטייען שוין מיט פֿייב־און־
לעבן גרייט...

ווי פֿריש דער פֿרי, און ווי עס קלינגט דאָס שרייען פֿון די יאטן,
וואָס זאָגן אָן: „מ'איז דאָ! מ'איז דאָ! די בוינג גייט!“
און איינס א יאטל, ניט בעקויעך אויסהאלטן דעם דרוק פֿון פֿרייד,
אוועק איז אפֿן אָרט א גאנג פֿון קאָזלעס לעקאוועד דער בריגאדע.

מ א ל ק ע ס ג ע ז א נ ג

איך גיי און גיי און פֿלי און פֿאַר און רייז ארום —
און קאָן מײַן גרויסע היים ניט אויסמעסטן אינגאנצן,
און קאָן זיך זאט ניט אַנקוקן, ניט אויסזײַן אומעטום,
דערבײַ איז זע־דאָרשטיק מײַן אויג און גײ־לוסטיק מײַן שפּאַן,
און כ׳ווייל זײַן אומעטום, אווױ מײַן הימלאַנד איז פּאַראַן.
איך קאָן ניט אַנזאטן זיך זאט מיט אירע קלימאטן און פּלאַנצן,
און אירע ווערק איך קאָן ניט זאט ווערן צו זען און בענטשן,
ווייִל אָן א ברעג מיך ציט צו אירע מענטשן —
צום זין פֿון אירע גענג, צום בלענד פֿון די געוועטן —
איך בין א מענטש פֿון לאַנד פֿון די סאָוועטן.

איך שווער, אין שווע קלינגט פֿון אומגעקומענע דאָס קאָל,
און שאַלעמס קאָל... פֿון די, וואָס לעבן, קלינגט דער ווילן
אין אַט דער שווע — איז גרינג פֿון פֿליכטן מיר דער אָל,
און קיינמאָל וועט מײַן דאָרשט צו ארבעט זיך ניט שטיילן,
דער דאָרשט צו שאפֿן פֿאַר דער שענסטער פֿון פּלאַנעטן —
איך בין א מענטש פֿון לאַנד פֿון די סאָוועטן.

דעם בוירע בא דעם שאפן ווילסטו זען, וועלסט?
 איז זע אונדז אין דער מי, באמי זיך דאָס געמיט באנעמען,
 און וויסן וועסטו, וואָס אונדז ארט, וואָס טוט אונדז קלעמען
 און וואָס האָט אונדז צום געטלעכען ווארשטאט געשטעלט!
 דו וועסט פארשטיין, פארוואָס אייראָפעס גוירל גייט אונדז אָן,
 פארוואָס מיר זיינען דורכן פלאם און בלוט געקראַכן.
 פארוואָס אונדז ארט, וואָס ס'ווערט דעם נעגער־פאַלק געטאָן
 און וואָס דעם פאַלק אין כינע, וואָס דער שאַלעם ווערט געבראַכן;
 די שאנד אין אטען און מאדריד, דאָס בלוט אין פאלעסטינע, —
 דאָס גייט אונדז אָן, דאָס האַלט אונדז וואך, דאָס פלאַגט די שכינע.
 און טוען מיר דאָ ערלעך טאַג־בא־טאַג די גרויסע זאך,
 דערמוטיקן מיר דאָרט די פריינט אין זייער שווערער שלאכט,
 דערפרייען מיר דאָס הארץ זיי מיט דערפאַלג אין די געוועטן. —
 איך בין א מענטש פון לאנד פון די סאָוועטן.

1947

דאָס געזאנג דער פרוי

שיר — דאָס געזאנג, האשירים — פון אלע געזאנגען,
שטעל איך זיך אוף פאר דער פרוי, אונדזער שעפערן, זינגען.
ווי שיין אף דער בויונג דו ביסט, אינעם שוונג אף די שטאנגען,
און צווישן די טאָנען בעטאָן — אזא רירעוודיק-צארטע און גרינגע!

אין אומגעדולד ווארט דער באגין מיט זיין ליים, מיט זיין אייזן,
מיט גאנצן זיין קלאפערגעצינג, זאָס דערווארט פון דיר טיקן.
זאָסט גיכער דערוואכן, מע ווארט, און מיט פריינט זיך באווייזן
צום שאפן — דאָס לאנד און דעם מענטש און די וועלט צו דערקוויקן.

און קוים האָבן שטאָפן און גליווער פון האנט דיינער אָטעם באקומען,
ווי וויליק זיי גיבן זיך אונטער דיינ קראפט, דיינ באשטימען!
עס זייען די זייער דיר טווע, די פלאנצער — זיי פלאנצן דיר בלומען,
די זינגער — זיי זינגען דיר לידער, דיינ שטאַלצע געהויבנקייט רימען.

איך האָב דיך געזען אינעם פאלאץ פון „געס“ בא דער מעכטיקער שפאנונג,
א דיניקע האָסט זיך געשטעלט אין עלעקטרע-מעדינע רעגירן.
א דרוק מיט דיינ האנט — און דאָס לייכט, דיינע לייכט-אונטערטאנען,
דו שפאנסט אין דעם מערכעק זיי אייזן — פאָרויס אונדזער לעבן צו פירן.

באכיינט מיט א רייצנדער פרישקייט און מאמעדיק בייגן דעם רוקן,
א גליקלעך-פארהאוועטע כ'האָב דיך געזען צווישן מאמעס —

דעם זויגקינד די ברוסט דיִינע געבן, אין פענעמל זיִנס זיך פארקוקן
און הערן, ווי ס׳וועקן זיך קוואלן אין דיר און ווי קויכעס זיך זאמלען.

איך האָב דיך געזען פון דער לופט־שיף אין טהאַם אריין שפּרינגען,
האַסט לאנג ניט געווענדט זיך צום רינג, מיטן ווינט זיך געראנגלט.
ווי גוט איז זיך אפשטעלן, פריִנט מיִנער, זינגען:
שיר — דאָס געזאנג דיר, האשירים — פון אלע געזאנגען.

1947

א זינגליד

מ'האָט לאַנג געקירצט מיר מיַנע יאָר,
דאָס לעבן מיר פארשטערט,
איך בין געהאנגען אף א האָר,
און איצט שטיי איך אף דר'ערד!

מ'האָט מיך געשאצט — א סקריפּ פון טיר,
א וואָרעם אינעם כריין,
און איצט איז ווילד מעקאנע מיר
דער באַרג־אַדלער אליין!

אָט דער, וואָס האָט מיַן הויז צעשטערט,
צו שאַנד געמאכט מיַן ווערט, —
דעם ווערט זיַן אייגן הויז צעשטערט,
דעם לייגט מען טיף אין דר'ערד!

אַ, קינד און קינדס־קינדער, געדענקט
אָט די, אין רום געקרוינט:
זיי האָבן אַיך די וועלט געשענקט,
אליין זיך ניט געשווינט!

זאל קלינגען הויך דער רויטארמיי,
דעם גרויסן פאלק די ליד,
דאס זינגט די ערד, זינגט אויס פאר זיי
איר הארץ אף שפראכן אלערליי,
איר דאנקבארן געמיט!

1947

מיט מיין לאנד

ווער סע נעמט מיין פאָלק באזונדער פון מיין לאַנד,
אין יענעם קלאפט קיין בלוט ניט אין דעם אָדער;
ווער סע נעמט מיין וואָרט באזונדער פון מיין לאַנד,
איענער נעמט די שאַלעכץ אָנעם יאָדער.

אין דיר, מיין לאַנד, איז גרויס מיין פאָלק —
און ראַכע טאנצט מיט אירע קינדער;
אָן דיר, מיין לאַנד, איז קליין מיין פאָלק —
און ראַכע וויינט אף אירע קינדער.

ס'פאָלק שטייט אוף פארטאָג אף גליק פאר זיך און לאַנד
און שרייפט מיר אָן דאָס וואָרט ביז שארף און גלאנציק.
כ'האלט עס ווי געווער אף וואך דעם פאָלק און לאַנד
און היט עס אָפּ פאר זיי ווי זייער פלאנצונג.

אָן דיר, מיין לאַנד, איז פוסט מיין וואָרט —
און ראַכע זאָגט עס ניט די קינדער;
מיט דיר, מיין לאַנד, לעבט אוף מיין וואָרט —
און ראַכע זינגט עס מיט די קינדער!

אֵיךְ בֵּין
צוֹגֵעַ בּוֹנֵדוֹן
צוֹ מֵיִן
גְרוֹיִסֵּן
הֵינֵט

איך בין צוגעבונדן

איך בין צוגעבונדן צו מיין גרויסן היינט,
דער דעמב, מיין פריינט,
האט מיר פארשמעקט מיט זיינע וואַרצלען.

איך בין צוגעבונדן צו מיין גרויסן היינט,
דער גראַב־אייזן, מיין פריינט,
איז שאַרף, און ערד איז פייכט און זאפטיק.

איז דאָ די זון צי נישט,
מיך שטארקט דער שמעקנדיקער הויף,
ווי בעהיימעס קומען זיך צונויף.

און מינע פעסטע פיס!
און מינע שטארקע הענט!
כ׳וואָלט א יונגן אַקס —
דעם קאַפ פארלענדט!

1917—1918

אין רויטן שטורעם

מאמע, מאמע,
גיי שוין שלאָפן,
ס'איז מיט נאכט
דיין בליק פארלאָפן;
גיי שוין, מאמע,
גיי שוין שלאָפן,
כ'דארף דעם טאטן עפעס זאָגן...

שעם זיך, טאטע!
זעסט ניט טאָגן?
וויססט דיין שווערן יאָך נאָך טראָגן!
און נאָך זאמלען,
נאָך פארמאָגן
און אונדז שפאנען
אין דיין וואָגן?
שעם זיך אין דיין ווייטן האַלדז!

בייג זיך, שוועסטער, צו,
זיי וויסן,
מעג דיך יאָ און ניט פארדריסן,

לאַמיר שטייל מיט טרוים פארבלענדן
 אונדזער מאמען,
 און מיט מײַסעלעך באצירן
 און פארפירן זי, פארפירן
 ווייט אין ענדן,
 בלױע ענדן,
 זאַל זי זיך נישט פלאַנטען דאָ!
 וועט דער טאַטע דאָ נאָר בלײַבן,
 וועלן מיר מאכלויקעס טרײַבן,
 יענע גאל אין אונדז דערוועקן,
 וואָס ער האָט אין אונדז פארזעצט.
 מיט דער גאל אליין אים דעקן:
 ר'האַט אין וואָגן אונדז געשפאנט,
 שלעפן אים זײַן יאַכיק לאַנד.
 זאַלן מיר אים אָפן זאַגן:
 מיר ווילן ניט!
 מיר ווילן ניט!

*

ערשט צעקריגט זיך מיט די טאַטעס,
 גייען מיר, קינדער, לויפן מיר,
 פילן זון!
 לויפן מיר, יאַגן מיר
 היץ־און־הער.
 לאכנדיקע, שטראַמענדיקע,
 שטראַלנדיקע —
 מער און מער.
 פאלן מיר אף ערד באזייטער,
 ערד פארדרייטער,
 אף צעשפרייטער שאַרף פון שווערד;

ראנגלען מיר זיך,
 קויקלען זיך
 אין ווארעם בלוט אף ערד.
 שטייען עלטערע און קוקן,
 גרויסט זיי אינעם רוקן,
 וואָר'נען מיט די אויגן־רינגען:
 „פון צעביילן זיך,
 צעקיילן
 ווערט נישט גרינגער...
 ווערט נישט גרינגער...“
 ווייס איך וואָס!
 מיר, צעקריגטע שוין מיט טאטעס,
 מיר פארברענען אלטע שמאטעס
 און פארניכטן ווילדע גראָז!
 אייביק יאָר געגאן איננינעם,
 קידער־ווידער־וועלט איננינעם,
 אָט, א טראך אין פויק פון יאָרן!
 און מע איז צעטיילט געוואָרן:
 האלב וועלט מיז —
 און האלב וועלט צאָרן.

•

אופגעוואכט
 פון מי און מאנגל,
 מיט דערווארטן,
 לאנג געגארטן
 ברודער — „גוי“.
 טראָגן מיר
 מיט דרייסט מיט הארטן

אונדזער וואכט!
פון מיין ברודער
שמעקט מיט שטרוי,
פון אונדז בידע
שמעקט מיט שלאכט!

איך האב אינגעקרעמפט אין הארץ
אלע לידן,
אדאָס שוואַרצס —
פון די טויזנטער גילגולים,
וואָס איך לעב,
שטארבט מיין טאטע וווּ פון הונגער
אף א הארט געלעג פון ברעטער,
און מיך רופט ער,
און מיך בעט ער,
וויקט מיין באַמען אויס
אין פיין.

שטארק איך זיך
און וויל ניט הערן!
איך דארף זיין
און דארף געהערן
צו דעם שטורעם פון צעשטערן,
צו די האמערן די פילע
אף צו בויען ניין.
איך ווער יינגער,
איך ווער יינגער,
איך ווער פריי!

*

אקסֶ דיַינער,
אקסֶ מיַינער,

ביידע רירן זיי זיך אָן.
אונדזער מיזרעך איז צעפלאקערט,
גלייִצעאקערט,
פלאם־צעפלאקערט,
און מיר גייען אינעם פלאקער,
און עס פייערט
אונדזער פאָן:
ווערט אין שימל,
לאנד און לענדער
אונטער טונקלען אלטן הימל —
ס'הייבט זיך אָן!
ס'הייבט זיך אָן!

ליגט א שרעקעדיקער דרויסן
מיט פארגלייזטע אויגן;
ליגט הארטנעקיק קעגן אונדז,
ליגט אף העפקער קעגן אונדז,
ווי א כניע אויסגעצויגן.
האָבן מיר א טאָג א גרויסן,
טאָג א רויטן,
הייבן מיר אים אָן,
שפּרייזן מיר מיט פעסקער־פלאקערן,
מיט דעם גליענדיקן, מינענדיקן אקער
מיר צעאקערן
און אף שטויב צעשטויסן
הארטנעקיקן אינדרויסן.

גייט די זון אונדז נאָך,
ווי מיר שפאלטן,
ווי באַהאלטן ס'האַט זיך שפּיץ

און ס'האָט זיך וואָך,
קריכט די זון אין יעדן בראַך,
גיט אונדז נאָך!

*

קומט מיין פּרייהייטס־טרוים פון העלן ענד
איבער די צעשמיצטע מויערן,
קומט מיט בלענדן,
מיט באציר,
ריגלט אוף פאר מיר
די מאַרגן־טויערן
און ווייזט אריין אין זייער ווייט:
אלץ פאר אייך,
אלץ פאר אייך!

רייסן מיר ארויס
לונג־און־לעבער פונעם בויך
פון דער זיבנגוידערדיקער
זינע־גאס!
מיט די ביקסן קלאפן אויס
אף דער גאס
פוסטער פאס —
קלאפן פאר דער וועלט דער וויסטער
ווידע אויס:

באך! באך!
וועלטן־פעטס,
קריכער־קרעץ,
שיט זיך אויסעט אפן פלאץ!

דעקט זיך אָפּ!
אָפּ די האַנט!
וויזט די שאַנד!
טונקלע, טונקלע,
טויט די שטאַט
אָן דעם אָפּגאַט,
אָן דעם גאַט,
נאָר א פּליגל גרויט און פינקלע
איבער קאַפּ,
היט זי אָפּ.
גייען מיר צו אונדזער גרויסער היים אף נאכט,
ארץ געבראכט:
איינס,
צוויי —
ברויט,
טיי.
זייד.
לייך.
ווייך.

זיבעטע הויט פון זיך, פון ערד
אָפּגעברענט.
דער אַלטער בוך מיט טויטע פּליגל
ווערט פאַרלענדט,
סע גייט א נייער!

איר, אופגעהויבענע פון שטויב,
איר, וואָס זייט געווען פאַר שלאַנגען — רויב,
איר, וואָס שלעפט פון שוואַרצער ערד דאָס
פּייער

מיט אויסגעשטרעקטע הענט,

דער ווערט אים געבן, —
איר ווערט פארשריבן!
איר ווערט פארשריבן אינעם לעבן!

*

אף די רייכערדיקע כורוועס,
אפן כירעם,
אין ווארעם גאָלד,
וואָס הימל שיקט אראָפּ,
צעלייגן זיך די ברידער,
די טאוויירים.
רוט מען אָפּ,
שפּילט און גיסט זיך א האַרמאַשקע,
גיסט זיך, פּליטערט,
פּליטט זיך, ציטערט,
כּליפּעט,
ציפּעט
און צעשטראַמט מיט גאָלד־געקלאַנג.
פּליגט מען איין קוים אף די כּורוועס,
פּליגט מען איין ניט לאַנג,
שפּרינגען איינער נאָכן צווייטן,
שטיצע,
בלייבע,
און צעשפּרייטן זיך,
צעברייטן
אף צעפּאלעניש פּארדרייטן.
דרייען זיך
מיט שטיקער זון
אף שטיקער נעץ,

אף שטיקער מי,
אף שטיקער קרעץ —
מיט האוויצעס און מיט טענץ.

*

מאכט א ווארע,
מאכט א ווארע,
לאַזט, מיין ברודער גייט א קאָן;
אין די ווארעמע ווייכע פוישטן,
מיט פארדריקטע הארטע פויסטן
און מיט פלינקע עלנבויוגנס
הייבט ער אָן:
— קלאנג-קלאנג,
נאָך א קלענגל,
ווי א שלאנקער
שליף פון סטענגל,
ווי א זעגלשיף אף ווינט,
ווי א שפינדל-ראָד, וואָס שפינט.
מיט א טמימעס פון א קינז,
ווי א ריז, וואָס פלעט די שלעק,
לאַזט מיין ברודער זיך אוועק:
אַט די פארבן,
אַט דאָס לעבן,
אַט דאָס וועבן
מוזן שטארבן אין די טעג.
נאָר מיר בלייבן,
מיר, די וועלן,
וועלכע טרייבן
וועלט צו העלע

מאַרגנס־שוועלן,
נאַר מיר בלייבן
אין די פארבן,
אייביקס פארבן —
דאָ!
פליסט האַרמאַניע
אין פארב,
אייביקס פארב,
פליסט מיר אין טראָפּ,
פליסט מיר צום גרויסן מאַרגנס־קאַפּ:
— מאַרגן!
מאַרגן!
פאר דיין העל
טראָגן מיר די לעבנס אָפּ,
לייגן מיר די קעפּ אוועק
פאר דיין שוועל,
פאר דיין טיר.
.....
מיר...

1918

א פארע גייט פון מיסטן

א פארע גייט פון מיסטן,
געדיכט פון ערד שלאגט אפ.
געקומען איז די זון שוין —
קוים אמאל אראפ!

זי שמעקט, באזעקט די הויטן
פון די פייכטע בערג.
א קינד זיצט אף דער ערד
און באקט פון בלאטע ברויטן.
טוט געמיימע קאלט א ברום:
„ס'איז נאך גאר א קאלטע זון.
פע, אזא אינדרויסן —
אן אפגעריבן שמויסל“.

טוט א פאנפע לייס:
„א קוורע-וואגן ציט,
מע איילט ניט מיט דער רייזע,
סע לייגט א קינד א טויטס
מיט טענצער-שיכלעך ווייסע,
מיט טענצער-שיכלעך ווייסע,
אין דרויסן איז א קויט...“

שרייַ איך שיר ניט אויס:
פרייַנגדיקע בלאַטע,
ריטשקענדיקע פרייד,
זון באכיינדלעט פענעמער און קלייד!
ריטשקעס, ווי די זעגן,
זעגן ברייטע ברעגן,
גערטלעך — מעוברעס,
ביימער, ווי בעהיימעס,
הייבן אוף די קעפ
צו דער זון!
עך, איר פיינט פארזעגערטע,
ווי גיט מען אייך א הייב —
א שפייַדער אייך צו טון!

1932

די שוואַגער־לעך

1

אַט קומען די שוואַגער־לעך לײַס און געמײמע,
מיט מײנונגען שפּיציקע, סוואַרעס געהײמע.

לײַס טוט פּאַרשנירעווען לײַבלעך זײַן מײלעכע,
א וואַרט און א שפּיז און א שטאַך און א פּײלעכע.

און אַרץ, וואָס מיר לײַב און מיט וואָס אײך שטאַציר,
ווערט טײקעף באדעקט מיט א בלאַטער־געשוויר.

די שוואַגער־לעך קומען, ווי לאַהעטע אַרכים,
מיט קונציקע שטאַך־רײד
מײַן פעסטקײט צעשטאַרכען.
אײך שטאַרק זײך און פעסט זײך,
מײַן מאַרך לאַד אײך אַנעט און שטעל זײך אנטקעגן,
כױועל קרײגן מײַן קרײג, כױועל שלאַגן אנטשײדן!

אײך זאַג:

„סע גײען האַמוינים אף בערג צו דער זון!“

א קוואקע טוט לײס, ווי א פראַש:

„האַסט געהערט?

ווער זאָגט, אז סע גייען האמוינים אף בערג?

גיב זיי א פֿלעצל פון קלאַטשע מיט קלייען,

זאָג: „ס'איז פון גאַט“ — וועט מען האַפּערדיק קלייען“.

סע באַמקעט געמיימע מיט פיבערשן מויל.

און ביידע — צווייפּענעמדיק, קלוגיטשקע, וויל,

מיט כוויזעק, מיט העצע, מיט הינטישע שטיק —

מע שלעפט די האמוינים, מע שלעפט זיי צוריק.

א וויסטקייט דערפיל איך און מיִעסקייט און מאנגל,

דאָך בלייב איך אין רינג פונעם ערשטן געראנגל.

2

זינגען די שוואַגעראַלעך רירעוודיק פיין,

דרייט מען אין צווייטן געראנגל אריין.

איך זאָג:

„דאָס לאַנד,

אונדזער לאַנד פון אזעלכע געבירטן,

ווי קנעכט פונעם לאַנד זינגען איצטער דאָ ווירטן.

ווי טאָג איז א פויק, און ווי זון איז א פויסט,

און די פויסט אינעם פויק:

„ביריִבאַם, — ארויס!“

ווער שטרייטן סע מוז, ווער גלוסטן סע האַט,

בא וועמען דער גייסט איז קיינמאַל ניט זאט, —

אַט דאָ איז די הילף,

אַט דאָ איז דער ענטפער:

ס'איז העכער דאָ מענטש!

און אלץ איז דערגרייכיק!

דער מענטש איז א קעמפער?
הערן די שוואַגערלעך שוויגנדיק אויס,
ליס טוט דערנאָכדעם געמיימען א שטויס:

„וואָס זאָגסטו אף אים?

געפעלט דיר א יאָד?

בא אונדז איז דער מענטש דאָס פארקערטע פון גאָד!

דאָס וואַלוססטע — מענטשן,

פיל וועלווילער פון קליידער!

פאל נאָר אין גאס, וועסטו זעען, אז יעדער

וועט אופהייבן פרווון דעם הוט,

ניט דעם קאַפּ...

די פרייז אפן מענטשן אין לאַנד איז אראַפּ“.

באפאלט מיך א וויסטקייט און מייעסקייט און מאַנגל,

דאָך בלייב איך אין רינג פונעם צווייטן געראַנגל.

3

איז נאָך די שוואַגערלעך ווייניק מיין פיין,

כיזאַל נאָך אין דריטן געראַנגל אריין.

א כאווערטע האָב איך,

א קינד און האָב לידער,

איז יעדעס מיר ליב און הארציק־פארשיידן,

איז יעדעס א טייל פון מיין מאַרד און מיין לופט,

מיין מאמעלעס מיילך אין מיר קילט, ווען מע פרוווט

מיטן אויג נאָר א פינטל טאָן ביז אַדער מייעס.

קומען די שוואַגערס געמיימע און ליס,

זאָגן זיי ליבלעך:

„לידער קאזיאָנע.

בעסער זאַלסט שרײַבן פון אַמעד און ל'וואָנע!
פלעגסט אמאָל שרײַבן דאָך פֿיין און מילד...
וויי מיר, דיין ווייבל, וויי מיר, דיין קינד...
וואָס האָסטו געמאַכט פון זיי? זינען דאָך מייסים!
א טאַכעס פון דיר...
אין דר'ערד ארײַן גייסטו...“

באפאלט מיך א וויסטקיט און מיעסקיט און מאנגל,
דאָך בלײַב איך אין רינג פונעם דריטן געראנגל.

טוט מיר א קראפט אין די ביינער א ברום:
„קוק זיך ארום.
ס'א פוקס און א טכור,
וואָס דרייען זיי אלץ אף שלעכטס, אף קאפּויר?
געזען אזא פאַרל!
פון ווו און פונוואנען?
גיב זיי אין קאַלנער —
און שיק זיי פונדאנען!“

1927

רעשט פון קנעכט

איך וועל זיך בעסער דוירעס זיין אדיין,
איידער אין די רייד אינערע גלייבן:
אז מע מוז דאָס עמעס-וואָרט פארבייגן,
אויב מע וויל געפינען כּיין.

איך קאָן ניט סויוויל זיין די סוואָרעס:
אז קויט און פאלשקייט בלייבן סראָרעס,
אז פאלשע רייד איז א מאטבייע,
מע דארף נאָר, זאָלן קלינגען עכט.
און וויל מען גרינג אין וועלט זיך דרייען —
איז רעכן זיך ניט מיט קיין רעכט.
ווי קאָן אזוינס בא אונדז באשטייען?
באגראָבן ווערט, איר, רעשט פון קנעכט!

1938

אן ענטפער

ווי זון איז א זון, און ווי ערד איז אן ערד,
באַלשעוויקעס צו זײַן איז אונדז אלע באשערט.

מיר קאַנען אנטוויינען און האַבן אנטוויינט
די אייגענע שלאנגען און פרעמדע שלענג.

נאָר הייבן שוין ווידער די סאַנים די קעפּ,
אין גיפטיקער גלֹסטונג נאָך שטעט און נאָך סטעפּ.

אין גיפטיקער גלֹסטונג נאָך אונדזער געביין,
איז קאַנען מיר הייבן אנטקעגן א שטיין!

אויב פּוּנע איז סאַם, איז טויטלעכסטער סאַם —
וועט אים צעטרייבן, ווי רויך, אונדזער פּלאַם!

מיר זײַנען קיין קנעכט, קיין דערווייַליקע שײַן,
מיר זײַנען געקומען אף אייביק צו זײַן!

מיר זײַנען געקומען און ווייסן די גענג,
מע ווייסט, וויאזוי צו באגעגענען שלענג...

1927

דעם פויער

בייס, אקער־אינזן, בייס.
וואָס טיפער — איז בעסער.
טיף מוז מען פלאנצן, זעצן
טיף די וואַרצלען,
ווייל מיר זיינען ווינטיקע,
אומרוקע שטאמען.

אָפּגיין זאָל מען מיט שווייס,
הייס זאָל אונדז אָפּברענגען,
בייטן די פענעמער
פון שוואכע אף שטיינערנע.

אָפּשווענקען זאָל עס ביז בייך,
ביז מארך אין די ביינער, —
דאָס פּסוילעס פון אונדז!

בלייבן זאָל נאָר ווי א דיניקער ציטער
דער קערן פון אונדזערע געמיטער.

פלאנצן דעם קערן,
און דער זאל עס זיין,
פון וועלכן מיר זאלן צעברענגן באניס!

1926

אויג אף אויג

לעניינען

איך קוק צו זײַן פּאַרטרעט ארוף און זאָג:
— הייס און שווער איז
פּוגעווען די פּוגעס פּון אונדזער זײַן,
צופיל שטערערס, צופיל פּײַן.

ער ענטפערט אָפּ:
— דו טראַגסט נאָך אַרץ די צוים פּון „שיינעם“ וואָרט,
די צוים, וואָס מאַכט נאָר קאַליע דיר די צײַן
און רירט ניט אף אַ האָר פּון אָרט.
דו ווייסט אַלײן; דו ביסט אַ מענטש,
און וואָס אף דר/ערוך געשעט נאָר שלעכטס —
אַ טראַפּן דײַנס איז דאָ אין דעם;
דו ביסט אַ מענטש, דו ווייסט אַלײן,
דו ביסט פּאַראַנטוואָרטלעך פאַר דעם,

— יא, איך ווייס,
אַט שטיי איך דאָ,
נעם מיך,
שיק,

קיין שווערער גאנג פאר מיר ניטאָ,
אף יעדער גרוב כ'קאָן זײַן א בריק,
נאָר פרוּוו מיך ניט אף דריבנע פּײַן,
א פּלאַסטער פאר א מאַקע זײַן,
שיק מיך בעסער הייבן בערג!

ער קוקט צו מיר אראָפּ

און זאָגט:

— דיין העמד איז גראָוו, נעם וואָש עס אויס,
די פענצטער עפּן אין דיין הויז
און דײַנע שכינים רוף צונויף
און זאָג:

לאַמיר ריין מאַכן דעם הויף!

דיין הויכן טרוים אין הענט נעם פעסט
און פיר אים אויס אין טאָן און טאט,
כאַטש יעדע שאַ א שטויב די גרייס,
א מיַרב די גרייס פון דיין פארמעסט.

* * *

סע האָט זײַן וואָרט די פולע ווערט,
די פולע קײַלעכדיקע וואָג,
ווי די פיירע,
וואָס פון רײַפקײַט שפאלט זיך,
ווי דער בוים,
אף וואָס די גוטע פיירע האַלט זיך.

פעקער, לענדער האַרכן,

סע הערט א שאַרכען זיך,

א מעכטיק שאַרכען,

שטארקער, ברייטער,
שטארקער פילט זיך אן די לופט
מיט בסורע און מיט דופט.

* * *

איז העכער פון בערג
און העלער פון לויטערע שטראמען
דער ליכטיקער נאָמען.

דער ליכטיקער נאָמען —
ער פלאַקערט און פירט אונדז אין קריג,
און פירט אונדז צום זיכערן זיג.

בא וועמען סע שיַינט דאָס האַרץ
און אויגן ברענען,
דער ווייסט פונעם נאָמען,
דער ווייסט אים,
דער קען אים.
דער ווייסט,
אז דער נאָמען דער שענסטער איז לענין!

1926

מענדעלע

מיר זײַנען פארוואָרפֿן מיט אַרבעט, געבוי און געשלאָעג,
און פֿלוצעם מיר הערן, מע שרײַט אפֿן וועג:
— ווער האָט פאָרגעסן אין וועג דאָ א טאָרבע?
דערבײַ נאָך א פּייגער, א קליאַטשע מיט האָרבעס?

מיר רײַסן זיך אָפֿ פֿון דער אַרבעט פאַרברױנטע,
מיר קוקן זיך אום, און מיר פּרעגן דערשטױנטע:
— א טאָרבע? א טאָרבע? וואָס לײַגט אין דער טאָרבע?
און וואַרט נאָר, וואָס זאָגט איר, א קליאַטשע מיט האָרבעס?

דאַכט זיך, ניט אונדזערס, און עפּשער גאָר ... א?
א כאַלעם א ווייטער, א ווייטער אזא!..

— ס'לײַגט אין דער טאָרבע א טפּיל און א הויקער,
א מעקלערשער שירעם, א שטיק פֿון א סטויקע!
די טאַש פֿון באַטאַקסע, דער גווירטעס פאַריק,
און צעטלעך פֿון דוירעס פּראָצענטניקעס לײַגט!..

סע גלייבט זיך דאָס האַרץ ניט, מיר זיינען פארברוינטע
פון ארבעט פון גרויסער, מיר קוקן און שטוינען:
— געשיקט זיך, ס'איז אונדזערס? אוואדע... אָווא!
א כאַעס א וויטער, א וויטער אזא!..

1937

פושקין און היינע

נאך האלבער נאכט, דער פלאץ איז ליידיק,
די שיין איז ליכטיקער געשפאנט,
קומט אָן א מאן פון ווייטן קאנט,
די לאצן פון דער אלטער קליידונג
האלט צו זיין איידל'ע, בלייכע האנט.

פאר פושקינס דענקמאָל אינגעבויגן
ער שטעלט זיך אָפּ: געגריסט זאָסט זיין...
נאָר ס'קלעמט אים צו די צונג, די פיין,
און טרערן פילן אָן די אויגן,
קוים-קוים ער האלט זיין יאָמער איין.

— איך קום דיר, גליקלעכער, באגריסן,
עס ווערן דינע טרוימען וואָר,
דיין פאָלק איז פריי. זיין וועג איז קלאָר.
פון זיינע הייסע קוואלן פליסן
דער גאָרער וועלט א פרייד-קאיאָר.

מיין היים — פון אויסוורפן דערשלאָגן,
די בעסטע קעפּ צעקלאַפט, געפּלעט,

פאריאָגט, דערשטיקט — פון היץ מע רעדט.
דאָס פאַלק — אין אונטערערד עס וואָגלט,
און מיטן פאַלק איז דער פּאַעט...

און ווידער וואַרגן אים די ווייען,
עס נייגט דער מאַן צו דר'ערד דעם קאַפּ,
און פּושקין שפּאַנט פון שטיין אַראָפּ
און נעמט אים אָן, און ביידע גייען,
מע שווייגט א ווילד, מע אַטעמט אָפּ.

נאָך האַלבער נאַכט. צוויי פּריינט שפּאַצירן.
ס'רעדט פּושקין שטייל — א שטייל געזאַנג.
דערציילט פון פעלקערס שטאַלצן גאַנג,
דערציילט פון פעלקערס דרייסטן פירער,
פון ווונדער-ווילן און געדאַנק.

— איך ווייס ניט אינעם לויף פון דוירעס
אזעלכע מענטשן! אזעלכע טעג!
געלאָזט מ'האַט זיך אין טויט-געשלעג,
אַנטקעגן אלע לייד און מוירעס,
און דורכגעזעצט דער וועלט א וועג!

באַם מאַווזאַליי פון גרויסן מענטשן
זיי בלייבן שטייל, מיט וויי אין בליק,
דערנאָך די וואך מע בענטשט דערקוויקט.
דערנאָך דאָס פאַלק, וואָס רוט, זיי בענטשן,
און דורך דער גאַרקי-גאַס צוריק.

מע גייט, און היינע נעמט דערציילן
פון וויסטן לעבן אין זיין לאַנד:
— דאַרט טאַנצט א נאַקעטע די שאַנד,

דאָרט פֿירט דאָס לאַנד דער הינטער־כײלעק,
וואָס מעלדעט זיך פֿאַר דעם פֿאַרשטאַנד!..

עס בלויט אַף טאַג, זיי זיצן ביידע
אין דענקמאַל־סקווער, באַם שטיין, וואָס שײַנט,
אין טאַגן הערן זיי זיך אײַן.
מע שוויגט, סע גלוסט זיך ניט צעשיידן.
און פּוּשקין זאַגט: — מיין היינע, פֿרײַנט.

דו וועסט אונדז אַלעמען דערפֿרייען,
דו ביסט באַ אונדז ביז גאַר באַליבט.
עס טוט אונדז וויי, וואָס ביסט באַטריבט,
דו בלייב באַ אונדז, מיט מיר וועסט שטייען,
אַט דאָ באַגלייך — די האַנט מיר גיב.

און לאַנג שוויגט היינע מיט זײַן ענטפֿער.
דערנאָך — מיט האַרץ דערלאַנגט די האַנט:
— איך ווייס, עס איז דיין ווונדער־לאַנד
די היים פֿון אַלע פֿרײַהײַט־קעמפֿער... —
און היינע שטעלט זיך אוף און שפּאַנט.

— איך גיי אהיים צו מינע דרייסטע,
מיט זיי אין דערפֿער און אין שטעט
כװעל וועקן ס'פּאַק פֿון הינערפֿלעט.
דער גוירל פֿונעם פּאַק, — דאָס ווייסטו, —
דאָס איז דער גוירל פֿון פּאַעט.

טאראס שעווטשענקאָ

1

כאַטקעלעך ווײַסע — ווי נײַע.
צעשיט אין די בערגיקע שטרעקעס.
און צווישן דאָרט ברעכט זיך אינדרייען
דער בוג אין די שטיינערנע ברעגעס.

סע האַדעווען גרינע קורגאנען
די קינדער מיט מיַסעס פון קריגן.
אַדאָרט איז מיַן וויגל געשטאנען,
מיט לידער געטאָן מיך דאָרט וויגן.

א ליד פונעם גרויסן טאראסן
געשפּיזט האָט מיַן שטומע נעשאַמע,
געלערנט מיך לייבן און האסן
און האָפּן אף גליק און נעכאַמע.

ווען קלאָגן ער קלאָגט אף די פּיינען —
איז קלאָגט ער דאָך אויכעט אף מיַנע.
און טרייסט ער זײַן פאַלק דאָס געיאַנטע —
איז מיינט ער אויך מיַנס דאָס געפלאַנטע.
און שעלט ער די פּיינט פון אוקריינע —
איז שעלט ער די פּיינט אויך פון מיַנעס,
די פּיינט פון פארהאַרעוועט פאַלק.

אָ-דאָרט, ווו דער בוג ציט זיך אויס
 אין הויכע, שווארצערדיקע ברעגעס,
 אָ-דאָרט, ווו צום פריצישן הויז
 מיט הינט אף די קייטן — דער וועג איז,
 געדענקט זיך א סרייפע פארטאָג,
 פון סרייפע צו שטאַט איז געגאנגען
 א מענגע פאָרויס, און א פאָן
 איז רויט איבער קעפ זיי געהאנגען.

דאָס קינד האָט דאָס רויטס פארגעדענקט,
 דאָס רויטס איז געווען א באזונדערס,
 ווי ס'זאָלט זיך אין צאָרן געשווענקט,
 געוואשן אין ווייטעק און ווונדער.

און ווידער דאָס קינד האָט געהערט
 די ליד פונעם גרויסן טאראסן,
 און דאן ערשט פארשטאנען דעם ווערט
 פון עמעסן ליבן און האסן.

1935

ווי שורעס אינעם שיר

ווי שורעס אינעם שיר,
פעסט און גוט,
זיינען די געבייען — שטאַל און שטיין
אין שטאַלצער הייך געצויגן,
שטעקט מען אינעם רויש,
אין אימפעט און אין גלוט,
ביז דער ווייס־שיין פון אויגן.

די ארבעט רעגנט אף אונדז הייס,
סע קירט אונדז ווינט פון דער געשווינדקייט,
אפסניי דעם מענטשן און דאָס לאַנד
צו איבערשמעלצן דרייסט
האַט קראפט פון מיליאָנען זיך געשפּאַנט,
אף אויסצוהיילן פעלקער פון דער בלינדקייט,
אף גרונטעווען און פעסטיקן
דעם שאַפּנדן געדאַנק.
די קראַפט פון פּאַַק אַנטדעקט און בעט און הייסט:
— פּירט אויס, וואָס איר פאַרלאַנגט!

א ווייַל צו א ווייַל איז ניט גלייך,
סע טוט זיך אַלץ אַנטפּלעקן,
דו ביסט מערער, ווי דו ביסט.

מער איז שטיין, ווי שטיין.
לאַמיר גיין, לאַמיר זען,
ווי בלאַקן די שעטעכס באדעקן,
ווי לופט־שיפן אונדזערע קינדער וועקן,
אין פלי, אין פארטאָג, איבער וואסער־בעקנס
באָדן זיי אויס זייער פלינק געביין.

סע גייט, ווי סע גייט, גייט עס גוט.
סע פרייט זיך דאָס בלוט,
סע פליט איבער פוילס און פארדראָסן
צו ווייטערן אַנגריף
פאר מענטשנס מי,
פאר מענטשנס פרייד און מוט
און האַב־און־גוט,
פאָרויס,
אנטשאַסן!

1927

נאָכן אַפּשוועבן פון טאַג...

נאָכן אַפּשוועבן פון טאַג,
נאָך שווערן ריידעניש
איז גוט א פּריינט באגעגענען,
וואָס טוט א זאַג:
„ס'איז פּראָסט און זוך“.

און פּראָסט און זוך
מיט נייעם כּיין באהאנגען,
מיט שארפן כּיין פון קרעפטיק־לאכנדיקע אנגלען,
די ציין,
ווי מיין, ווי יוך,
די ציין די פּריילעכע
מיט זון מיט פּריילעכער זיך ראנגלען.

אַט־אַט... א ווייל...
און ווי א שטאַלן רינגל
א וואָרף טאַן וועל איך זיך אהין,
וואהין איך ציל...

מונטער פילט זיך קאָפּ אַף האַלדז־און־נאַקן.
ווער פּרירן?
וואָס פּרירן?
זאָל מיט פּראָסט די קרירע קנאַקן —
אַלץ איז גרינג און פּלינק איצט דורכצופירן!

1927

פּרילינגס, זומערס, האַרבסטן

ליבקיט, ליבס, נאָך וואָס דאָס טרויערן,
וואָס זומערס, פּרילינגס, האַרבסטן שוועבן,
מיר האָבן שוין דעם דאָר אַ קינד געגעבן
און גייען ווייטער דורך די יאָרן,
ווי דורך די הויכע טוייערן.

אַט וואַקסן ווענט,
שטיינער העפטן זיך,
שווערע האַמערן אַף קלעצער זעצן.
פון דערפער ווערן שטעט, און שטעט זיך קרעפטיקן
מיט נייע-געבוירענע מיט פלעצער!

בויער פלינקע, פלייסיקע,
פארשמירטע קלעטערן
אַף סופיטן, אַף פאַסאַדן,
ס'וועלן זיך צום האַרבסט-צו
נייע שטאַט-טיילן צעבלעטערן —
אופצונעמען מי-טעג און פאַראדן!

קומען שוין אין שטאַט צו אַלע שטעלעכלעך
די אַנגעלייגטע געסט,

די קאווענעס און אויבס און גריבסן.
פרישע פארבן פעדישע
אין שטאָט צעהעלן זיך,
אין שטאָט דער פריש־געקאלעכטער,
צווישן מויערן פון שטאָל און מירמלנע געזימסן.

קינדער קומען אונדז אנטקעגן אָן,
פון ווארעמען נעפל שווימען גערט'נער און פאבריקן;
פירעס אין די ווונדער־סעדער פליקט מען,
און רעגנבויענס שפילן נאָכן רעגענען.

זאָן פרידינגס, ווינטערס בריקעווען,
דארפן מיר דען וויין זיך צו פארשיקערן?
דארפן מיר דען קלאָגן אָף א גרויער האָר?
מיט אונדזער קינד אינינעם אפן וואָגן
טראָגט עס אונדז צו לויטערע פארטאָגן;
אוי, וואקסט א דאָר פון אונדז,
א דאָר!

1926

וועגעלעך קאלך

זעגלען פון אַוונט אין גאסן זיך וויגן,
ס'פיקט מיין מויל א לייכטער ניגן.
טרייבערס, דראַזשקעס, כראַמטשעריי
פון גראַבער זאמד אף הארט ברוקיר.
כ'בין דער שטאַטס א יונג געבני,
און יונג געבני די שטאַט באצירט.
זעגלען פון אַוונט אין גאסן זיך וויגן,
ס'פיקט מיין מויל א לייכטער ניגן.

די שטאַט הייבט אן איר ליבע־שפּיל.
א ווונק אהער, א ווונק אהין.
סע גיט די בלום,
סע נעמט די בין,
סע פיקט מיין מויל א ליד:
דין, דין.

א פויער־בעטלעך שטרעקט די האנט;
כ'גיי פארבני,
אהער, אהין.
זיין האנט זעט אויס — א שטיק בוריאן.

ער שרײַט מיר נאָך:
„היי, גאַספּאַדין!
היי, גאַספּאַדין!“
און האַקט א זידל־וואָרט אינמיטנדריין.

גייט דאָס זידל־וואָרט מיר נאָך
און כאַפּט אַרויף זיך אַפּן קאַרק,
קריכט אין קאַלנער,
טרעפּט אין מאַרך.
קאַלעמוטנע, קאַלעמוטנע
און פאַרשטערט:
ניט געראָטן אים זײַן שטיקל ערד,
וואָס שטעקט ווי שאַנד
מיט דערנער־קרויט
בא קאַל־ווירטן אַפּן ראַנד,
באם הויכן ברויט.
שטרעקט ער אויס צו מיר די האַנט,
צו מיר — דער שטאַט:
„היי, גאַספּאַדין!
היי, גאַספּאַדין!“
און האַקט א זידל־וואָרט אינמיטנדריין.

קום איך מיטן זידל־וואָרט אהיים,
לייג איך שלאָפּן זיך מיט דעם,
רײַסט עס מיר די הויט פון קאַפּ,
אַלע מאַרכן עפּנט אױף און דעקט זיי אָפּ.

שפּעטער, שפּעטער שלעפּערט.
לייגט מיר זידל־וואָרט באַם לײַב;
דאָס לײַב איז יונג,

דאָס לײַב איז הייס,
זאפט דאָס וואָרט מיין טרוים,
מיין שווייס,
זאפט עס שלאָפנדיקער הייט,
ביז דאָס זידל־וואָרט צעגייט.

...אינדערפרי פירן קליינע
ווייסע וועגעלעך קאלעך,
וועהין זיי פאָרן —
דאָרט איז מיין אָרט;
סע העלט זיך מונטער אזא מעהאלעך,
איך גיי מיט ווייסע וועגעלעך קאלעך
דער בריק איז העל,
און פריש דאָס וואָרט.

1926

דער בלוטיקער זונטיק

אזוי האָט געדארשנט דער גאלעך גאפּאָן,
מיט הארציקע רייד און מיט טרערן
געווענדט צום האמוין: „אזוי זאָלט איר טאָן,
און ליכטיק און גוט וועט אייך ווערן,
און „ער“ אייער וויי וועט דעהערן.

ווייל ליב האָט אייך, קינדער, ביז גאָר אייער צאר,
דער פּאָטער פון אלע געפלאַגטע,
און שטענדיק אייך העלפן און היילן ער גארט,
אָט גייט צו אים צו גאָר און זאָגט אים,
און דעם, וואָס אייך דריקט, וועט ער שטעלן צום נאר!

און מ'האָט צו דעם ווינטער־פּאלאץ זיך געלאָזט,
מיט זקיינים, מיט ווייב און מיט קינדער.
מיט פרומע געזאנגען און צארישע בילדער,
מיט בונטע כאַרוגוועס אין בלענדיקן פּראָסט.

און מ'האָט צו דעם פּאלאץ האכנאָיש געקלאָגט:
„אָ, שייך אונדז, געזאלבטער, אָ, לאָז אונדז ניט פּאַרן,

מיר קאָנען ניט אויסהאלטן מער אונדזער פּלאַג,
אַ זאָל אונדז דיין כעסעד, דיין גוטסקייט באשטראַלן.

באווייז זיך און אונדזערע בלוטזויגער הייס
ניט צאפן פון אונדז מער דעם בלוטיקן שווייס.
קום, זאָג זיי, און האַלט אונדזער טיינע, —
אז אונדזערע מוטערס איז ביטער און שלעכט,
אז אונדזערע קינדער אף ברויט האָבן רעכט,
אז מענטשן מיט מענטשן מיר זיינען“.

„ער“ האָט ניט געהיינעט, דערציטערט פון קאס,
האַט ער דעם האמוין זיך באוויזן:
מיט קוילן ארויס און מיט שווערדין און שפיון
און האָט אין אַ בלוט־באָד פארוואנדלט די גאס.

אזוי, ניט געקארגט פאר די קינדער קיין שרויט,
און באַלדיקע „הילף“ די געדריקטע געגעבן,
און די, וואָס צום קייסער געגאנגען נאָך לעבן,
האָבן פון קייסער באקומען דעם טויט.

1943

אין די זומער-נעכט

טראַגט מען בעבעכעס אין דרויסן
אף צו שלאָפן אין דער פּרייַ —
קישנס, קאַלדריעכלעך מיט לאַטעס,
מיט מאַטראַצלעך פון קורייַ.

לויטער איז, און בלוי, און לויטער,
אין לעוואָנע — יעדנס וועש...
אין לעוואָנע — אלע ווייַטן,
אין די ווייַטן קוואַקען פרעש.

מענטשן ליגן פאר די שטיבער,
ס'איז פון טאָג די זאמד נאָך הייס.
קינדער עסן מיט לעוואָנע
אַוונטברויט פון איין געפּעס.

אונדזער איבערבעט מיט פלעקן —
אך, סע פעלט דאָס רעכטע וואָרט —
סארא פעדערן געקנוילטע,
גלייַך ווי גאנצע הינער דאָרט.

און די פלעקן אף די ציכן —
ניט קיין פלעקן — קסאוו פון דוירעס,
עלטער-עלטערזיידע יאָקאָ,
באבע בריינע, מומע דווירע.

פראַים טונקט אין מיִלד אַ סעכער,
דער לעוואָנע שטעלט אַ נאַז;
גיסט די מיִלד מיט וואסער אונטער,
ווייזט איר אַרץ אַ פולע גלאַז...

לעבן פראַימען די באבע,
אַנגעלענט אין האַרץ אַ שטיק,
אירע בליקן ווייט אין בלויען,
ווענדט ער אויך אהין זיין בליק.

איטשע זיצט ערגעץ מיט מיידלעך
און מיט יינגלעך אויך מיסטאם,
שפילט מיט פייער, מיט געפארן,
איז פארטראַגן און פארפלאַמט.

זאָל, כאַלילע, גאַרניט טרעפן,
זאָל די קינדער אַפגיין גלאַט.
אינגעשטעלט איז זייער לעבן...
זאָל די קינדער אַפגיין גלאַט...

1935

טאג אין נעפל

טאג אין נעפל,
ווער מיר שטיבלעך, בוג און בערגלעך און פארעם!
אלץ אין ווארעמען נעפל,
פארטיק מיט ציקאריע,
פארפאקט ער, פראים, אין א קויש א פעקל,
פון אויבן — שטשאוועל-גראז און טעפלעך,
און גייט זיך, גלאט
עס גייט א יינגל זיך, א טאם...

פארט דורך א פויער מיט א גארע היי,
א צווייטער מיט א פורל שטיינער,
א דריטער פירט נאך הארצווייטעק און ביינער,
בא איינעמס פארקן שטייט א זאק מיט שפענער,
באם צווייטן אונטער סטריכע לייגט אין נעסט אן איי,
זיינען אלע גוט און ליב אים,
גאנוועט ער זיך שטייל צו אלע זיי
און לייגט אין זאק,
אין נעסט,
אין היי

די ליבע בלעטלעך, וואָס אין זיי געשריבן:
„ברידער, סאווירים פון מי און נויט!
גענוג געליטן! גענוג געשטיקט!“...

און פראַים זעט:
איבער שטעט און דערפער הייבט זיך און אין רוים
א קלאַרקלאַרער צוויק,
און אן אופשריפט רויט אף אים:
„מיט גליק!“

1935

קײן אַדעס

רופט זיך אָן פּראָים:
מאמע, לאָז מיך, מאמע,
גיין קיין אַדעס,
איך וויל אויכעט זען,
ווי מע זינגט מאַרסעליעז,
ווי אַרבעטער אָף באַריקאַדן שטייען,
ווי דער האַפּן שלאָגט
די שוואַרצע מייע.
א קינד דאָרט, מאמע,
וועט מען גיט צעטרעטן —
א קינד קאָן אויכעט
העלפּן שלעפּן ברעטער.

מאמע, מאמע,
ווייסט, די גאַרע ווערט
איז פּול מיט אַרבעטער,
איז פּול מיט אַרעמע,
זיי זיינען ברידער אונדז,
פאַר איינס מיר שטורעמען!

מאמע, לאז מיך,
מאמע, קיין אדעס.

רעוואָלוציע שטייט אף הויכע פעסער,
רופט צו גרויס און קליין:
— אופשטיין!
אופשטיין!
גין!..

1935

דער פארבער-יונג

איך בין איצט א פארב-יונג אף קעטערס און שטריק,
איצט הענג איך אף מויערס אף רייכע.
מיין יינגלשע קראפט טוט זיך שליפן
אין בארשט-שמיר — אהין און צוריק.

פעסט אין די הייכן איך האלט זיך,
וועל איך ניט פאלן אף דר'ערד.
באלעבאָס אין די שטיוועלעך שטאמטנע
אונטן מיין גוירל באקלערט.

פארוואָרפן צו מיר מיט די אויגן,
זיין ווילטיק ער האלט אין איין ווויגן,
וואָס פאלט אים אראָפּ גאָר אָן ראש —
פון יעדער מיין שמיר מיטן בארשט.

מיך שטעכט ביז דער זיבעטער ריפ.
„בא אים אין דער קעשענע קאלטער

מיין ברויט און מיין טיי דארטן האלט ער!.."
טיינעט פארביסן מיין לייפ.
...ער ענטפערט מיט גענגעלע שטאלטנע,
מיט שטיוועלעכס איידעלן סקריפ...
1935

ווער ווייסט

ווער ווייסט, וואָס הייסט
צו זײַן אַ קנעכט באַם באַלעבאַס
און וואַקסן העפּקער,
ווי סע וואַקסט אַף מיסטן גראָז,
דערצוויגן ווערן באַ די אויערן,
באַקומען לײַב פֿון שווערע קלעפּ,
אַ שײַן פֿון פֿרײַ זאָל אין מויעך בויערן,
דאָך צוגעקײטלט זײַן צום באַלעבעסלס טרעפּ;

ווער סע ווייסט, וואָס הייסט
די יוגנט־קראַפט פאַרשפאַרן,
ווען סע רופט און בלענדט די שײַן;
לויפסט פון באַלעבאַס,
פאַקט דיך דער זשאַנדאַרם;
לויפסט פון דעם זשאַנדאַרם,
פאַלסטו צו דער גויט אין הענט אַרײַן, —

אַט יענער ווייסט, וואָס הייסט
פון פֿרײַד געפֿלעפט זײַן,
דאָס קאָל דערהײבן און מיט אלע קרעפטן

זינגען וועגן דער באפרייונג־פרייד;
אָט יענער ווייסט,
פארוואָס דאָס שטארקסטע קאַל
באקומט זיך אויך שטיצעהייט...

1935

דער הימל

און ווייט איז געווען אונדז דער הימל,
און אומגערעכט, פיינטלעך און פרעמד.
א גאט האט באוויינט אים א שלעכטער,
וואס האט אונדז געלאזט אין איין העמד.

ווען פולער דער קאפ איז געווארן —
איז ליידיק געווארן דער רוים,
און גאט איז אין הימל געשטארבן —
איז פוסט דארט געווארן און גרוים.

און איצט איז דער הימל אונדז היימלעך,
מיט אלץ, מיט זיין ענדלאזן כהן —
ווייל אונדזערע פליער אונדז ברענגען
פיל הימלשע גרוסן אהיים.

מיין פריינט האט די וואלקנס געשפאלטן.
אין טיף דארט — מיין פריינט שעמערירט.
מיין ברודער הייבט אונטער דעם באקן
און היימיש אין הימלען זיך פירט.

ער שפילט דאָרט אין שאַך מיט זײַן כאַווער,
געמיטלעך, באַרוט, ווי אַף דר'ערד,
זיי רוקן אין רוים איבער וואַלקנס
די קליינע, די שאַכישע פּערד.

1934

די הייך

דו פילסט, פארטאָג — סע שלאָגט זיך אָן אין דיר, אין דרימל
דער אויסגעוואשענער באגינען.
דערזעסט א פעלד, און איבער דעם —
געזיפטע רעגנדלעך פון הימל,
מיט זון געלייטערטער זיי רינען.
א קראָ גלאנצט דורך: „קראַ-קראַ!“
זי איילט זיך אין איר מארק אריין.
סע קרייט א האַנדעלע א יוגנט:
„כ'האַב סייכל שוין אן ערשטער אופשטייער צו זיין!“

און מיטאמאָל דערהערסט אין הימל-ווייט א קעסל קאַכן,
דער קעסל וואקסט, דאָס קאַכן וואַרקעט מעכטיק,
און ווי א שפיגל הענגט אין הייך,
דעם פראַפעלערס פאַכען,
און פונעם פאַכער-שיין —
ליבע פענעמער אונדז שמיכלען.

דאָס פליען קינדער אונדזערע ארויס
אויסצופרווון די מאַטאַרן.

פארטאָג, אין דער אומענדלעכקייט אליין —
די אומענדלעכקייט איז היימלעך אונדז געוואָרן,
און היימיש ליב,
ווי ליב ס'איז אונדז די היים!

1933

כּוּוועס

בין קיינמאָל אין קיין כּוּוועס
ניט געווען אזוי פארבאָדן.
אויסטער־ישע כּוּוועס און דריבנע מינץ.
מיין טיש איז אָן פּאַטראוועס,
מיין קאַפּ —
מיט וואָך געפּאָדן,
גענוג פאר מיר אן אַרעם שטיקל מילץ.

הויז און בלוז
בין איך אַט'הער געקומען.
צוריק וועל איך זיך אומקערן
הויז און בלוז.
כ'האַב אָפּגעגעבן שוין
די יונגשאפט פון מיין פּאַנעם,
געשענקט דעם דאָר מיין ליד,
מיין ווילדע רויז!

נאָר לייג איך צו צו דר'ערד דעם אויער,
דאכט זיך מיר, די ערד, זי מאַנט,
און יעדער קינדער־בליק,
און יעדער שטיין פון מויער,
און יעדער טאָג, וואָס בייגט זיך אָפּ צום האַריזאָנט.

וואָס קאָן דען פון מיר קומען,
אז מיין פארדינסט
און מיין באגער איז ערדיש און געדולדיק;
איז שווער מיר, שווער.
איר זאָגט:
בין יעדן שולדיק,
איז וועל איך פרווון צאָלן —
מאָנט!

1925

הדעה

ל

פועל

אמאָל איז געווען

(אן אווטאָבֿיאַגראַפֿישע
ווינטער־מייַסע)

איך געדענק די אלטע צייט,
כאָטש זי איז שוין גראָ און ווייט
און מיט שטויב, מיט מאַך באדעקט,
און פון קאָפּ ווי אויסגעמעקט.

נאָר סע טוט אמאָל א נאָג
יענער לאַנגער ארבעטסטאָג;
איך, א וועווריק נאָך א ווילדער,
בא דער זייט איך זע די בילדער

פון די אייגענע, די פרעמדע.
פון די טעג ווי אלטע העמדער
טוט א צי פון גרויער ווייט,
פון מיין קינדערש־שווערער צייט.

* * *

...אונדזער שטיבל אפן בערגל
אויסגעצויגן, גלייך סע לויפט,
פון דריי זייטן — ווינט און שליאכן,
פון דער פערטער — איציקס הויף.

ווער ס'איז איציק? — פֿאַשעט איציק.
דער, וואָס האַלט דעם גרויסן דראַטש.
דער, וואָס האָט געפאַטשט מיין טאטן
און דערנאָכדעם מיך געפאַטשט.

איך געדענק א קאַטן ווינטער,
מיט א כעוורע שטאַרקע פרעסט,
שניי אף שניי און ווינט אף ווינטן,
פעלדער גלאַט, זוי אויסגעפרעסט.

אף די דערפער זיינען שנייען
אַנגעהויקערט שאכט אף שאכט.
פענצטער זיינען שטאַרק פארהוכקעט,
די קאַנורקעס שטאַרק פארטראכט.

דעמבעלעך מיט ווייסע פאכוועס,
ביון גארטל אזש פארשנייט,
העט באם הימל אינגעקריצט זיך,
העט א דערפעלע דאַרט שטייט.

און סע פליסט שוין ניט דאָס טייכל,
און די דייזשקע כאפט א פּריר.
שוועלן ווערן פּראַסטיק, העכער,
פּראַסטיק, סקריפענדיק — די טיר.

שלעפט די מאמע ארויס די פוישטן,
טוט א קרעכין: „שוין דאָ אַ לאַך“.
נעמט מיין איטקע זי פארלאטען,
שטעלט לאַפּאַטע־גרויסן שטאַך.

הייצט די באבע איין דעם אויוון,
פלאמט קוריי-גראַז מיט א קנאק,
שיינט איר פאַנעם פארן אויוון,
און סע פלאמט בא איר א באק.

פרייעך ברענט די שטרוי אין אויוון,
טרייבט דעם פראַסט צוריק, צוריק.
דורך די שויבן פלאמט דער מיזרעך
אין א ליכטיקן באשליק.

אך, מיין באבע, ליבע באבע,
אפגעהאַרעוועט א וועלט!
קינמאַל גיט קיין זאטן ביסן,
שטענדיק פעלט און פעלט און פעלט...

גלייך זי האָט אף זיך גענומען
כאַווען טעכטער, כאַווען זיין
צוליב איציקן דעם דראטשניק,
פאר דער קיך און דראטש-מאשין.

בא די קינדער וואקסן קינדער,
אייניקס קליינע, יאָדער-קליין.
וואָס זשע איז דאָס איציקס אייסעק,
וואָס ער קוקט זיי אין די ציין?!

ווי מע וואקסט, און ווען מע יאָרט זיך,
צען איז גוט, איז גראַד די צייט:
„כ'נעם זיי צו, נו יא, פארשטייט זיך,
איך וועל מאכן פון זיי לייט!..“

בא דעם פֿייער שטייט מיין בער,
ווארעמט אָנעטשעס פון זעק.
פאקט אין שמאטעס אים די מאמע,
לויפט ער באַד צום דראַטש אוועק.

דאַרטן אַרבעט ער באַם פּרעס־שטיין,
יאָגט דאָס פּערד, און אים סע יאָגט.
פאַר דער שווערער אַרבעט קריגט ער
זיבן קאַפּעקעס א טאָג.

און א צוגאַב — אויגן־ווייטעק,
ווערט אנשלאָפן, ווי ער שטייט.
טוט אים מאמע אויס און ברומקעט,
און זי שעלט זיך שטילערהייט.

אַט פון אויוון רוקט די באַבע,
מאמעלֿיעס רויט־פּאַרפּלאַמט.
זי באַגיסט מיט אייַל מיט פּרישן,
ווערן זיי ערשט רעכט באַטאַמט!

קריך איך גיך אַרײַן אין הייזלעך,
פּיץ־פּיץ־פּאַץ! — אפּגיך א וואש.
ס'איז שוין שפּעט, אף די מאַלֿיעס
לויפט שוין אום מיט אייַל די פּלאַש.

גיט די באַבע צוויי מאַלֿיעס,
ברײַט אין הענט — א וואָרף, א וואָרף:
„מיט אזעלכע, נו, פּאַרטרייבן
קאָז מען פּראָסט פון שטאַט און דאַרף!“

שוין פארוקט דעם הייסן אויוון,
שוין פארשטעקט דעם קוימען־לאך,
אָפגעבראַטן צען קארטאָפליעס,
פלעצלעך גראָבע אף א וואַך.

האַט די מאמע פעט פארפוצט זיך:
טראנטעס, שמאטעס, דאכט, א שאַק.
נאָר פארהוסט זי זיך א ביסל,
טוט זי אָן באַלד נאָך א ראַק.

שלעפט זי זיך דאָרט הינטער היזער,
היט זי פרעמדן סקלאַד געהילץ.
און זי דארט אין ווייסער קרירע,
ווערט אלץ בלויער, בלוי ווי מילץ.

בלייבט די באבע, בלייבט מיין איטקע,
איך מיט זיי — דער „קליינער שנעק“.
איטקע נעמט דאָס קלייד פאריכטן,
איך — אן אלעפבייס איך קלעק.

רוימט די באבע אוף אין קיכל,
כאפט דעם זאָק און טוט א לויף,
ווארפט פון זיך אראָפ די שקראבעס,
אפן אויוון קריכט ארוף.

זאָגט זיי: „לייבל, נעם מיין שאַכלל,
טו זיך אָן אין מינע שיד,
טראָג אָפ בערלען דריי מאַלייעס,
זיי א ווילער, לויף אפגיך“.

„אוי, ס'איז קאלט מיר“, — קווענקל איך זיך,
כ'ווייז אף איטקען: „זי... זי מעג...“
זע איך נאָר נאָר איין מאַל־יטשיק, —
פֿאַז איך זיך אין שווערן וועג...

לופט איז הארב און ביז אין דרויסן,
שטארקט דעם ווייסן שניי און סמאלט,
נאָר דער באבעס שאַל — ער שיצט מיך,
פון דער קרירע מיך באהאלט.

כ'שלעפ די גרויסע, הארטע שקראבעס,
זיינען קאלט, זיי ווערן גרוי,
ס'קילן אָפּ מיין בערס מאַל־יעס,
און זיי ווערן טויט אזוי.

כ'זע דאָ לאנגע רינווע־צעפלעך,
אויסגעשמירט פון פראַסט, פון קעלט.
צעפלעך בערד און צעפלעך פאטלעס,
הוילע צעפלעך איז די וועלט.

אוי, מיין נאָז, מיין נאָז, מיין נעזל,
ס'הייבט אָן טריפן, ווי א טיך,
נאָך איין סמאליע — ווערט עס צעפלעך,
מיט די רינווע־צעפלעך גלייך...

כ'גיב אָפּ זיינס דעם ברודער בערלען,
קיט ער גיך און קיט געשמאק.
דאכט, סע קייען אויך די שרויפן,
קייען, סקריפען מיט א קנאק.

כ'לויף אהיים, ס'איז קאלט, איך ציטער
רייט דער פראסט מיר אף דער נאז.
טרייסלען זיך די הענט די רויטע,
און די אויערן — שטינג ווי גלאז.

כ'קריך ארוף אף הייסן אויוון,
מאכט דער פראסט דאָ ניט קיין שטיק.
כ'נעם זיך פלעצל און צעלייג זיך, —
ווער נאך האט אזא מין גליק!..

באבע דרייט מיט אירע שפיזלען,
איטקע נייט א בארג, א טאל.
„באבע, באבע, נו, דערצייל זשע!“
„אמאל, אמאל איז געווען, אמאל...“

גראָער ווערט דער דרויסן, גראָער,
זאָגט אונדז צו א ביזע וואָך.
און דער הימל, בלינדלעך קוקט ער,
ווי מע האקט אין בוג א לאַך.

פאר בעהיימעס א פאלאנקע
שלאַגט מען אָפּ אין טיך באַם אייז.
האקן העקערס, שפרינגען שטיקער, —
ביז דער בוג אן אויג באווייזט.

טרינקען, קוויקן זיך בעהיימעס:
ווער סע כלעפטשעט, ווער סע זופט.
וואר'מע פיסקעס אומגעדולדיק
אינעם אייז-וואסער מע שטופט.

אפן פענצטער וואקסן וועלדער,
אין די וועלדער הערשט דער פראַסט.
נאָך אן אינדיק יאָגט א יעגער,
און א טרעגער טראָגט די פאַסט.

און די באבע ברומקעט אונטער,
וואשט און פארעט דאָס געפעס.
אפן קוימען טריק'נען שקראבעס, —
טריפן טרערן פון די נעז.

און מיין איטקע ווארפט דאָס נייען,
שטעקט די נאָדל אין א פאלד.
גיט פארפרוירן צו צום פענצטער:
צו די כײַעלעך אין וואַלד.

טוט א קוק און כאפט דאָס פּרעשל,
לויפט אפגיך נאָך קעראַסין.
דאָ אין דרויסן גריסט דער פראַסט זי,
בלויע ווייטן, גרוי און גריין.

ענגער טוילע איך זיך, ענגער,
צו מיין באבעס לינקער זייט.
אַט, זי רוימט שוין ניט, זי זיצט שוין,
די מאכשאַווע טראָגט זי ווייט.

בייגט זי זייער איין די פלייצע
און פארשנירט דאָס דינע מויל.
טונקל, טונקל פון איר פאַנעם
קוקן שווארצע אויגן-קויל.

עפעס ווייסן זיי אוואדע,
אָט די אויגן, טיף און ווייט,
וואָס אַ מענטש איז, וואָס אַ האַרץ איז,
פאַרוואָס אַרעם, פאַרוואָס רייך?

האַט אַ ווינט זיך אופגעהויבן,
ווינט אַ ווילדער האַט דערזואכט.
אינעם קוימען פייפט, יעדלאַעט,
זאָגט אונדז צו אַ ווילדע נאכט.

קומט ער, בערל, פון דער ארבעט.
פעט דאָס אַנטאָן, וואָס ער טראָגט.
טרוקן זיינע ברייטע, ביינער,
מידקייט אין די ביינער נאָגט.

טרוקן זיינע ברייטע ביינער,
פעט איז נאָר זיין שמוציק העמד.
אַבער פרייעך ווערט אין קעלער,
ווען צום וואשן זיך ער נעמט.

הייסע וואסער גיט די באבע,
ר'לאַזט אריין די הענט, ווי טען,
הענט, ווי פויקער־טען — זיי פליעשטשען, —
ווערט אין טאץ א יויך מיט פעטס.

פאַנעם, קאַפּ און האַלדז־און־נאַקן
גיבן אָפּ פון וואָך דעם קויט.
בערל קומט אַרויס פון קיכל,
אַרויס און פריש, צעפארעט־רויט.

שווארצער קאפ מיט שרונט מיט ווייסן.
העמד מיט לאַגן. ערשט געפרעסט
ברייטע באקנביינער בליען.
פריש געגאָלט און מוסקול־פעסט.

טראכט די מאמע: „קײן בײז אויג נײט...
און פון וואָס, מישטיינס־געזאַגט?
פון קוליש מיט פלעצל שײנט ער,
פון די מאסעס. וואָס ער טראָגט?“

און זי קאָן נײט, קאָן נײט לײדן
איטקעס כאווערטעס, די שלעק, —
וואָס זײ ווארפן אַף אים אײגלעך,
אומדערווארט און אומגעפרעגט...

שטעלן זיך ארײן כאוויירים:
באַנהערס, שמידן, לײט פון מײל.
איז דער מאמען ווידער פריקרע,
טאַמער קוקן זײ צופײל

אַף איר איטקען, די יונגאַטשעס,
„נאָר מע רעדט צו איר, מע לאַכט.“
איז די מאמע פול מיט אומרן,
פריקרע־אומעטיק פארטראכט.

נאָר די באבע איז צופרידן:
פריילעך איז די קינדער, גוט.
אַפגעמעקט פון זײ די זאַרגן.
אופגעוועקט אײן זײ דער מוט.

טוייט זי אדעמען מארייעס
הייסע קערלעך שטעלט פאר זיי
קיינער זאל נישט זעען, כאפט זי
ברענגען וואסער, שטעלן טיי.

נישט א קינד דערוף צו שיקן.
נישט צעשלאגן זיי דעם שמו'ס.
אלע וואלטן זיי געלאפן,
ווען זיי וואלטן נאָר געוויסט.

באבעס פאָנעם אזש פארויטליט,
דארע האנט די קאַרבע קוועטשט.
שלעפט פון ברוגעס שווערן עמער,
וויגט זיך, און עס פאלן פלעשטש.

גיכער... פריילעך איז אין שטיבל,
מונטער שמועסט די כאוורני,
איילט זי מיטן עמער וואסער —
זי האָט לייב צו זיין דערביי.

ס'קומט אריין א לאנגער כאווער —
קורץ דאָס שטיבל ווערט — פאָטאפ.
ער דערציילט, ווי בא די שניידער
שוין די שטרייקברעכער צעקלאפט...

שוין צעקלאפט און שוין צענעריקט,
באלעבאטים צוגעפרעסט.
אונדזערס וועט מען זיך דערשלאגן,
איינס נאָר — האלטן זיך און פעסט...

מיין אויצער

יוגנט האָב איך,
די יוגנט איז מיין גרויסער, גרויסער אויצער,
טרוימען דאַרט, און דימענטן, און שטראַלן
ציען, ציען זונען־סטרונעס אויס,
שפּילט מיט צארטע פינגערלעך אָף זיי
מיין יוגנט־פּרייד...

און אז די הענטלעך פון פּרייד
שיטן פּערלעך פון איינס און צווייט,
גייט א טענצעלע אין מיר
מיין יוגנט־האַרץ...

נאַר, וויי!
די שטיילע טעג, די שטומע טהאַמס שעלזוכים,
גאנווענען זיך שטייל איינס נאָך איינס צום אויצער:
דער רייסט א פּערל אויס, און דער א דימענט,
דער כאפט א זון אוועק, און דער א הימל,
די פינגערלעך פון פּרייד, זיי בלאַנדזען,
זוכן סטרונעס — און סטרונעס פעלן...
זיי רייסן בערג, די טעג, און ס'בלייבן היילן...

מיר כאַלעמט זיך אמאַל א זאל א ברייטער,
מיט שפינוועבס אף די ווענט פון גרויסע בילדער,
און אף דעם בריק — פון יונגע וואלסן — קריצן!
מיר כאַלעמט זיך אזוי...
איך כאפ מ'ך און:
אוי! א טאג האָט מ'ך באַגאַנוועט...

ניט לאנג בין איך אריינגעגאן אין אויצער,
זיך געשטעלט באם זייט און אים באטראכט:
געגלעט די בערגלעך טרוים,
געציילט די פערל,
דעם ברייאנטן-בלענד געגאַסן איינס און צווייט,
דערנאך בארירט די ווענט!
דאכט מיר, אלע שטארקע...
ווי זשע קומען גאַר גאַנאָוים אָט אהער?
אזוי די ווענט באריר איך, אזוי שטיי איך און קלער. —

און — ווי!
מיין האנט בארירט א פיכטס...
איך קוק זיך איין — א, שרעק!
א שימל-פלעק!
בא מיר אין אויצער-יונגט, אין אויצער-פראכט —
א גרוס פון נאכט!..

1916

מיין אומר

א גרויסן, טויבן אומרן טראָג איך אין מיין הארצן!..
באָדט די שטאַט זיך ווען אין ביט אין שווארצן,
אין ביט פון נאכט, פארכליפּעט ביז די אקסל,
כאפט זיך און מיין אומר
און טיאַקעט אין מיין הארצן:
כ'האָב צו דיר א טייגע
פאר דער רון פאר די נער!

איך ווייס: אין ווייט,
וון ביידע גרויסע אומעס,
ערד און הימל,
ווייטערן זיך איינס פון צווייטן,
אין ווייט, אין בלינד־פארווייטער,
שפאנט א מענטש געפעלצט
אין פעלץ פון שמריק און סטריכעס;
אין בליק — א שמרענג געדולד,
אין הארץ — א הארט שעליכעס,
אקשן־קראפט אין שפרייזן זיינעם,
ער שלעפט מיט זיך צו מיר
די זעהבע טייגע

א נאכט, געהאקט פון שטיינער.
 ווען ס'אנטרינט פון דולער גאס
 דער העצטער איינער.
 וועט אפן זייד-געשטריקטן שימער
 פון שטיק באלויכטענער וואנט
 בא מיר אין צימער —
 וועט אפן זייד א וואַלקן זיך דערהייבן,
 ער וועט אופוועקן מיין טויבן אומרו,
 וואָס וועט ברומען:
 „ער איז שוין דאָ... ער איז געקומען...“
 און דאן — א פינגער-טריף אין מינע שויבן,
 א שפאן באַרד איבער שוועלן,
 און מענטש, דער ווייטער מענטש מיט גרויסער
 טינע —

ער וועט מיט איר פאר מיר זיך שטעלן.

שטיינער, שטיי די ליפן זינע
 וועלן בלוטיק טריפן מיר די טינע,
 פון זיין בלוטיק הארץ אין מינעם.
 מיין טויבער אומרו קוקן וועט פון אויגן
 און וועט די טינע-גיפט פארזויגן...

א שוויגנס

איז קיינער ניט פאראנען אין מיין צימער —
ווער איך מונטער,
איך שמייכל אונטער
און טאנץ א שוויגנס מיט דער שטיקלייט.
מיר דרייען זיך אין שטיקער גרינגער ווילדקייט,
דרייען זיך — איך מיט שטיקלייט...

זי טויעט מיך און ווינטלט מיר אין אויער,
שיקערט מיך מיט אויסזעען איר גרויען,
איך ווער א טאם
און דריי זיך גלאט, וויל ס'דרייט זיך.
נאָר באַלד אין שטיקלייטס ווינקלען
א מורמעלע צעגלייט זיך,
מיך בארירט עס —
דערקען איך זי, מיין שטיקלייט,
טאנצן מיר מיט גרינגער ווילדקייט
אין טונקלער לופט, ווי טונקלע צייגנס,
טאנצן, איך מיט שטיקלייט,
א טיפן גרינגן שוויגנס...

ס'מאכט זיך:
איך קום אמאל,
און שטיקניט וויל מיד ניט דערקענען.
איך זוך מיד אפ אין אירע אויגן —
זע איך: מיניע שליפן ברענען.
איך קער צוריק,
זי טוט א בליק
און שמידט אי מיד, אי טיר.
איך ווער געפלעפט
און קני פאר איר...

ווען איך דערוואך,
איז הימל שוין א שווארצער דאך,
איך און שטיקניט שטייען געארמ'
די אויגן פייכט, די באקן ווארעם.
מיר ציען באַד א מיסע-ליד
פון נעכט און העגס
און טאנצן גרינג און לאנג א שווייגנס...

1917

ניטע, שוועסטער

ניטע, שוועסטער, דרעמל איצטער.
ווייל דער ווינט, אָט ברעכט ער, קריצט ער.
און דער וואַלד טוט אָן א קאפטער,
און דער הימל — וואַקנס קלייבט ער;
אך, אן אַנפאל וויל ער מאכן,
אונדז מיט וואסער אויסצולאָכן,
קוק, די וואַקנס — ס'א סאקאַנע,
לאַמיר רעטן די לעוואַנע!...

קוק אף צאַפן, ווי א קאָטער,
אין א טייל דאָס קעפל באַדט ער,
קושט זיך מיט א ליוואַסן,
און זיי שטוסן... און זיי שטוסן...
ביידע איילן זיי זיך, רוקן —
די לעוואַנע צו פארצוקן...
ניטע, שוועסטער, דרעמל איצטער,
ווייל דער הימל, וויל ער, בליצט ער.
כאפט די שווערד באלד פונעם שיידל,
מאכט אן אַנפאל פון א זיטל,
שלאָף ניט, שוועסטער, ס'א סאקאַנע,
לאַמיר רעטן די לעוואַנע!...

1916

אזא בלויע נאכט

ראַזטן

אזא בלויע נאכט...

אזא בלויע נאכט...

איך שטיי בא א ברונעם אן אלטן מיט מאַך.
א קאץ, זאָגט מען, ווינט דאָ א גאנצענע וואָך,
וואָס קישעפט מיט אייגלעך, מיט לעפלעך באשווערט,
און זעלטן אין זומער אין בלוינקע נעכט
נייגט זי דאָס קעפל צום הימל און שפרעכט.
דעם שפרוך ווייסט לעוואָנע, דאָס מיידל, נישט מער.
מיד שיקערט צו וויסן, איז קום איך אהער.

איך שטיי בא דעם ברונעם און קוק זיך גוט איין,
א בילד דאָרט... דער קאצס, צי דעם מיידלס, צי מינס...
טיף איז דאָס בילד, און אף דעם קוקט פארטראכט
אזא בלויע נאכט...
אזא בלויע נאכט...

דאָרט איז די שטאַט אזוי פרום, אזוי אלט,
ברייט איז דער קלויסטער פאר נאכט־שלעק צעפראלט.

שטייט בא דעם מויער א פרומער און בעט,
קלאפט זיך אין הארצן א טויבן אלכעט,
זעט אים דער שוימער פון קלייטן און טראכט:
אזא ברויע נאכט...
אזא ברויע נאכט...

1917

שטיל און טיף

...שטיל און טיף-טיף, ווי מיין שוויגן,
וועל איך מורמען דיר אין אויער:
"מאכנעס מיידן, וואַלקנס מיידן
מיד א זייטיקן, א קליינעם,
ניט צו פרויטן, ניט צו וועגן,
ניט צו מארקן, צו געשלעגן,
כ'וועל נישט מיטגיין מיט קיינעם".

דער האמוין — מיין געזונטער פאָטער —
שטארקע גלידער, בלינדער ווידן,
שיקט א דולן צו א "טאָטער"
און פארשטייט א הינטיש בילדן.

קאָן איך זיין דען א פארשניטער,
פון מיין גאס ארויסגעשטויסן,
ווי א שפאָן אוועק פון שפענער
צי אף העפקער אינעם דרויסן...

מיט מיין גלייכן האלט איך אוף זיך.
פיק איד, קלויב, אף הויכע שוועצן
פון א וועלט אין געפיל ווייטן, —
פון א וועלט, וואס הייבט אן העלן...

1917

איך גיי מיט דיר

ארבעטער־האמוין, האָרעפּאַשנער קלאַס!
אויך זקיינים גייען מיט דיר,
אויך קינדער,

ערשט נעכטן בין געווען א בלינדער,
און בלינד מיין האס,
איצט זע איך אלץ
און גיי מיט דיר, מיין קלאַס.

ס'אראַפּ פון מיר א באַרג מיט צאַרעס,
א קנופיע באַלעבאַטיים,
סראַרעס,
שטיקעניש און קאַפּצן־לופט
פון נאַרע,
וון מיין יוגנט האָט זיך אויסגעפיקט.

ס'האַט מיר זייער אָפּגעגליקט —
איצט שטיי איך פעסט אף מינע פיס,

אָרומגעגאָהרטלט מײַנע לענדן,
בײַן גרײַט אָף ווײַטן און אָף ענדן —
און דאָס לעבן אײך באַגריס!

1917

גייט אייך

אלטווארג, גייט געזונטערהייט,
גייט אייך מיטן טאָג אוועק,
דאָ ניטאָ פאר אייך קיין פרייד,
ניט קיין ברום, קיין זונען־פֿלעק,
אייער הארץ — א קאליע פידל,
לאנג פארגעסן שוין איר ליד;
אייער אויג — א טייך אָן וואסער,
ווי א שאַטן, וויגט זיך מיד;
מיר, די יונגע, קומען שטייפע,
בלוט און פייער — יונגעלייט!
זעט, מיר מאַלן אויס א לעבן,
פריי די פארבן, קלאַר די ווייט;
קראפט פון ארבעט — ניט קיין שלאבער;
לעבנס־פריידן — ניט קיין קרעכץ.
ווער סע קאָן ניט זון דערגרייכן,
ווערט פארסארפעט און צעלעכצט.
גייט אייך, גייט געזונטערהייט,
גייט אייך מיטן טאָג אוועק,
דאָ ניטאָ פאר אייך קיין פרייד,
פלאַנטערט זיך ניט אפן וועג!

1917

ווייבער

און זעסטו אין דרויסן פון ווייבער א רעדל,
מע ארבעט די זאקן אין שאַטן פון סעדל.
מע שושקעט זיך, איינע צו צווייטער געבויגן,
און טרוי/ריקע שאַטנס פארשטעלן די אויגן.
זיי וויסן, מיין ברודער, און דו, דורכגייער:
ס'וועט עפעס געשעען... ס'וועט עפעס געשעען...

א ג'ווייטער גייסט איז צעגאָסן אין ווייבערשע הערצער:
זיי קוקן אין זיי ווי אין אורים-וועטומים,
זיי פילן א סאָד, און זיי ווייסן זיין זינגען,
דערפילן פאר מיין די ליבע און סינע.
זיי שושקען זיך, שושקען, דו קוקסט זיך ארומעט,
דו זוכסט כאַטש א סימען פון דעם, וואָס זיי מורמלען,
דו זוכסט, און דו שרעקסט זיך, און ווערסט שיר מעשווגע,
און ווערסט מיט א טיאַכקענדיק האַרץ קוים אנטרונען.

איך ראט דיר, מיין ברודער, אין גאס דאן ניט גיין:
ס'וועט עפעס געשען... ס'וועט עפעס געשען...

קומט דאָס קינד באַשיצן!

קומט דאָס קינד באַשיצן!
געהעבעם גייט מיט דונערן און בליצן
אף אונדזער קינד
און אף זיין מאַרגן.
קומט, מיר, האַלבע וועלט,
דאָס קינד באַשיצן
און באַזאָרגן!

האַלבע וועלט, ציטערדיקע מאַמעס!
האַלבע וועלט, פאַרהאַרעוועטע טאַטעס!
קוקט עס אָן —
דאָס קינד, סע שטייגט פון געפלאַ אָף,
פון אייביק לייַדן,
אייביק שטרייַטן;
קוקט, דאָס ליכטיק קינד
מיט בלאַנדן קעפּל,
סע קומט דעם געכטן אונדז פאַרבייַטן
אף אַ זוניק־גרויסן מאַרגן,
קומט זשע עס באַזאָרגן!

1918

ליב-געבענטשטער קאָפּ

ליב-געבענטשטער קאָפּ,
איידל-ציטעריקע האַנט,
לאָז מיך אָפּ!

פאַרשליס זיך מיטן קינד
הינטער טויבער וואַנט,
מיט איינגעביסענע ליפּן זאָג דער שרעק:
"מיין מאַן איז דאָרט".

לאָז מיך אָפּ!
אף דיין פאַרהאַלטן מיך
און אף מיין בלייבן
שרייט יאַמערוויק דאָס פאַנעם פון דער ערד:

זע נאָר,
זע דאָס קינד,
ערשט אויסגעשפּראַצטע ציינדלעך,
ס'וואַרפט מיט דעם,
עס טרעפט ניט
א ציינדל אָן א ציינדל.

פון די לידער וועגן דער פעטליוראָוושטשינע.

לאז מיך אָפּ!
כ'וועל מ'יין גאנצע גאל
מיט פּינעדיקן צאָרן
כראַקען אפּן פּיננט!
פארסאמט מ'יין בלוט.
כ'האַב בייזע שלעכטסקייט
אין פאריאַגטע אַדערן.
היי,
גריצנדיקער, כוצפעדיקער אויסוורף.
ווי וואַקסט מען עס מיט טויזנט פּיאַוקע-
וואַרצלען?
זע, איך קום אנטקעגן דיר!
איך קום אנטקעגן דיר!

1919

זי שנאַרעט שוין ווידער

זי שנאַרעט שוין ווידער,
די מיסע-מעשוונע,
אף אַפענע טראַקטן.

אַט קומט זי אַרײַן שוין
מיט מעשענע מאַצן,
מיט קלאַרשער פּוּיק.
פּרעטישט און באהאַנגלט
מיט דערנער, מיט פּריסעק
ס'נאַקעטע לײַב פון שטאַט.

די קינדער באַפאַלט עס
אינמיטן דעם שפּילן.
זיי כאַפּן דערציטערט
צוריק פון דער גאַס זיד,
די זײַדענע אויערלעך
צעשטאַכן, צעברוטיקט,
פון פּריסעק צעפלאַמט.

כ'האָב דען ניט געבעטן:
„קינדער־לעד, ווערט זיך,
כ'ווייס, וואָס דאָס פּוּיקן באַטייט!“

ווי ווערט עס פון הייזער
אין איינער א רעגע
צעוואלגערטע שטיינער,
גרויסע און שווערע,
אף העפקער!
צי אַטעמט אין זיי נאָך
דאָס וואַרעם געמיט?
אין כאַרעווע הייזער —
דאָס וואַרעם געמיט?

1919

כאפט מיך אָן די בייזע בסורע

כאפט מיך אָן די בייזע בסורע,
ווערט צעשפארט מיין יונגער קאַפּ.
גרייזט און גרויט מיין יוגנט,
גרייזט און גרויט.

בינד איך איבער אלע קנופן
פון מיין יונגער כאַלעם־נעץ,
לעצטע קנופן, לעצטע בליקן,
כאַלעם־נעץ.

כ'האַב מיין ליבן ווייבל
שוין דאָס שרעקלעכסטע דערציילט —
ז'האַט דאָס לעצטע מאָל פארבראַכן
אירע הענט.

כ'וויל אין פענצטער מער ניט קוקן —
כ'האַב דעם דרויסן גאליק פינט,
כ'האַב באצווונגען הארץ אין צוואנגען —
און סע שטומט.

1919

ווילט זיך ניט קלאַגן

ווילט זיך ניט קלאַגן, קלאַגט זיך דאָס האַרץ,
קלאַגט זיך מיין יונגער בלייַקער טרוים:
זיין וועט מיין קינד, מיין פריידיקער בלייט,
א טרויעריק קינד, אן אומעט־געמיט.
זיין וועט מיין קינד א שרעקיקער צווייג,
מיט פאכעד באהויכט,
מיט אַזונט באַגרויט.

בעט איך דיר, טאַג,
בעט איך דיר, נאַכט,
פעלט אויס מיין שוועל מיט אייַער געקלאַג,
מיט אייַער געקלאַג.

לאַזט מיר מיין ווייַלע
וועבן אליין;
א מענטעלע צארטס
וועבן מיין קינד.

בעט איך דיר, ווינט,
גיי דיר פאַרביי,
שרייך דיר פאַרביי!

1919

טאג ווערט פינצטערער

טאָג ווערט פינצטערער
און פינצטערער.
כאַפטעס רוקן אָן זיך אף דער שטאַט,
רוקן אָן זיך לאַהעט, רייסן קעפּ,
מאַרעשכּוירעדיקע קעפּ,
אויך נאָך מיינעם,
מיין יונגן קאַפּ,
נאָך מיין האַרץ,
וואָס האָט פאַרוויגט אין זיך די פרייד פון ליבע.

אן אומגליקלעך-פאַרבליבענער
וועט איבערצייזן די האַרוגים.
ער וועט מיין טויטן באַמען
גלייך מיט אלעמענס פאַרשרייבן מיט קליינע
אויסציעלעך
אין לאַנגן צעטל.

אוי, זאָל ער ניט פאַרגעסן דאָרט
פאַרצייכענען,
וויפּל איך בין אלט געווען!

זאל ער כאַטש דערמאנען דאָרט,
אז בלוטיק־יונג מיין הארץ געווען,
אז שטארק, ווי וועלט, געווען מיין וועלן לעבן,
מעשוּנע שטארק,
ווי לעצטער טאָג!

1919

איך זאל כאטש ענדיקן

איך זאל כאטש ענדיקן מיין דיניגן פידעלע,
וואָס שניץ און טעסע עס אַ גאַנצן פרי.
פון שוועבלעך־קעסטעלע מיט פינגער פֿיבערשע
איך שניץ און טעסע עס אַ גאַנצן פרי.

— ביין געוויטער, ווארט אַ ווייל פון יענער זייט!
איך מוז פארטעסען נאָך דעם אונטערטייל.
און דו, טויט, שטיי אַ ווייל באַם שוועל און ווארט אַף מיר —
איך מוז פֿאַרגלעטן נאָך דעם אויבערטייל.

נאָך שטעלן שטיפטעלעך אין גלאטן העלדזעלע
און ציען הערעלעך אַף דינעם סמיק.
די ראַצנים הוילען שוין אין הויף דעם שכינישן
און שוין פֿאַרהאַקט מיין טיר מיט זייער בליק.

אַ, נאָך אַ הערעלע פון קאַפּ אין פידעלע...
אַ, ליבע, ציטער נישט, לאַז, נאָך אַ האַר —
אַ קלייניגן פידעלע דעם בלאַסן קינדעלע,
אַ, זאל עס זיין אים נאָר צו לאַנגע יאָר!

דעם קליינעם קינדעלע א דיניג פידעלע.
מיט דינעם פעדעמל אף הערצל דעם: —
זיס־זיס מיט סמיציקל, ווי ס'קליינע פליגעלע:
„דעם טאטנס פידעלע... דער מאמעס פידעלע...”

1919

יאטקע-הינט

יאטקע-הינט, די גרויסע יאטקע-הינט,
האָבן זיך אָנגעקלעפט
און טרעטן ניט אָפּ פֿון ראַכ־לייעס שוועל.
לאָזן גאָר קיין מענטש ניט צו —
ניט ארויס און ניט אריין.

טיינעט ראַכ־לייע צו די הינט:
„פארוואָס דען, ראַצכים, אויסוורפֿן?!
דער רויפע זאָגט, איך האָב געצייטע טעג נאָר!
נאָר אויסגעלייטערט איז אין ראַכ־לייען
א ביטאָכן און א גרינגער שמייכל:
„ער זאָגט עס שוין פֿון יאָרנלאַנג...“
די הינט, פאראקשנט אָנגעקלעפט,
טרעטן פֿון דער שוועל ניט אָפּ.

ביז סע קומט איר באַסיעכידקעס כאַסן,
דער רויטארמיער — מיט זײַן טייל אין שמעטל —
ביז זיי טוען א צערניב די הענט:
„אנו, כאווריע!“
און מע טוט א שפּאַן א הייסן צו די יאטקע-הינט

און מע טוט א נעם זיי בא די אויערן
די פעלצענע, די פאטלאטע.
בעט זיך ראַכ־לייע בא די רויטארמייער:
"שלאַגט זיי ניט, אוי, שלאַגט ניט, קינדער!..
דער רויפע זאָגט, איך האָב געציילטע טעג נאָר!..
נאָר אויסגעלֶיטערט איז אין ראַכ־לייען
אזא ביטאַכן, אזא נאכעס!..

1919

אַפגעטרייסלֶט זיך

אַפגעטרייסלֶט זיך
פון שאַטנס ווייען און פון שטויבן,
טרייבט מיך זונען־ווינט צו אייך אנטקעגן:

— א גוט־מאַרגן, זקיינים,
הינט און קוואַקעס,
באנקבעטלעך און הירשן, ביִיכיקע לאַפּאַטעס,
א גוט־מאַרגן אייך, אף זייטיק,
אף צעקרימטע שטעטל־וועגן.

מיט פעקלעך נאָך,
מיט מוטנעם גוירל אין די מוטנע אויגן,
מיט בראַכע אף די הענט:
זיך צורירן, אלץ בארירן,
און אופצורירן!

א גוט־מאַרגן!
טרייבט מיך זונען־ווינט
צו אייך אנטקעגן!
איך טראָג פאר אייך

אף יונגן אקסל זאנגען.
א דאָגל אויסגעקעלטערטע געזאנגען,
א גוטן, יונגן כאָלעם
אינעם אופגיין פון מיין האַרץ!

צעוואַרף איך, צעשיט איך, צעשפרייט,
צעבלאָז און צעוויי
די בראַכע, די בסורע, די פרייד
פון כאָלעם מיין יונגן, מיין גוטן,
איין,
אף זייטיקע, צעקרימטע וועגן.

פאר איין טאקע, אלטע מעווינים
פון לויטערן, זוניקן זויין,
בין איך א מילגרוים געוואָרן, —
א פרוכטיקער קום איך אצינדער
מיט זוימען, מיט טוי און מיט ווינט.

איך טראָג איין די בסורע די גרויסע
פון ערשטן פון ליכטיקן קינד!

1919

נאך דער ביקס

נאך דער ביקס
און נאך דער שווערד,
נאך דעם אָפּגעברענגטן יאָך
פריי וועט זײַן די נײַע ערד!
מיט קראפט באַשווערט!
לויטער־קלאַר, ווי אונדזער וואָר,
וועט זײַן דער דאָר, א געזונטער דאָר!..

פֿלײַען וועט דער גרויסער גײַסט
איבער קלעצער פון ווארשטאט.
און נײַ געצײג, און בלאַנק געצײג
בענטשן וועט באַפֿרײַטן טאט.

אומגײן וועט פון שוועל צו שוועל
פון אונדזער העלדן־צײַט דער העל,
פון אונדזער ווונדער־טאָג א מײַסע —
אומגײן וועט אף וועלטן ווײַסע,
מורמלען טוייק, שטייליגק, רײן:
„אזוי... אזוי איז דאן געווען...
„אזוי... דערנאָך געשען...“

און אופשטיין וועט דער נייער מענטש,
און שטורמען וועט אַ לויב־געזאנג,
צו אונדז געווענדט:
„אַ, גרויסער פרי!
אַ, זיי געבענטשט!..
און איר, וואָס האָט באַפֿרייט די מי,
אַ, זייט געבענטשט!“

1920

האמבורג, אַקטיאבער 1923

ס'וועט פאָדן אַף אַ גאָס מיין קאַפּ,
ס'וועט מיין פּרייעדן בלוט
ניט טאָן קיין איין געשריי.
אַף באַרנבעקער¹ באַריקאָדן
שלאָגט זיך אונדזער בלוט מיט פּאַרציין!
איך פיר, איך פיר פון מויל,
פון שטערן מינעם,
ווי ליבע שטראַלט צו מענטש.
כאָוירימ!
פאַר וועלט, פאַר אַרבעטער
ברעכט דעם פּיינט דעם פאַרענטש!
אַך, ווי הויך דערהויבן
אונדזערע ווייב און קינדער!
העכער פון וואַסער און ברויט,
פון סאַקאַנע און ווינטן
קוקן זיי ליכטיק אַראָפּ,
מיר פּלאַנטען געשלעגן.
ווהיין ס'פאַרט זייער ליכט —
ווערן דעם סוינע געשניטן די וועגן!

1923

---

1 אַרבעטער־פאַרשטאַט.

בערלינער בערזע

כ'הער אייך דאָ און קוק אייך אָן,
ווי בייכער בערזעווען א קאָן,
זוי צאָלן געהזקען זיך און רייבן, —
כ'מוז א בריוועלע מיין מאמען שרייבן.

— מאמע מיין,

אוי, מאמע מיין,

וואָס האָסטו אונדז געבוירן,

אונדזער בליק געגעבן שײן

און געזיגט אונדז און געשורן?

וואָס האָסטו אונדז פון קליינערהייט,

פון קליינערהייט די בעגל ניט געשטאַלט,

געטעסעט,

דעם האס אין גיפט ניט אויסגעווייקט

און ניט געלערנט מיטן פרעסל פרעסן?!

אף דיל דיקע, דיקע פאלדן

מיטן הייסן פרעסל דורכצוגיין.

מאמע מיין,

אוי, מאמע מיין,

און ווו מע מוז און ווו מע דארף —

דאַרט מיטן פרעסל בלייבן שטיין?!

1924

„ווילאגארצי“¹

די שיינע „ווילאגארצי“, וואָס ברענגט די אַקסן־פעל פון פאראגוויי,

זי זאָל מיך מיטנעמען,
כ'בעט מיך מיטנעמען קיין פאראגוויי!..

כ'קאָן ניט קעמען דאָ
דעם קאָפּ צעבאַרשטעטן דער שטאַטס,
יעדן פרישן טאָג זופֿן טערפקע קוואס פון צייטונג;
כ'קאָן ניט זען די פעט־געבייכערטע,
איך קאָן ניט,
כ'ווייל ניט האַדעווען און האַדעווען מיין האַס!

פאראגוויי!
ווי שטעקסטו ערגעץ מיט די טשערעדעס גוטע פעל!
פאראגוויי!
כ'וועל דיך ריין מאכן פון הערבן און מונדירן,
פאראגוויי!
כ'וועל זיין ווי רעגן אף דיין פאשע,
כ'וועל אויסציקלען מיט האַפענונג דער איידלסטער

---

¹ א נאָמען פון א שיף. די ליד איז געשריבן אין דײַטשלאַנד.

מיין בולאווע
און אָפּהיטן די טשערעדעס מיט איר,
אָפּהיטן פון יעדן סויכער,
פון יעדן סויכער,
וואָס רײַט אָף בופלאַקס גאַלדענעם צו דיר!

1924

איך האָב מיך פארשריבן

איך האָב מיך פארשריבן אין בוך פון זאוואָד
אונטער א הויכן נומער.
אן אומבײַט א נײַער טראַגט מיך ארײַן
דורך פאַרטקעס און טויערס,
געבײַען פארביי.

סע לײַגן דעטאלן — מעטאלן געשטאפלט ארום,
כ׳גיי צווישן זיי, ווי צווישן טראַנשייען,
איך געפין דאָרט מיין צעד
און מיין נומער באקום.

כ׳בין מיט מעטאלן געווען פונדערהווייטנס.
איצט, בא דער ערשטער באקאנטשאפט —
אלע איין פאַנעם —
שייד איך ניט אונטער:
ווער איז דאָ אײַזנס
און ווער דאָ טשוהונען.

אזוי ווי נאָך איידער מיין ארבעט
דער האַרבער אין האַמבורגער האַפן —

פארטאָן אין די שטורעמס,
אין שטרײַקן,
צווישן די שיפֿלייט פון אַרעריי הויטן
און ערדישע ברייטן —
איידער מיין ארבעט
איז שווער מיר געוועזן
אונטער צושטיידן
פון אַ יאפּאַנער ביז אַ כינעזער.
איצט זע איך באַזונדערע קיינען און צילן
אין יעדן באַזונדערן פּאַנעם:
אין אייזנס,
אין שטאַל,
אין טושהוון.

1932

אלע וואַגיקע טיילן

אלע וואַגיקע טיילן —
דער סופאַרט, די שניצערס,
די פראַסטע פאטראָנען —
אנערקענען ניט קיין ווייכע הענט.
זיי האָבן אַן יאנדער באַגריף זועגן נוצן און שיינקייט
און נעמען באַארבעטן די אויסגערוטע הענט:
מע שניידט זיי, מע שאַבט זיי, מע קלעמט.
די ערשטע פאַר טעג איז קיין הענט ניט.
נאָר שמאַרציקע ווונדן,
און יעדער באַריר —
איז אַ שניט פון אַ שאַרף.

נאָר ס'וועבן פאַמעלעך זיך אויס
האַרט־הויטיקע הענטשקעס.
סע אַרבעט זיך אויס דער זאוואַד
די הענט, וואָס ער דאַרף.

1932

אין בארענץ-יאם

מיר זײַנען געשוואמען דעם אורלויב פארברענגען
מיט ווינטער-לײַט יונגע אין אייז-אַקעאן,
און אַליא פעטראָווא, די רוסישע שיינקײַט,
צעזינגט זיך אנטקעגן דער פרעכטיקער שטרענגקײַט,
אנטקעגן דעם גרויזאמען שטורמישן יאם.

סע ווארפט זיך דאָס שיפּל, סע דרייפט און סע רינגלט,
ווי ס'קאָן זיך אין יאם ניט געפינען קיין אָרט.
די אייזבערג — נאָר רויק זיי שווימען און פינקלען,
זיי ארט ניט קיין אומרו, זיי ארט ניט דאָס זינגען,
זיי פעלט ניט דער „קאפ פון באגערן“, דער פאָרט.

סע ווארפט זיך אין עסזאָל דאָס פאָרהענגל העלע,
צום פענצער זיך ציט, נאָר צום אָרט ניט דערגרייכט,
דער סופ גייט אריבער די גרענעץ פון טעלער,
דאָס ברומען פון יאם מיט די קוילעס פון קעלבער
אין טרום מישט זיך אויסטערדיש אויס און פארפלעכט.

און בארענץ שרייט אויס פון די כוואליעס גיבורים:
— ווער זינגט עס? ווער זינגט עס? ווער זינגט אין מיין יאם?

איך האָב מײַנע פּרײַנט דאָ אין אָפּגרוּנט פּאַרלױרן,
מײַן קאָפּ דאָ צעקלאַפּט, און אלס יאם בין געבוירן,
אלס שטורמישער אומרו, וואָס ברעכט יעדן צאם!

און באַרענץ, דער העלדישער שטורמאן, באווייזט זיך,
ער וואָרנט מיט שטורעמס, מיט איינברוך אין טיף:
— ווער גייט דאָ מיט פייער? מיט כאשכעסן רייסט ער!
געדענקט, וואָס געטאָן האָט מײַן יאם דער צעקייסטער
מיט יאם־שווימער העלדן, מיט מענטש און מיט שיף!

זינגט אַליא פעטראָווא, דאָס געזע פאַריסן,
מיט איר זינגט די יוגנט, די ליבע, דער מוט.
וואָס ארט זיי, וואָס שטורעמס דאָס ושיפל באשיסן!
דער העלדישער באַרענץ, דער איינ־יאם דארף וויסן —
סאָוועטישע יוגנט פירט דורך א מאַרשרוט!

און באַרענץ — ער וואָרנט, דאָס קאָל זינגט סע ציטערט,
און אַליא מיט לידער אים ענטפערט אראָפּ:
— געשווומען פיר מענטשן אין פאַליוס־געוויטער,
אַן שיף גאַר, אף אייז גאַר, מיט דרייסטע געמיטער,
ווי נישטיק דער טויט פאר די מענטשן טרעט אָפּ!

סע ווייסט פון קיין שרעק ניט דאָס פאַלק פון ניצאַכן,
אוי, שטורמאן, אוי, שטורמאן, דיין שטורעם פאַרהיט,
די נויט איז געטייט, און דער טויט איז געבראַכן,
און שטאַרקער פון שטאַרק זײַנען פאַנען, וואָס פאַכען
מיט אונדזערע ווילנס, מיט אונדזער געמיט!

1938

א געשלעג

זיבן — אכט און מערער באַלן
מעלדן אונדז א גרויס געשלעג,
אונדזער שיפל מ'איז באפאלן,
אויסגעכאפט בא אונדז דעם וועג.
קלאפטער־קלעפ מיט אייז געזאלצן
זעצט דער יאם אין אונדז און שרייט:
„איר וועט בלאַנקען, איר וועט בלאַנדזען,
אין מיין שטורעם־האנט איר זייט“.
ניט קיין ברעג מע זעט, קיין שטערן,
קיין סימאָנים ניט פאראן.
אף זיין בריקל קעמפט געפערלעך
פאר זיין וועג דער קאפיטאן.
זוכט און שלאָגט זיך, סע געלינגט אים
צו דערזען אין וואַלקנ־דרויב,
ווי אן אַפֿדרוק פון א פינגער
אף א פראַסט־באמאַלטער שויב
שטעקט א פלעק פון דער לעוואָנע
שכייניש מיט א פלעק פון זון,
ווי צוויי אויגן אינעם פאַנעם
פון א נענעץ קוקן קרום.

איין סעקונדע — און פארשוונדן.
נאָר הערזען, ער ידארף ניט מער!
אינעם קארק ער שלאָגט די ווינטן,
און דעם וועג צו זיך ער קערט.
און דאָס שיפל איבער טיפן
שפּרינגט, געפירט פון פעסטער האנט,
ס'וועט ניט בלאַנדזען אונדזער שיפל,
אונדזער שטיק סאָוועטיש לאַנד!

1938

אפן פייגל-מארק אין קארמאקול

דער בייזער יאם איז קעגן אונדזער צוקומען צום ברעג,
צום פייגל-מארק אין קליינעם קארמאקול.
ער שמיצט מיט גרימצאָרן דאָס שיפל, פאטשט און שפּיט מיט קלעק,
און פונעם מוירעדיקן פייגל-ראש באזונדערס דול,
ער וויל אונדז נאָר צעשמעטערן אין שטיין פון ברעג!

דער ערשטער כאפט זיך וואניע אָן אין אַפּריס פון א שטיין,
און איידער נאָך דער שעד באווייזט צו טון אים א פארשלונג —
איז שוין מיט ביידע גייער אפן ברעג דער יונג
און האלט אונדז קונציק אפן שטריק אזוי, אז איין נאָך איין
באווייזן מיר צו טון צום ברעג דעם גוטן שפרונג.

מיסטאם פארהיט דער יאם אַדאָ א ווינקל פון זיין פראכט:
א שטיקל מאַרעשכוירע-ערד אין ווינטן-רייסעריי;
פון דעמינגן מיט שטיינפוקסן די אומגעשטימטע שאכט;
פארשטיינערטע אינזעקטן, נו, און פייגל-שריייעריי.
נאָר אומדערווארט האָט זיך פאר אונדז א נייס גאָר אופגעמאכט:

א שאַל מיט גרינס! א שאַל מיט גרינס אין דער מעדינע קעלט!
ראַמיאניק-בלומען ריזיקע, נאָר צוגעפּלעטשט צו דר-ערד,
ווי „אף פּלאסטוניש“ האלטן זיי זיך, איינס בא איינס פארשטעלט

אנטקעגן די גאזלאַנים פרעסט, וואָס קנאקן אומדערהערט
און שרייען: „זאָלן פרישע בלימלעך גייען פון דער וועלט!“

דער איקער אָבער האָט אונדז דאָ דאָס רעטעניש דערשטוינט:
דער פייגל־מאַרק, וואָס הענגט איבערן אָפּגרונט פונעם יאם
אף טרעפלעך פונעם אָפּריס. יעדעס טרעפעלעך באוויינט
א פייגל־פּאַר, וואָס קומט אהער פארלענגערן דעם שטאם.
אף קאלטן שטיין דאָ פיקט זיך אויס דאָס נייס און ווערט אנטוויינט.

א שלאַל מיט קיירעס־פויגלען אפן אָפּריס פון גראַפֿיט,
גוטמוטיק־טאמעוואטינקע פארטרויט דער וועלט מע פייפט,
דעריבער, ווער ס'א כוואט און ניט פון שרעקיקן געמיט —
דער לאַזט זיך אף א שטריק איבערן אָפּגרונט דאָ און קלייבט
מיט א פּאַלאַניק אייער... און קיין פויגל שטערט אים ניט...

דאָס גרויסע איי געפינטלט, וואָס ליגט באם ראנד פון טרעפ —
ווי פאלט עס ניט, ווי האלט עס זיך, אף וואָסער גלייכגעוויכט?!
די ענגשאפט איז דאָ מוירעדיק — גענוג איין קליינער שלעפ...
נאָר די, וואָס זיצט אויס אייפעלעך, געהיטזאם טוט איר פליכט,
און אַט, א טונקל נעפעשל. דאָס ציטערט — הייסט עס, לעבט...

די טאטע־מאמע זוכן שפיין, דעם קינד אָן זיי איז קאלט.
אַט קומען זיי, און ס'ציטערט זיך אונטער זיי באהאלט.
דער איקער אָבער שטייט דעם פּאַר די ערשטע פרווו — דער שפרונג,
אַט יענער, ווען מע לאַזט זיך אָפּ, צום ערשטן מאָל מע פאלט
פון הויכער טרעפ אין יאם אראַפּ, אין קרירעדיקן שלונג.

אפן גלעטשער שאַקאלסקי

באם גלעטשער שאַקאלסקי — דאָרט בין איך געווען,
העל־בלויע אָפּגרונטן האָב איך געזען.
אף גליטשיקן גלעטשער־לייב האָב איך פארבראכט,
געזען אין טעהאַמען דעם טויט אין זיין פראכט.
די זויבער־פאלאצן, וואָס ער האָט צעשטעלט.
פאר וועמען אזא מין קרישטאָלענע וועלט?
אז ס'וועט זי קיין פויגל, וואָס שעצט זיך א קאפ,
ניט וועלן זי טאָן מיט א נאָגל א דראפ,
אפילע די הוילע, די ארקטישע מויז —
מעשוּגע האַרף זיין צו דעם גלעטשער ארויס!
ווייזט אויס, צוליב אונדז, זאָלן כאַפן א קוק —
ווי שיין וווינט דער טויט אינעם גלעטשער פארקט,
און זען, ווי א גלעטשער סע גלעטשערט זיך אָפ,
די קינדערלעך אייזבערג אין יאם לאַזט אראַפ.
באם גלעטשער שאַקאלסקי — דאָרט בין איך געווען,
די דריי באַלשעוויקעס איך האָב דאָרט געזען.
זיי האָבן א פרעכטיקע ביבליאָטעק,
זיי פירן דאָרט אַן מיטן וועטער־געדריי,
דער טויט מיידט זיי אויס און האָט מוירע פאר זיי,
און דרייט זיי א סטאטיק פאר זיי מיטן עק...

1938

א שמועס וועגן וואַרט

מיך פֿירט מיין פֿרײַנט, דער העלד פֿון פֿיר געשעענישן,
ער עפֿנט אויף מערכאקים מיר אנטקעגן,
און ערד, וואָס איז אַקאַרשט מיט בלוט דאָ אַפֿגעגאנגען.
„דו שטייסט שוין, זאָגט ער מיר,
פֿיר יאָרן אין געראַנגל
מיטן מאַלעך ייִדיש־לאַשן,
געזען האָסטו, ווי אומרעכט כאַפט באַם גאַרגל דעם גערעכטן.
און מאַן און ווייב און קינד און גרײַז ער פֿירט צום שעכטן,
געזען, ווי ס'האַט דער ברוינער טײַוול זייער מאַרד געדראָשן,
און שיר אליין דערשטיקט פֿון גרימצאָרן און ווייטעק —
דו ווייסט, דו ווייסט, ווי דרינגענדיק דאָס וואָרט איז גייטיק.
דו זעסט, די שיינקייט פֿון דער מי, די הענט, די בליקן,
דו זעסט, סע פֿורעמען געשטאלטן זיך, פֿארלאַנגען,
דו זעסט דעם שטאַלענעם אזשור פֿון עלעקטרע־סטאַנציעס און בריקן.
דו זעסט די נאָפֿט־ראַיאָנען אין די מאַקינטאַשן,
איז וווּ איז דיין געזאַנג פֿון די געזאַנגען,
וואָס דו האָסט אויסגעקעמפט באַם ייִדיש־לאַשן?!”

זײַן אַפֿגעברענט געזיכט, דאָס געפֿיניקטע און שווערע,
קוקט פֿרײַנטלעך־שמייכלענדיק אָף מיר מיט ביידע אויגן.

ווי גלייך ער וויל פארמידן מיר זיין מאַנען, זיין באגערן,
זיין גרייטקייט און זיין רעכט איעדער שטערונג צו צעשטערן!
כ'האַב דעם קאַפּ אראָפּגעבויגן...

„כ'בין שולדיק,

מיין בלוט איז צו צעדולט און אומגעדולדיק,
צו שלאבעריק געשולט מיין ווילן און מיין זינען,
צו שוואך איז מיין אקשאַנעס אין געשלעג מיט א ניסאַיען.
און דאָ איז אזא בלענדיקער באגינען!
און דאָ איז אזא וועלט אין ווידערבויען!
א שלאף פון שיינס פארפליצט,
אז כ'קאן דאָס וואָרט גאַרניט געפינען!
נאָר איך וועל...“

„מיר האָבן דאָס געהערט צוריק מיט א יאַרצענדליק,
אין ליד צו אונדזער היימלאַנד האַסטו דאָס דערקלערט.
דערווייל איז דאָך געשען אזוינס! ס'האַט אַרץ געענדערט,
א ווערטעלע! די וועלט האָט זיך געקערט!
מ'האַט דאָך דעם פאַלק דערלאַנגט א שפּיז אין קארק ארײַן,
אז ס'האַט פון אַרט צערודערט אַלע זײַנע גרונטן.
נאָר אָפּגעענטפערט האָט דאָס פאַלק מיט קלעפּ, מיט נאָך מער
שטאַרקערע —

אז דער באוואַפנטער מעטורעף ליגט שוין אונטן.
אזוי האָט אף צוריק דאָס פאַלק דעם פּיננט געגעבן —
און אופגעשטעלט האָט זיך באַניס דאָס לעבן
און שטייט אף אַלע מיליאָנען פעסטע פּיס.
דאָס רוישט און ראשט און מאַנט זיין רעכט מיט שטאַרקייט.
און ווידער אַנגעגורט, קויעך קאַרגט ניט
צו קענען פּרייַ אהיין אין הייך זיך טאָן א ריס!

איז ווו זשע איז דיין וואָרט, דיין וואָרט ווו איז?
געוויס, דו האָסט פארוזוכט פון אַלדאָסביי די טאמען,
ביז מויעך־פינצטערניש, ביז בראנד...
איז עפשער ביסטו מיד... איז קום מיט מיר צוזאמען
א קוק טאָן אף דער היים מיט האַרץ און מיט פארשטאנד.
ווי טריי שטייט אוף דער מענטש דאָ אלע אינדערפרי,
צו אַפּטאָן גוטס, זיך אויסבאַדן אין יאם פון פרייער מי.

אמאָל פארקוק איך זיך אף אונדזערן א מענטשנס הענט
און זע אין זיי אזא מין נייע קראפט, אָט יענעם ווענד דעם פרייען,
וואָס גיט אריין אין שטומען שטאָף דעם גייסט, וואָס בלענדט,
וואָס אים, דעם מייסטער, נערט און אונדז דערקוויקט מעכניע...
אזאדע איז דערצו די וועלט נאָך גיט געוויינט,
געוויינט איז זי פון לאנג צום וואָרט פון טרייסט, פון טרויער,
צו אומעט־פרייד אין פיין־געשלייפטן טראָפּ געצוימט,
ווי קאָן פארטראָגן גאָר איר איידל'ער מידער אויער
די נייע שיינקייטן — אז דאָס דערשיטערט און דערשטוינט!

אמאָל, אָט דאן, ווען אונדזער לעבן
געראנגלט האָט זיך אין דער נידער,
איז די נאטור, דאָס גאנצע לעבן
געווען מיט אונדז אף קידער־ווידער.
ווען ס'איז דער הונט געווען דעם פאַרעצס —
האָט ער באבילט אונדז אף די וועגן;
ווען מיר האָבן געטראָגן לאפטיעס —
איז שמוץ געווען אונדז יעדער רעגן...
ווען מיר האָבן געשוויצט פאר יענעם —
האָט אונדז די זון געפלאָגט אין פלייצע,
ווען מיר האָבן געלעבט אין געה'נעם —
האָט יעדער „קנעפל“ ביז גערייצט אונדז.

נאָר האָבן מיר דער היים באוואָרנט
א מענטשלעך זײַן, אף אונדזער שטייגער —
איז זוי באַליבט איז אונדז געוואָרן
דאָס אַלץ ארום, זוי לײַבלעך־אייגן:
ס'איז ליב אין מיין דער רויטער שטערן,
ס'איז גוט דער גאנג פון רעגן שווערן,
די זון — אין אונדזער נאַשפיץ פאַרט,
און יעדערער איז אף זײַן אָרט.
געפין דאָס וואָרט! דאָס וואָרט פון עמעס
צעשפאלט דעם שטאַרקסטן שעקער־פעלדן,
דאָס הייסע וואָרט אונדזערס, פאַרנעם עס,
דאָס איז דאָס ריינע האַרץ דער וועלטס!
דערמיט האָט אונדזער היים פון עמעס
פיל פּײַנט באַזיגט שוין אף דער ערד!"

— מיין פּײַנט, דיין וואָרט, דיין יעדן רעמעז
פאַרזאַפט מיין בלוט מיט פולער ווערט.
אַט זע, מיין האַרץ באַפּרײַט פון קלעם איז,
און נײַער שוואַנג איז מיר באַשערט!

1946

אינהאלט

שטיי אוף פארטאָג

5	שטיי אוף פארטאָג . . . . .
6	צו אלדי גוטע יאָר . . . . .
8	דער העמשעך . . . . .
9	איך האָב נאָך היינט עפעס א זאך . . . . .
10	אליין זיך פארפלאנצט . . . . .
12	די גרויסע שיינקייט . . . . .
14	א לויב דעם נייגעבוירענעם . . . . .
16	דער ברונעם . . . . .
18	ווי הייסטו? . . . . .
20	א שמועס . . . . .
21	וועגן פלוימען . . . . .
22	די פרוכט און די ביימער . . . . .
24	דער רעגנבויגן . . . . .
26	רויערד . . . . .
28	בערעזע־קרויזלעקאָפּ . . . . .
29	אין פעלד . . . . .
30	א לויב . . . . .
31	דאָס הויז . . . . .
33	דער ערשטער זינגער . . . . .
35	פריינטשאפט . . . . .

37	. . . . .	די זון האָט פארשפעטיקט
39	. . . . .	נאָכן הייסן שניט
41	. . . . .	געאַרגינען
43	. . . . .	ערשטער הארבסט־טאָג
45	. . . . .	א רעגן פארנאכט
47	. . . . .	די אלטע מורעשקעס אין הארבסט
49	. . . . .	און ווידער
51	. . . . .	די זונען־שיין
52	. . . . .	א ווינטער־בילד
53	. . . . .	געצייג
54	. . . . .	גאָטס בעהיימעלע
56	. . . . .	אין זאַגאַרטן
58	. . . . .	די עלטער
60	. . . . .	די וויג
61	. . . . .	זומער פארטאָג
63	. . . . .	מיר שיטן בעסטן אָפקלייב
65	. . . . .	יאַמטעוו

געזאנגען

69	. . . . .	אומרו
70	. . . . .	א ליד אין דריי טיילן
72	. . . . .	דו... . . . .
73	. . . . .	דיין נאָמען
74	. . . . .	איך לעב ניט לויטן זיקאַרן
76	. . . . .	מיטוואַך... . . . .
78	. . . . .	שטיינער איינציקע
80	. . . . .	כהאָב געקליבן
81	. . . . .	קום ניט, מיין פריינט
82	. . . . .	דיין פערדל
84	. . . . .	א באגעגעניש

86	וואסיליסע . . . . .
88	א דועט . . . . .
91	א ליבע-ליד . . . . .
93	עלף טעכטער . . . . .
96	יאודאָכע . . . . .
99	זיטיקע באגערן . . . . .
101	קליפקע . . . . .
102	זאָל איך קרענקען . . . . .
103	ביקלעך . . . . .
105	א כאַסן אָן א קאלע . . . . .
108	אן אלטער ניגן . . . . .

דאָס פישעלע לאַכט

113	דאָס פישעלע לאַכט . . . . .
115	גערויש און שטילקייט . . . . .
116	דער קאַכלעפל . . . . .
117	אויסגעטראכטע יאגד . . . . .
118	די טריסקאווקע . . . . .
119	קונדייסים . . . . .
120	די קאץ און דאָס פייגעלע . . . . .
122	א ריז . . . . .
124	דאָס כאזערל עסט, מע זאָל עס עסן . . . . .
125	שאכמאטיסטן . . . . .
126	קרויט . . . . .
127	די הון . . . . .
128	ווהין שפאנט ער? . . . . .
131	אף דער אויסשטעלונג . . . . .
133	דער אינדיק . . . . .
134	דאָס קעלבל . . . . .

135	. . . . .	דער שטשור מיטן וועוריקס עק .
136	. . . . .	טרערן .
138	. . . . .	די באשיידענע .

צו דער זון

141	. . . . .	אף דער זון .
142	. . . . .	האסטיק-לאסטיק .
143	. . . . .	פון זאמד .
144	. . . . .	גערעטעניש .
146	. . . . .	כאזערלעך .
148	. . . . .	דאָס זשוקל .
150	. . . . .	קראָען און שוואַלבן .
152	. . . . .	כיוויס א סאָד .
154	. . . . .	דער קאוון .
157	. . . . .	מאָן .
158	. . . . .	דאָס בלאַז-בלימל .
160	. . . . .	ציקאַריע .
162	. . . . .	שוין צוגעגרייט .
164	. . . . .	פראַסט-ליד .
166	. . . . .	א נייער שליטן .
167	. . . . .	מיטן שליטל .
169	. . . . .	אפן גליטש .
171	. . . . .	דער בער אום ווינטער .
173	. . . . .	ארויס פון די קאליוושעס .
174	. . . . .	דער בושל .
176	. . . . .	דער אוטאָ-שפריצער .
178	. . . . .	צוויי פריינט .
180	. . . . .	פאַגאַנעס .
182	. . . . .	ערעוו דערוואכן .
184	. . . . .	כאַלעם .

185	די קליינע ווערבע . . . . .
187	נעפל . . . . .
189	זעט זשע! . . . . .
191	די דרייטע שפערלעך . . . . .
193	אין סעדער . . . . .
196	דער גאלד־זשוק . . . . .
199	בארסוקעס . . . . .
202	דער צוילינג . . . . .
205	אף דער הוידלקע . . . . .
207	פיסקלעך־שנאָבעלעך . . . . .
209	א קאַנפּעטל . . . . .
211	א מײַסע . . . . .
213	א בריוו דעם כאווער וואַראַשילאָוו . . . . .

„רינג אין רינג“

217	דאָס פּידעלע . . . . .
219	פּיפּעלעך . . . . .
221	דאָס קעצעלע . . . . .
224	דער באבעס הענט . . . . .
226	צוויי און צוואנציק גווארדיאַנען . . . . .
228	אפן שפאציר . . . . .
230	צוויי פעטערס . . . . .
232	איך בין א קאָזעקל . . . . .
235	מײַן מעסערל . . . . .
237	א בוים . . . . .
239	דער טשיזש . . . . .
241	אז איך וועל אויסוואקסן . . . . .
245	בריוו . . . . .
248	דער וואסער־גייער . . . . .
250	רויטע רײַטער . . . . .

252	צוגאסט
255	דאָס פּערדל פּון באַנאַכט
259	קאַבאַקעס
262	לעמל ראַטעוועט די מילך
263	פּון בעמבע קיין דרעמבע
266	לעמלס מאַטאַנע
269	אַכאַכי
273	פּרילינג און זומער
274	אַ וויגליד
278	עזרע און דער בוהיי
283	באַם יאַם
287	פּרײַנט
289	די ליד וועגן קאַמאַנדיר
294	שטאַרקײַט

מיר האָבן מויערן געמויערט

297	ערעוו
298	דאָס וואָרט וועגן נײַזײַן
300	וואַלד
303	דאָס ערשטע יאָדליקל
304	וויפל האַרץ...
305	פּײַער אַף די סאַנים!
307	טײַנע־לאַשן פּון לײַזער פּאַפּערניקס מוטער
309	מיכאַל פּלאַטקין פּאַרטונקלעט בערלין
311	פּלײַשמאַן דער באַרדיטשעווער
313	ער צאַלט
314	די קלאַג פּון פּוילישן יונגל
316	דאָס וואָרט וועגן עטעלען
318	דאָס וואָרט וועגן קינדער
320	דאָס וואָרט וועגן באַצאַלונג

322	דאָס וואָרט וועגן מײַפעלד . . . . .
324	דאָס וואָרט וועגן אַניא גריב . . . . .
327	דאָס וואָרט וועגן געדענקען . . . . .
329	דאָס וואָרט וועגן פּרײַנטשאפט . . . . .
331	דאָס וואָרט וועגן דער שווע . . . . .
333	מאַלקעס צוריק־קער . . . . .
333	קיין מאַסקווע . . . . .
337	אַף מאַסקווער גאַסן . . . . .
338	צוריק אַהיים . . . . .
342	מאַלקעס געזאַנג . . . . .
344	דאָס געזאַנג דער פּרוי . . . . .
346	אַ זינגליד . . . . .
348	מיט מײַן לאַנד . . . . .

איך בין צוגעבונדן צו מײַן גרויסן הייַנט

351	איך בין צוגעבונדן . . . . .
352	אין רויטן שטורעם . . . . .
362	אַ פּאַרע גייט פּון מיסטן . . . . .
364	די שוואַגע־לעך . . . . .
368	רעשט פּון קנעכט . . . . .
369	אַן ענטפּער . . . . .
370	דעם פּויער . . . . .
372	אויג אַף אויג . . . . .
375	מענדעלע . . . . .
377	פּושקין און היינע . . . . .
380	טאַראַס שעווטשענקאָ . . . . .
382	ווי שורעס אינעם שיר . . . . .
384	נאַכן אַפּשוועבן פּון טאַג . . . . .
386	פּרילינגס, זומערס, האַרבסטן . . . . .
388	וועגעלעך קאַלך . . . . .

391	דער בלוטיקער זונטיק
393	אין די זומער־נעכט
395	טאָג אין נעפֿל
397	קיין אָדעס
399	דער פארבער־יונג
401	ווער ווייסט
403	דער הימל
405	די הייך
407	כיוועס

העל און שאַטן

411	אמאָל איז געווען
422	מײַן אויצער
424	מײַן אומרו
426	א שוויגנס
428	ניטע, שוועסטער
429	אזא בלויע נאכט
431	שטיל און טיף
433	איך גיי מיט דיר
435	גייט אײַך
436	וויבער
437	קומט דאָס קינד באשיצן!
438	ליב־געבענטשטער קאַפּ
440	זי שנאַרעט שוין ווידער
442	כאפט מיך אָן די בייזע בסורע
443	ווילט זיך ניט קלאָגן
444	טאָג ווערט פינצטערער
446	איך זאָל כאַטש ענדיקן
448	יאטקע־הינט
450	אַפגעטרייסלט זיך

452	. . . . .	נאך דער ביקס . . . . .
454	. . . . .	האמבורג אַקטיאבער 1923 . . . . .
455	. . . . .	בערלינער בערנע . . . . .
456	. . . . .	„ווילאגארצי“ . . . . .
458	. . . . .	איך האָב מיך פארשריבן . . . . .
460	. . . . .	אלע וואַגיקע טיילן . . . . .
461	. . . . .	אין בארענץ-יאם . . . . .
463	. . . . .	א געשלעג . . . . .
465	. . . . .	אפן פייגל-מארק אין קארמאקוף . . . . .
467	. . . . .	אפן גלעטשער שאַקאלסקי . . . . .
468	. . . . .	א שמועס וועגן וואָרט . . . . .

Лев Моисеевич Квитко

ИЗБРАННОЕ

(На еврейском языке)

М. «Советский писатель» 1967 г. 480 стр. БЗ № 43 1966 г.

Редактор Э. М. Фалькович. Художник Г. А. Кравцов
Худож. редактор Е. Ф. Капустин. Техн. редактор Р. Я. Соколова
Корректор А. Б. Стрельник

Сдано в набор 3/X 1966 г. Подписано к печати 9/III 1967 г.
Бумага 70×108^{1/32}. № 1. Печ. л. 15(21). Уч.-изд. л. 12,81.
Тираж 5000 экз. Заказ 1953. Цена 86 коп.

Издательство «Советский писатель»
Москва К-9, Б. Гнездниковский пер., 10.

Московская типография № 7 Главполиграфпрома
Комитета по печати при Совете Министров СССР
Пер. Аксакова, 13.

